

A dark, metallic-looking mask with glowing red eyes and a red, bloody smile. The mask is centered in the upper half of the image. The background is black.

Tomislav Škrljac

NA VAŠE
ZADOVOLJSTVO
i druge priče

Tomislav Škrljac

NA VAŠE ZADOVOLJSTVO i druge priče

COPYRIGHT © Tomislav Škrljac 2014

Kazalo

Opijum za narod	4
Tisućljetno oko	14
Gosti	27
Kasno je	40
Mrg	51
Ustrane male zemlje.....	69
Mi, štetočine	83
On	86
Vijesti.Sad	91
Elena	98
Monodijalog.....	104
Kako nastaju superheroji	131
Na vaše zadovoljstvo.....	152
O autoru	152

Opijum za narod

UJandrinoj birtiji „Pod Brajdom“ na kraju sela zateći ćete subotom predvečer uglavnom isti prizor. Vrijeme je to kada se glavna seoska klapa, uoči polaska u noćni lov navraća kod Jandre kako bi se zajednički naužinali. Jer, kako bi rekao Pepić: „Dok se lovi, ne jede se. Pravi lovac za vrijeme lova neće ni šumsku jagodu zagristi“. Sad, dogodi se pokoji put da zalijevanje obilne užine koju im Jandrina Mara spravi i servira izraste u jednu veliku pijanku nakon koje od lova ne bude ništa, ali to je, fala Bogu, rijedak slučaj. A dok se jelo čeka, tamani i zalijeva, ne može biti da društvo, kojeg osim Pepića čine Ante, Rudak, Ilija i Beli, ne razvije veliku i glasnu raspravu o bilo čemu što je tih dana aktualno. Tako da, ako nisu najglasniji već od ulaska u lokal, primat preuzimaju za najviše pet minuta. Preraslo je to u običaj koji ostalim gostima ne smeta, već se dapače, radi slušanja njihovih blesavih komentara često stišava i gasi radio.

U slučajevima kada dođe do treće runde pića, Ante obavezno, kao dresiran, okrene na politiku. Mnogi će prokomentirati da je to zato što mu je djed bio ustaša, a otac proljećar, pa je

Ante morao šutjeti do tamo negdje osamdeset i devete kad su krenule one, kako ih zovu, promjene. A od tada Ante o politici mlati naveliko kako bi svu onu šutnju, što se kaže, anulirao.

Bilo je tako i one subote kad je u birtiju navratio onaj stranac. Ušetali su ni petnaest minuta nakon njega, u standardnoj lovačkoj odjeći, veseli i već pošteno raspetljanih jezika. Večer je tekla po proceduri: jelo i piće, priča, galama, smijeh. Boljim šalama smijali su se i ostali gosti, a nekad bi se netko sa strane usudio nabaciti i svoj šaljivi komentar. Samo je stariji gospodin kojega nitko nije poznao, sjedio sam za svojim stolom i naizgled nezainteresirano žvakao i gutao svoju hranu.

Nije ni trebalo čekati do trećeg pića da bi se Ante ova puta aktivirao. Jer netko je u prolazu spomenuo stanovitog Mirka Jurića iz jednoga od susjednih sela kroz koja je, kao i kroz njihovo, prolazila glavna cesta.

- Jurić?! - viknuo je Ante tako da ga obavezno svi čuju - Pih, komunjara!

To je Beloga trgnulo i natjeralo na reakciju:

- Nije, šta bi bio komunjara. Bio je u glavnom štabu, il' kak se veli, stožeru obrane za rata. Bio je jedan od glavnih za obranu za sva ova sela uokolo!

- Je, je, bio je! Al' je bio da bi spasio svoju crvenu guzicu, eto zašto!

Kad je snimio na nekoliko lica u lokalnu da se baš ne slažu s ovime što govori, morao je dodati:

- Slušajte, vidio sam ga ovim očima ja jednom, baš u ovom lokalnu, kako mu je suza skoro krenula kad su na televizoru prikazivali one penzpcionire šta su se u Kumrovcu okupili na Titin rođendan!

Tu su se mnogi promatrači ozbiljnije zamislili. Svatko se bacio na temeljito češljanje svoga pamćenja kako bi ustanovio koliko se našim spomenuti gospodin dosad pokazao (ili nije pokazao). Pa je Belome opet pao na pamet jedan argument u korist Jurića-pozitivca:

- Ne znam koliko je ovo tvoje točno, al sad sam se nečega od prije rata sjetio. Možda će se još neko toga sjetit. Jurić je, baš dobro pamtim, znao, za najvećeg komunizma, tu i tamo sa „Faljen Isus“ pozdravit!

- Je! Je! I ja se toga sjećam! – viknuo je Vinko sa šanka, a još je nekoliko ljudi potvrdno klimnulo glavama.

Ante je u tom trenutku prasnuo u glasni smijeh:

- Aahahahaha! Pa nemojte me zajebavat, ljudi! Ako je to istina, onda to može značit samo jedno: da je osim komunjare bio i udbaš i da vas je provjeravao! Nema, komunist je komunist! I nema tog komunista koji u išta vjeruje i kojemu je išta sveto!

Ante je ovdje htio dodati: "...osim one njihove petokrake", no dogodila se najčudnija stvar. U toj milisekundi tišine začulo se tiho „Ha“ sa one strane gdje je, sam za stolom, sjedio onaj novi gost. Svi su se nato trznuli i pogledali u njegovom smjeru. Ante ga je mrko gledao nekoliko sekundi, a onda reagirao, jer su svi očito očekivali da upravo on to učini:

- Ima ovdje, izgleda, neko ko se sa mnom ne slaže.

Stranac je tek tada shvatio da je njegova reakcija pobudila vrlo veliki interes svih u prostoriji. Nakon što je obrisao usta salvetom, odgovorio je:

- Ništa, ništa! Ne obazirite se na mene. Podsjetilo me na nešto ovo što se rekli, ali nije važno. Nastavite sa svojom raspravom.

- E pa, valjalo bi da nam sad kažete čega ste se to sjetili. Mislim, kad vas je natjeralo da tako reagirate – nastavio je Ante.

- Ma ne, ne! Ionako mi ne biste vjerovali.

- Nemojte tako. Baš sam spomenuo da samo komunisti u ništa ne vjeruju! A mi, k'o što vidite, komunisti nismo.

Sljedećih nekoliko sekundi se šutjelo. Nepoznati gospodin je očito promišljao da li bi krenuo s pričom ili se nekako iz svega ovoga izvukao. Onda je progovorio:

- Pa, dobro. Ništa me ne košta da vam ispričam tu priču. Ali ponavljam vam i garantiram: vjerovati mi nećete.

Ustao je i stao kod šanka gdje ga svi mogu vidjeti, poput pravog govornika. Vidjelo se da se radi o uglađenom gospodinu.

- Prvo što morate znati je, da sam u... ono vrijeme, skoro dvadeset godina radio kao tjelohranitelj druga Tita!

Jasno, ovo je izazvalo reakciju kod svih prisutnih, iako većina to nije dala na licu pokazati. No mnogi su okom skrenuli prema Anti kako bi njegovu reakciju snimili. On je, začudo, to primio barem naizgled mirno.

- Vele: „ko prizna, pola mu se prašta.“ – rekao je – I?

- E pa, bilo je to negdje šezdeset i... sad, il' osme il'... ma nije više ni toliko bitno. Bio sam tada već otprilike deset godina na tom poslu i mislio da sam već sve vidio – tu je stranac malo zastao i nasmijao se zamišljeno, a onda nastavio – Čuli ste vjerojatno one priče kako nam je Tito, pri posjetima Zagorju znao... bježati!

- Kako ne! Zbrisao bi do birtije da se napije sa starim pajdašima! – uskočio je Ilija, a Pepić je dodao:

- Popit je znao, to mu priznajem.

Istog trenu je osjetio kako ga Ante smrknuto nanišanio pogledom pa je promijenio izraz lica iz veselog u ozbiljni i spustio pogled. Sjetio se što je bilo kad je posljednji puta netko natuknuo da nisu komunisti bili samo loši. Ante je u navali bijesa,

pijan poprilično pa na kvadrat, polomio podosta inventara u lokalu.

- Da, u većini slučajevima pronalazili bismo ga u kumrovečkoj birtiji. Ali, ne uvijek. Stariji drugovi... pardon, kolege... su mi govorili da se nekoliko puta sam vraćao ne želeći reći gdje je bio. Jer u birtiji ga u tim navratima nisu pronalazili.

Tako je bilo i te godine. Uzvrtili smo se uokolo čim je dru... kolegica sobarica te večeri shvatila da ga u sobi nema. Dvojica su, normalno, odmah poslani u birtiju, a mi ostali smo se raštrkali oko vile. Ja sam morao u šumu. Vi ste lovci i znate sigurno kako je teško po noći išta raditi u šumi. Pogotovo ako je uopće ne poznaješ. Zato ću vas poštediti detalja traganja i reći da sam ga uspio pronaći nakon kojih deset minuta. Pronaći ga kako... he!

- Što? – uzviknuo je netko, očito uživljen u priču – kako što?

- Kako... pleše. Pleše usred šume... okružen... šumskim vilama.

Činilo se sljedećih par trenutaka kao da je netko zaustavio vrijeme u toj prostoriji. Nitko se nije pomaknuo ni mijenjao izraz lica.

- Šta radi? – Ante je ipak odlučio provjeriti da li su ga kolektivno krivo čuli.

- Pleše s vilama. U šumi.

- Slušajte, gospodine... ako ste htjeli da vam platimo piće u zamjenu za pričanje bajki, trebali ste odmah reći. Ne morate od nas praviti budale.

- Slušajte, ja sam vam rekao da mi nećete vjerovati. A sad mi dopustite da završim priču.

- Ma šta da vam dopustim da tu zaj... – razjario se u tom trenutku Ante, ali su ga drugi sa par „Pusti ga da priča!“ smirili kako bi ispali fer prema gostu.

- Ma vi niste normalni! – izderao se Ante ljutito, prekrizio ruke na prsima i zavalio se u svoj stolac.

- Nastavite, gospodine sa svojom... pričom. Što je onda, navodno, bilo? – rekao je Ilija u ime svih kojima se priča dosad svidjela, iako su rijetki u nju zaista povjerovali.

- Ha, ništa! Gledao sam taj prizor nekoliko sekundi. On se vrtio u sredini, pet šest prelijepih nagih djevojaka plesalo je oko njega i pjevalo prelijepu pjesmu. Cijeli prizor je bio osvijetljen iskrama koje su ih oblijetale, prizor je bio nevjerojatan. Specijalni efekti poput onih u najmodernijim holivudskim filmovima.

A onda su me vile opazile, osjetile, što li. Pa nestale. Jednostavno izbljedjele. I cijeli light-show zajedno s njima. Ostala je svijetliti jedino moja baterija. Tada me i Tito opazio. Kada

mi je prišao, pitao sam ga, sav uzbuđen, mucajući, što je to bilo.

- Tito i vile! Ha, Bože, gluposti – promrljao je Ante, kao, za sebe.

- No on se u tom trenutku počeo praviti mutav. Rekao je da nema pojma o čemu ja pričam. „Pa, ove djevojke, vile, ovo čudesno svjetlo, o čemu se tu radi?!“, vikao sam zbunjeno, sve mašući rukama. Ni danas ne mogu vjerovati da sam vikao na Tita. A on će meni da sam sigurno bolestan i da mi se priviđa, da vile ne postoje i da on samo šeta šumom jer nije mogao zaspati. Zatim se, mrtav-hladan uputio natrag, prema izlazu iz šume.

Ja sam tako stajao nekoliko sekundi gledajući njega kako laganim korakom odlazi. Bio sam u tolikoj nevjerici, manje zbog onoga čuda što sam vidio, a više od njegove reakcije. A tada sam iznenada osjetio dodir nečije ruke na svom ramenu! – stranac je ovu posljednju rečenicu naglasio kako bi prenio iznenadnu napetost situacije.

- U, jebate! – omaklo se Vinku, pijancu koji je uvijek imao svoje rezervirano mjesto na šanku. Većina na taj njegov uzvik nije reagirala što je bio očit znak da su se gotovo svi uživjeli u priču.

- Okrenuo sam se naglo i ugledao jednu od onih vila kako me smireno gleda. Sjećam se da sam prvo pomislio da pucam

u nju, no odmah poslije toga palo mi je na pamet da to možda ne bi imalo učinka s obzirom da sam kroz njeno tijelo vidio sve što se nalazilo iza nje, cijelu šumu. Ona je odmah progovorila, najnježnijim glasom kojeg sam ikada čuo. „Ovo nije naše vrijeme“, rekla je: „Ovo nije vrijeme vila, čarolija, fantastike i magije. Danas prevladava razum i znanje ispred vjerovanja. Zbog toga mi već dugo, dugo izbjegavamo ljudsku vrstu. A on“, ovdje je vila podigla ruku i pokazala u smjeru kojim je Tito otišao: „koji je jedan od rijetkih što znaju za nas, još od rane mladosti, je odabrao svoj put. Svoj način. Negiranjem nas je odlučio braniti od izvanjskog svijeta. Pomoću svega onoga što vi nazivate ateizmom, komunizmom, marksizmom ili kako još. To je njegova odluka.“

Pripovjedač je ovdje uzeo stanku kako bi se nauživao scene ispred sebe. Auditorij od petnaestak ljudi je šutio, vidno utonut u svoje misli. Govor šumske vile iz priče očito ih je naterao na barem kratko promišljanje.

Zatim je neznanac, krenuvši prema vješalici kraj izlaza na kojoj mu je visio kaput, nastavio veselijim tonom glasa:

- Sljedećeg trenutka vila je nestala i ja sam ostao sam u mraku. Ne znam ni sam koliko sam dugo tamo stajao i razmišljao. Naposljetku sam se vratio u Titovu vilu. Nikad kasnije nisam o cijeloj toj epizodi s Titom ni riječ razmijenio. Život se

normalno nastavio dalje.

- I dobro, gospodine, što ste vi zapravo ovom pričom željeli poručiti? – ponovno se javio Ante – Jel bi mi trebali sad izvući nekakvu pouku iz nje?

- Ne znam i svejedno mi je – odgovorio je ovaj navlačeći kaput – ja sam vam samo ispričao jedan primjer u kojem ona vaša konstatacija ne stoji. Moguće je da ima još primjera koji su možda daleko manje fantastični.

- Ma, ne slušajte ga, priča je bila izvrsna – javio se i Jandro – nego, recite nam što vas je dovelo u naše selo?

- Samo sam u prolazu. Idem u susjedno selo u... – opet je stranac zastao i nabacio osmijeh na lice – ...u kupnju.

- Kupnju? Sad, u subotu predvečer?

- Ha, čujte, ja sam danas vrlo uspješan i vrlo zauzet poslovni čovjek. Jedino vikendom imam vremena za privatne poslove.

- Ah, tako. Aaa... može li se znati što kupujete? – pitao je gazda za kraj.

- Šumu – odgovorio je stranac, odmahnuo im u pozdrav i izašao.

Tisućljetno oko

Najgore što može zadesiti pravog, istinskog pustolova je, naravno, godišnji odmor. Zaista, ne postoji prepreka, problem, nevolja ili nedaća koja čovjeka željnog akcije i pustolovine može iziritirati koliko to može učiniti stajanje *u leru*. Diljem svijeta leže razasute zagubljene svete relikvije, hramovi zarasli u grmlje, a svako malo se javljaju zagonetne pojave koje ruše zakone logike ili fizike i golicaju maštu čitavog čovječanstva. I kako bi onda osoba koja pustolovinu sanja, diše i njome se hrani, mogla ležati u hladu, piti koktele ili, ne znam, bućkati se u plicaku?

Eric Enygma zadovoljavao je sve kriterije koji opisuju jednog pustolova. Svestrani znanstvenik, arheolog i antropolog obdaren širokom kulturom i neizlječivom znatiželjom, nadaleko poznati sudionik mnogih pustolovina i autor više epohalnih arheoloških otkrića. I uz sve to, čovjek sa urođenom alergijom na bilo koji oblik odmaranja. U spletu njegovih aktivnosti najbliže odmaranju bilo bi sjedenje u knjižnici u sklopu pripremanja za neku ekspediciju, a i takvo kopanje po knjigama, iako nužno, njemu je bilo užasno mrsko jer je odgađalo ono pravo,

terensko istraživanje. A od same pomisli na uzimanje pravog, tradicionalnog odmora mu se podizala kosa na glavi.

No ovoga je puta jednostavno morao popustiti. Njegov pomoćnik Stjepan kojeg su svi zvali Pepa (jer je to uobičajena skraćenica za njegovo ime u njegovom kraju) već je počeo izazivati migrene kod svoga šefa molbama da posjeti svoje roditelje koje nije vidio već pet godina otkad je počeo raditi za Enygmu. Pepa je bio porijeklom iz Petrinje, gradića u Hrvatskoj, državi koja Ericu nije bila previše zanimljiva jer nije nudila dovoljno drevnih misterija, izumrlih zagonetnih civilizacija i sličnih atraktivnosti koje privlače ljude njegova tipa. Nostalgija za domom kod inače vrijednog i pouzdanog pomoćnika postajala je sve očitija i počela vidno utjecati na njegovo raspoloženje pa je Eric napokon pristao Pepu pustiti na tjedan dana u rodni kraj i uz to čak poći s njim u Petrinju upoznati njegovu obitelj (iz jednostavnog razloga: Enygma je bez svoga pomoćnika bio potpuno izgubljen, neorganiziran i nesposoban za djelovanje, iako to, naravno, nikad ne bi priznao).

I tako je jedan obični gradić kakvih ima na tisuće razasutih po svijetu, ugostio jednu slavnu osobu, a da toga nije bio svjestan jer se Eric nije želio previše isticati. Već prvoga dana ga je izludjela pretjerana poplava emocija popraćena vrištanjem pri susretu Pepe s njegovom obitelji. Znatnu razinu živčanosti

održavala mu je ta ista obitelj pokušavajući mu na sve moguće načine (i uvijek neuspješno) učiniti boravak ugodnim: tradicionalnom hranom na kakvu nije navikao, pričama i anegdota koje mu nisu bile ni zanimljive ni smiješne, i ponajviše velikom količinom odmora koji je, rekli smo, njegov istinski neprijatelj.

Djelomični spas od svega toga potražio je četvrtog dana odlaskom u šetnju. U jednom danu obišao je cijeli grad, izgubio se tri puta i potvrdio sumnju kako u tom mjestu nema ničega za pustolove zanimljivoga. No i takve šetnje bile su bolje od prenemaganja njegovih domaćina pa je i drugog dana odlučio krenuti u obilazak.

* * *

Koračao je šetalištem uz rječicu Petrinjčicu zamišljeno gledajući u pod. Još prethodnoga dana zaključio je kako je uređeni nasip kojim je kroz grad tekla mala rijeka upravo idealno za osobu željnu šetnje i razmišljanja. Prisjećao se dosad doživljenih pustolovina te kovao planove za buduće, sve dok se nije pojavio na kraju šetališta. Ravno, odakle je rječica dotjecala, dalje se nije moglo. Lijevo od njega bio je most i cesta za koju je bio siguran da vodi natrag u centar grada kamo mu se baš

nije žurilo. Sa desne strane nudile su mu se dvije ceste prema brdima. Nakon kratkog razmišljanja zaključio je kako se ne želi vraćati istim putem pa je odabrao jedan od dva puta u brda.

* * *

Sat vremena kasnije proklinjao je trenutak kada se odlučio za onaj put. Jer, već nakon par koraka ponovno je utonuo u svoje misli, svijet iz kojega nije lako izaći. U jednom je trenutku očito skrenuo s ceste, a kad je toga postao svjestan bilo je prekasno jer više nije znao ni gdje se nalazi niti kako se vratiti. Ponovno se, ovoga puta za ozbiljno, izgubio.

Posvuda oko njega nije bilo ničega osim drveća i gustog grmlja. Činilo mu se da se nalazi na mjestu na koje ljudska noga već dugo nije zagazila. Početni nalet panike koji se javio u njemu ublažila je ideja da mobitelom pozove svog pomoćnika. Ovaj se, po običaju, odmah javio.

No, kako to obično biva, ne samo u životu pustolova, nesreća nikada ne dolazi sama. Prije nego što ga je izdala baterija na mobitelu, stigao je tek javiti da se izgubio i djelomično opisati gdje se nalazio posljednji put kada se nije osjećao izgubljenim. Gašenje mobitela popratio je s nekoliko najsočnijih psovki koje je znao, a potom upao u potpuni očaj.

Nadu mu je ulijevala vjera u njegovog pomoćnika za kojeg je bio uvjeren da će, ako treba (a treba!), preokrenuti cijeli grad i okolicu da pronađe svog šefa, kao i činjenica da još nije bilo ni podne te da još imaju dovoljno vremena da ga nađu prije no što padne mrak. No to sve nije bilo dovoljno da u njemu odagna strah od divljih zvijeri koje su lako mogle obitavati na ovakvom zaboravljenom, zabitom mjestu.

Strah je prerastao u paniku u trenutku kada mu se učinilo da je u jednom grmu nešto šušnulo. Instinktivno je zgrabio najveći kamen kojeg je našao pod nogama i bacio ga na isti grm. Reakcije iz grma nije bilo, no dogodilo se nešto drugo što ga je začudilo. Nije se začuo tipičan tupi zvuk koji proizvodi kamen kada udari o zemlju već je odzvonilo kotrljanje, kao da je kamen upao u rupu.

Srameći se svoje prijašnje reakcije, netipične za okorjelog avanturista, skupio je hrabrosti i oprezno prišao grmu. Polako je razmaknuo gusto granje i uvjerio se da se pod grmom zaista nalazi rupa u koju bi se mogao i poveći čovjek uvući.

Prva pomisao mu je bila: "Brlog divlje zvijeri!", pa je počeo ponovno preispitivati svoju hrabrost, dobivajući uglavnom negativne rezultate. Pomislio je kako bi valjalo dati se u bijeg. A onda je unutar rupe nešto zasvjetlucalo, osvjetlivši na tren cijeli prostor unutar rupe. Nije vidio nikakvu životinju, no zato

mu se činilo da je izvor svjetlosti bio nekakav metalni predmet.

U tom je trenutku njegova, bikovski snažna znatiželja potisnula sve strahove i Eric je zakoračio u rupu. Unutra je bilo mračno, vlažno i na svaki način neugodno, ali njega sve to nije zanimalo dok je rukama pipao prostor na kojem je otprilike ugledao metalni predmet. I napokon ga je dodirnuo. Sljedećeg trenutka dogodilo se nešto što je i njega, inače naviklog na svakakva čuda, iznenadilo.

Iz srebrnog objekta polukružnog oblika zabljesnuo je snop svjetlosti, osvijetlio čitavi prostor i na trenutak oslijepio Erica Enygmu. A kada je povratio vid, Eric je pred sobom ugledao ljudski lik! Iako je takva nagla pojava sama po sebi bila zbujujuća, njen je izgled bilo ono što je zapanjilo našeg junaka: tijelo atletske građe muškarca duge crne kose bez i jednog komada odjeće lebdjelo je otprilike pola metra iznad tla, a uz to je bilo i prozirno! Eric je kroz njega mogao maglovito vidjeti zid od zemlje koji se nalazio iza njega. No ono najstrašnije bio je njegov ozbiljni izraz lica.

Eric je nepomično, sa poprilično blesavim izrazom lica zurio u pojavu ispred sebe, pokušavajući utvrditi koji se vrug događa. Upravo kada je odvagao nekoliko ideja i zaključio kako se radi o holografskoj projekciji, lik se prijateljski nasmiješio pa progovorio, i to na engleskom:

– Prošla su stoljeća otkako sam posljednji puta osjetio neposrednu ljudsku prisutnost!

Glas je bio dubok, a opet zvučao prijateljski. Ipak, sada je bilo očito da se ne radi o prirodnom ljudskom glasu, nego da ga proizvodi metalni uređaj koji je projicirao i hologram. A najzanimljivije je bilo da se glas koristio čistim, književnim američko – engleskim jezikom.

– Opažam da vam se kroz glavu vrti tisuću pitanja – nastavio je hologram – pa je najbolje da vam odmah sve objasnim.

I tada je krenula nevjerojatna priča.

– Možete me zvati tisućljetno oko, jer moja je funkcija promatrati razvoj cjelokupne ljudske vrste od njenih početaka.

Eric je pokušao na brzinu shvatiti značenje ovih riječi, no mozak mu je očito od velike količine iznenađujućih novosti doživljavao probleme pa je odlučio po prvi puta progovoriti i upitati:

– Promatrati? Kako? I... zašto?

– Moje su tehnološke sposobnosti vama potpuno nezamislive. U stanju sam snimiti sve što se događa na bilo kojem mjestu na ovoj planeti. Te podatke šaljem u daleku galaksiju izvanzemaljskim bićima, mnogo naprednijima i dugovječnijima od vas.

Ovdje je Enygma razmotrio mogućnost da se netko s njim poigrava, ali kako je za tu tezu nedostajalo dokaza, odlučio je nastaviti s igrom. “Nalazim se, dakle”, rekao je sam sebi, “pred nekog vrstom super – naprednog video – rekordera, made in galaxy far, far away”. U ovo mu zapravo nije bilo preteško povjerovati jer se dosad već susretao s dokazima o postojanju izvanzemaljskog života.

– Ali... koja je svrha tog promatranja?

– Možda ćete se uvrijediti kada ovo kažem, ali vi ste za njih obična domaća zadaća.

Eric je izrazom lica jasno pokazao da mu nije jasno što je ovaj time mislio. Hologram je zato nastavio:

– Naime, životni vijek tih bića je toliko dulji od vašeg da je cjelokupno trajanje vaše vrste za njih otprilike poput vama godina dana. A jedan od njih dobio je zadatak proučavati razvoj neke od nižih svemirskih rasa. Odabrao je vašu koja je tada bila tek u nastanku i poslao mene da promatram i snimam.

– I smjestio ovdje?

– Zapravo, prvotno sam se nalazio na prostoru kojeg vi sada nazivate Južna Amerika.

Odjednom se lik Enygminog imaginarnog sugovornika preoblikovao u poveći ekran na kojem su se pojavile slike južnoameričkog kontinenta iz zraka. Nakon toga uslijedio je pri-

kaz slijetanja metalnog objekta na tlo.

– Ondje su me oni koje vi nazivate Indijancima štovali poput božanstva – i ove su riječi bile popraćene vizualnim prikazom, kao i sve koje su uslijedile – No kada su Španjolci otkrili prostor na kojem sam se nalazio, a potom i mene, ubrzo sam završio u Europi i u rukama katoličke crkve.

Što je priča postajala zanimljivija, Eric je sve više vjerovao da je sve to istina i da se ovdje radi o konačnom dokazu da nismo sami u svemiru.

– Čelnike ove religije moje otkriće je potpuno iznenadilo i podijelilo. Neki su smatrali da bi valjalo iskoristiti moje podatke i sposobnosti. Ipak, većina je zaključila da je moje postojanje za njih preopasno, jer kad bi običan puk za mene slučajno saznao, to bi moguće značilo i kraj njihove crkve i vjere. Zato su me odlučili ukloniti.

– Zašto te nisu jednostavno uništili?

– Jer su bili upoznati s jednom mojom sposobnošću koju možemo nazvati kratki temporalni revers. U stanju sam spriječiti neku kobnu ljudsku pogrešku opasnu po čitavo čovječanstvo i ovu planetu, vraćajući vrijeme unatrag. Zatim mogu promijeniti jedan detalj, odnosno trenutak iz prošlosti i tako spriječiti ponavljanje pogreške. Nemate pojma koliko sam razarajućih nuklearnih eksplozija tako spriječio u posljednjih pe-

desetak godina.

Na ekranu se pojavio prizor atomske gljive.

– Shvaćam. Sjajan način da se spriječi prekidanje misije promatranja i snimanja – zaključio je Enygma.

– Točno. A još jedna stvar koja bi uništila "Projekt" bilo bi moje uništenje. Stoga kratki temporalni revers koristim i za samoobranu.

– Zanimljivo. Bilo bi zgodno vidjeti kako to izgleda kada se promijeni detalj u prošlosti i promijeni povijest.

– Oh, uvjeravam vas, ne biste... zapravo, niste bili ni svjesni kada se to već nekoliko puta tijekom vašeg života dogodilo. A crkva se bojala bilo kakvog mijenjanja prošlosti pa me odlučila skloniti na najzabačenije mjesto na svijetu, jedan otok sjeverno od današnje Norveške. Zadatak da odnesu uređaj na to mjesto povjeren je jednom pouzdanom svećeniku i njegovom učeniku i oni su krenuli na put.

– Ali negdje je očito zapelo – Eric je zaključio.

– Tako je. Upravo dok su putovali ovim krajem, uletjeli su u jednu od brojnih bitaka koje su se u to vrijeme odvijale između kršćana i muslimana na ovom prostoru.

Gledajući prikaz bitke na ekranu, Enygma se sjetio Pepinih priča o povijesti ovog kraja i podatka kako je krajem šesnaestog stoljeća zaista bilo čestog mlaćenja domaćeg stanovništva

protiv Turaka.

– Svećenik je u toj bitci izgubio život, a njegov učenik se toliko prestrašio da je krenuo natrag prema jugu. Upravo na ovom mjestu pronašao je ovu rupu u zemlji i tada došao do nekoliko zanimljivih odluka. Zaključio je kako ga svećenički život previše ne zanima te kako bi bilo najbolje sakriti uređaj ovdje i započeti novi život uz pomoć povećane svote novca kojeg su dobili za troškove putovanja na krajnji sjever. I to je ukratko čitava priča.

Upravo pred kraj priče Eric Enygma je postajao svjestan što sve ovo znači. Otkriće ovog uređaja moglo bi prodrmati čitav ljudski rod, njegova znanja i vjerovanja. No bitnije od svega toga (barem za njega), moglo bi mu donijeti takvu slavu i priznanja o kojima svaki pustolov sanja.

– Bogati, Pepa, šta je ovo? – iz misli su ga prenule ove, njemu nerazumljive, riječi, pristigle iza njegovih leđa.

Ondje je stajao Ericov pomoćnik u društvu sa svojim, (po Ericovom mišljenju) priglupim bratićem. Obojica su zurili u holografsku projekciju.

– Šefe, što se događa – upitao je Pepa.

– Sve ću ti objasniti. Što ovaj radi ovdje?

– Da ovo nije neko srbočetničko oružje zaostalo iz rata, a?

– nastavio je Pepin rođak blebetati nešto na hrvatskom jeziku.

Pepa je objašnjavao šefu da su se njegovi rođaci organizirali u parove i traže ga po čitavom brdu.

Kada je Eric ponovno pogledao prema Miki, pomoćnikovom bratiću, ovaj je već u rukama držao onaj isti kamen kojeg je Eric bacio na grm, odnosno u rupu. Vrisnuo je na Pepu da smiri svoga rođaka. Ovaj je počeo objašnjavati bratiću nešto na hrvatskom, ali Mika nije skidao nepovjerljivi, prestrašeni pogled sa uređaja.

– Ma ja ti velim, ovo je jugokomunistička banda tu ostavila da uništi nas `rvate! – viknuo je blesavi rođak, a potom nezaustavljivo zamahnuo rukom u kojoj je držao kamen.

Ericu su glavom ponovno proletjele riječi koje je maloprije čuo u razgovoru s hologramom: “Kratki temporalni revers koristim i za samoobranu”. Bilo je to posljednje što je pomislio jer sljedećeg trenutka nije se dogodilo više ništa.

* * *

A tjedan dana prije nego što se sve dosad spomenuto (sada više) nije dogodilo, Eric Enygma je stajao na ljestvama i pregledavao svoju poveću zbirku knjiga s polica u svojoj radnoj sobi, razmišljajući kamo bi mogao krenuti u potragu za novom puistolovinom. Iza svojih leđa začuo je kucanje na vrata.

– Uđi, Pepa – pustolov je prepoznao siluetu svoga pomoćnika s druge strane staklenih vrata – što je?

– Pa, šefe... mislio sam... - započeo je Pepa stidljivo – da li bih mogao ovih dana otići posjetiti svoju obitelj doma, u Petrinju? Već je prošlo pet godina otkad...

– Uh, uh, opet isto – Eric se namrštio, zašutio na par sekundi razmišljajući, a onda nastavio – dobro, dobro, otiđi na tjedan dana pa da i to riješimo.

Pomoćnik se na to silno razveselio. Odmah je nastavio:

– Šefe, zašto ne biste i vi pošli sa mnom i upoznali moju obitelj?

Enygma se na te riječi nasmiješio.

– Pepa, uozbilji se! Što bi osoba poput mene radila na takvom mjestu gdje zasigurno nema ništa vrijednoga za otkriti?

Gosti

Prvi dan.

Postao sam narodni izdajnik. Pokušao sam, najljepše što znam, sekretarima objasniti nastalu situaciju. Bio sam u sekretarijatu, čekao strpljivo u hodniku da me netko pita što radim tamo. Napokon mi se, nakon petnaestak minuta stajanja, zurenja u pod i susretanja sa strogim pogledima djelatnika u sekretarijatu, obratila jedna drugarica.

- Danilo Nikolić – predstavio sam se – htio sam... vidite, ja sam... kod mene su odsjeli oni drugovi s istoka.

Bio je to prvi put da se ne proklinjem zbog svoje zbunjenosti i nesposobnosti slaganja normalnih rečenica pred važnijim osobama. Nakupljeni strah zbog proteklih događaja mi je bio dovoljno opravdanje. Ženi je trebalo nekoliko sekundi da izvuče značenje iz mojih riječi, no čim je shvatila tko sam, promijenila je ozbiljni izraz lica u jedan mnogo pristojniji, srdačniji. Spomen tročlane istočnjačke delegacije koja je jučer stigla u našu zemlju na dvodnevni simpozij i koju su smjestili kod mene da prespavaju mi je donio određenu važnost kod gospo-

de u sekretarijatu zadužene za organizaciju mitinga u odnosu na ostale građane, obične smrtnike. Odmah me povela do iste one kancelarije u kojoj su mi prije tri dana detaljno pokazivali kako se trebam ponašati kao domaćin trima uvaženim gostima. Ušla me najaviti pa uljudno pozvala unutra. Ponovno su unutra bila ona tri druga koja su me upoznavala sa pravilima ponašanja kojih se trebam držati u ova dva dana.

- Izvolite, druže, sjednite. Da nešto možda nije u redu u vezi s našim uvaženim gostima? – upitao me jedan od njih pokazujući u stolac sa druge strane njihovog stola.

- Baš ste lijepo postavili to pitanje – rekoh – nije u redu. Ništa s njima nije u redu.

Tek na kraju izgovorenih riječi sam shvatio da nije bilo najbolje ovako početi, ali nisam si mogao pomoći, ovaj odgovor je jednostavno, onako, izašao iz mene. Sekretarima se na licima zaledila zabrinutost, čak je i ona žena koja me dovela u sobu zastala izlazeći iz nje u namjeri da nas ostavi same. Očiti je bio strah i od same primisli da se važnim osobama koje su odsjele kod mene nešto dogodilo. No, barem sam si pribavio njihovu punu pozornost.

Dok su oni izmjenjivali zbunjene poglede međusobno, ja sam nastavio u mirnijem tonu. Najprije sam im ponovno, kao i kod prethodnog susreta, objasnio kolika je za mene čast što

su upravo mene izabrali za domaćina dvojici drugova i jednoj drugarici koji su stigli iz bratske nam zemlje. Prepričao sam tijek našeg druženja: čim ih je vozač doveo pred našu kuću, poveo sam ih, zajedno sa svojom ženom, kroz dvorište u stražnju kućicu gdje je svoj samotni kutak imao naš sin sve dok se nije odselio nakon ženidbe. Pokazao sam im krevete, kuhinju i kupaonicu, protumačio im gdje se što nalazi, objasnio probleme s vodokotlićem... Bili su vidljivo zadovoljni smještajem, a ja sam se sa ženom kasnije složio da se radi o baš finim ljudima i da smo se lijepo razumjeli unatoč razlikama u našim srodnim jezicima.

Držao me taj osjećaj zadovoljstva cijelo poslijepodne i večer, a onda se zbila ona grozota zbog koje sam u sekretarijat i došao. Supruga i ja smo se upravo spremali leći, kad začusmo zvukove iz stražnjeg dijela dvorišta, nešto poput jecanja. Provirili smo kroz prozor iz svoje spavaće sobe, kad tamo... nevjerojatan prizor. Četiri mračne siluete nalazile su se kod stražnje ograde, baš pored stražnje kućice. Jedna je silueta upravo bila izvela nevjerojatni skok preko ograde u dvorište sa livade koja se nalazi iza našeg posjeda. Nikad nisam vidio takav skok, niti sam vjerovao da ljudsko biće može toliko visoko skočiti. Ostale tri osobe već su se nalazile u dvorištu, dvije su držale, točnije vukle treću koja im se očigledno, ali neuspješno opirala. Za par

trenutaka likovi su se uvukli u našu stražnju kućicu. Supruga je uhvatila metlu, ja sam zgrabio lopatu za snijeg, izašli smo polako iz naše kuće i prišuljali se kućici u kojoj smo smjestili goste. Ne shvaćajući koji se vrag zapravo događa, odlučili smo proviriti kroz prozor prije nego što uletimo unutra.

Bio je to najstrašnji prizor kojeg sam imao prilike u životu vidjeti, zapravo i zamisliti. Iako se u mračnoj sobi, osvijetljenoj tek jednom svijećom, malo toga moglo vidjeti, i to malo bilo je previše.

Tri spodobe skakale su oko četvrte, ženske mlade osobe, čupajući joj kosu, grizući je za vrat i ruke, trgajući joj rukama kožu. Slabi plamičak svijeće drhturio je osvijetljavajući na mahove tijelo žrtve puno krvi, a na trenutke smo mogli vidjeti i lica napadača. Bila su nam poznata, a opet zastrašujuće izobličena, drugačija. Naši gosti! Očiju divlje razrogačenih, lica zamrljanih krvlju, zvjerski raširenih čeljusti.

Ne znam koliko je točno trajao krvavi, divljački ritual. Klečali smo pod prozorom, žena i ja, skamenjeni od straha, nemoćni da se pomaknemo. Ne mogu reći ni u kojem se trenutku djevojka prestala opirati i preminula jer one zvijeri za to nisu marile, nastavile su svoje izživljavanje, rasporedili se oko njenog tijela i ispijale joj krv iz žila na rukama i vratu. A kada su se zasitili, jedan od njih je zgrabio beživotno tijelo, prebacio ga

preko ramena i krenuo van. Zgrabio sam instiktivno ženu za odjeću i povukao je u mrak sa suprotne strane kućice. Divlje stvorenje za koje više nismo bili sigurni da pripada ljudskoj vrsti je izletjelo van i krećući se poput nekakve životinje odnijelo mrtvu djevojku u smjeru kojim su je donijeli. Ponovno sam provirio kroz prozor i vidio da ostale dvije spodobе liježu u krevet kao da se ništa nije dogodilo.

Rekao sam supruzi da pobjegnemo natrag u kuću prije nego se treće biće vrati i opazi nas. Zabarikadirali smo vrata kuće iznutra, kao i sve prozore i legli u krevet, znajući oboje da zaspati nećemo moći. Odlučio sam odmah u rano jutro otići do sekretarijata i eto me sada ovdje.

Po kraju priče uslijedila je šutnja. Duga, neugodna, prae-na ozbiljnim pogledima sekretara. Dovoljna da shvatim kako nisam dovoljno razmislio o tome kakvu reakciju treba očekivati. Nadao sam se da će moja iskrenost i očita prestravljenost biti dovoljna da mi ovi drugovi povjeruju. No sada je bilo jasno, ništa od toga.

- Budalo! – naglo je i glasno progovorio onaj najstariji od trojice preda mnom – stara olinjala budalo! Nemam pojma što ovim... ovim... idiotarijama misliš postići! Kako te nije sram!?

Ostala su se dvojica odmah priključila, obasula me optužbama kako izmišljam, lažem. Nadodali su prijetnje optužbama

o izdajničkom djelovanju i doživotnom robijom te naredbu da se vratim smjesta kući i ponašam najuljudnije što mogu prema važnim gostima ukoliko ne želim izgubiti glavu. Ustao sam se i polako krenuo prema vratima, dok me iza leđa i dalje slijedio pljusak njihovih uvrjeda.

Cijelim putem kući preslagivao sam u glavi što mi je dalje činiti. Ići nekoj drugoj važnoj osobi koja me još manje poznaje od ovih iz sekretarijata nije imalo nimalo smisla jer nisam više nosio nimalo nade da će me netko shvatiti ozbiljno, ako me uopće pristane primiti. Druge opcije mi nisu navirale na pamet pa sam na ulazu u svoje dvorište zaključio kako mi preostaje jedino praviti se da se ništa nije dogodilo te se nadati da se više ništa slično dogoditi neće.

A dok sam, zadubljen u svoje misli, otključavao ulazna vrata od kuće (žena se zaključala kako sam joj i naredio), iza leđa začuh veseli pozdrav na istočnoslavenskom jeziku. Ponovno me, u djeliću sekunde, spopao osjećaj neopisivog straha kada sam shvatio tko kraj mene prolazi. Jedan od njih me u prolazu prijateljski potapša rukom po ramenu. Jedva jedvice sam namjestio nekakav kiseli smješak na lice i odzdravio. Lahnulo mi je kad su izašli iz dvorišta i udaljili se u smjeru dvorane u kojoj se održavao taj vražji simpozij koji mi je nanio ovo zlo u dvorište.

Ušao sam u kuću dok se osjećaj straha pretvarao u bijes. Saznanje o postojanju tih čudovišta u ljudskom obličju koje me do toga trenutka punilo strahom, u samo nekoliko trenutaka ustupilo je mjesto srdžbi nastaloj zbog njihove bezbrižnosti, ležernog ponašanja kao da se ništa nije dogodilo, lagodnog nošenja ljudskosti, skrivanja zla koje nose u sebi preda mnom, sigurno i pred ostalim ljudima.

Pustilo me tek kada sam, sat vremena kasnije, uz pomoć tableta, uhvatio malo sna.

Drugi dan.

Supruga me probudila oko jedan sat u noći, riječima: „Dani, evo ih opet!“. Trebalo mi je nekoliko minuta da dođem sebi, prespavao sam cijelo poslijepodne i većinu večeri, očito sam, u strahu da neću moći uopće zaspati, popio tabletu previše. Žena mi je objasnila da su se naši gosti vratili sa simpozija u kasno poslijepodne, a onda, ni pola sata nakon zalaska sunca, lijepo odjeveni ponovno krenuli u grad. Zaključila je da idu na nekakvu svečanu večeru i bila presretna što se događaji od protekle noći vjerojatno neće ponoviti. Nažalost, prevarila se.

Stigao sam proviriti kroz prozor upravo dok su ovo troje uvlačili novu žrtvu, ponovno žensku, u kućicu. Supruga se uporno križala i ponavljala „Bože, što ćemo?“ Poželio sam joj

reći kako nećemo učiniti ništa, prekriti se preko glave pokrivačima i praviti se kako se ništa ne događa, ali nisam mogao to izgovoriti. U meni je rasla želja da nešto učinim, spriječim novo divljačko umorstvo. Činilo mi se kako sam uspio skupiti dovoljno hrabrosti da se krenem obračunati s ovim zvijerima, unatoč tome što ih je bilo troje i što su očito posjedovali nadljudsku snagu.

No baš u tom trenutku se začuo kratki, ali stravični vrisak koji je ova žrtva, za razliku od sinoćnje, uspjela izustiti. Istog trenutka sve hrabrosti u meni je nestalo, ponovno sam ostao ukočen. Nova djevojka je umirala, tek nekoliko metara dalje od mjesta gdje sam stajao, a ja nisam bio u stanju ništa učiniti da to spriječim. Strah je bio prejak uteg za moje čitavo tijelo.

U sljedećih pola sata nije bilo novoga vriska niti ikakvog drugog zvuka iz stražnjeg dijela dvorišta. Unatoč tome, ja nisam bio u stanju odvažiti se išta učiniti. Stajao sam, zajedno sa suprugom, za prozorom naše spavaće sobe i tupavo, nepomično zurio u stražnju kućicu. A onda je, baš kao i prošle noći, noseći leš preko ramena, jedan od njih izjurio iz kućice, u tri skoka se našao na onoj livadi iza našeg dvorišta i nevjerojatnom brzinom hitao nekamo dalje u noć.

Iznenada sam, gotovo nesvjesno, šaptom izustio: „Sat vremena nakon što se ovaj vrati, krećemo!“ Rekao sam ženi da

izvuče križeve i krunice koje smo skrili u podrum nakon dolaska partizana u grad prije tri godine. Sjetio sam se starih narodnih pripovijedaka u kojima su se spominjala ovakva krvožedna čudovišta, vidio sam i nekoliko američkih filmova strave u kojima su se protiv ovakvih zvijeri borili pomoću vjerskih simbola te drvenih kolaca. Otišao sam do drvarne koja je srećom bila spojena s kućom, tako da nisam morao ići kroz dvorište. Uzeo sam tamo dvije trklje pa ih, najtiše što sam mogao, uz pomoć sjekire razdijelio na nekoliko kratkih kolaca. Kolce sam zatim naoštrio nožem u kuhinji. Sjetio sam se i spominjanja češnjaka u pričama, stavio jedan vijenac sebi oko vrata, naložio ženi da učini isto. Izgledali smo pomalo smiješno, ali nas nije bilo pretjerano briga.

Više od sat vremena trebalo je onom trećem čudovištu da se vrati. Mogli smo samo pretpostavljati što je učinio sa tijelima, možda ih zakopavao na nekom udaljenom mjestu, u nekoj zabiti. Ili ih bacao u rijeku. Nije mi se dalo o tome misliti, nakon što je ovaj ušao u kućicu zurio sam u zidnu uru čekajući da prođe barem sat vremena. A onda smo krenuli.

Tiho sam odškrinuo nezaključana vrata stražnje kućice i polako krenuo unutra u mrak. Supruga je išla iza mene. Strah mi je kočio udove, borio sam se sa željom da se predomislim, okrenem i pobjegnem glavom bez obzira. Nisam ni sumnjao

da je njoj još gore nego meni.

Prišao sam onome koji je spavao na krevetu najbližem vratima, hvatajući onu posljednju dozu hrabrosti potrebnu za oduzimanje života ovom neljudskom biću. Našao sam ga lakše no što sam očekivao, nakon što su mi se oči navikle na mrak pa sam mogao na njegovom licu nazrijeti odvratni izraz blaženog zadovoljstva. Osjetio sam nalet gađenja i bijesa, zamahnuo kolcem.

Drvo je lakoćom probilo njegovo tijelo na mjestu gdje ljudska bića imaju srce. Čudovište je otvorilo oči, raširilo ih sa zaprepaštenjem. Ruka je krenula prema mome vratu i odmah zastala, valjda zbog onog vijenca češnjaka oko moga vrata. Sljedećeg se trena ruka srušio natrag u krevet, ne dajući više nikakve nakove života.

Nisam imao vremena čekati, ostala dva čudovišta su se naglo probudila, upravo dok je žena skupljala snagu da zarije kolac u srce drugome muškarcu za trećim krevetom. A sa srednjeg kreveta se treće čudovište u ženskom obličju spremalo skočiti na mene.

Brzo sam izvukao drugi kolac zataknut u hlače, nasrnuo joj ususret i zario joj ga precizno u srce dok je bila nada mnom u skoku. Odbacih je u stranu i pun straha za suprugu, skočih na vampira s kojim se ona hrvala. Držala mu je krunicu ispred

lica i činilo se da to pomaže pa sam i ja izvukao zidni križ iz stražnjeg džepa hlače. Obuhvatio sam ga jednom rukom oko vrata a drugom mu križ nabio u lice. Njegov stisak nad ženom je još više popustio pa sam viknuo supruzi: „Sad! Sad! Ubij ga!“

Zarila mu je drvo sredinom tijela, ne previše blizu srca. No to ju je ipak ohrabrilo pa je iščupala kolac i, sa izrazom lica prepunim bijesa, nastavila zabijati drvo u njega, ponovno i ponovno, mnogo preciznije no prvoga puta.

Kada je napokon prestala, dugo nakon što je vampir bio očito mrtav, ispustio sam njegovo tijelo pa sjeo na krevet dok je žena briznula u plač. U trenutku sam se okrenuo, sjetivši se da ne mogu biti siguran da je žensko čudovište mrtvo, ali nije bilo potrebe za panikom, njeno tijelo je ležalo preko dva kreveta bez znakova života.

Ogledao sam se oko sebe. Posvuda krv, po podu, kreveti- ma i zidovima. Prvo što mi je palo na pamet bilo je: „Ovo neće biti lako očistiti“, djelovalo mi je kao smiješna misao, ali se nisam imao snage smijati. Nisam imao snage nizašto. Sjedio sam tako, možda i sat vremena, dok je žena plakala i jecala sjedeći na podu pokraj tijela vampira s kojim se borila.

Napokon sam rekao ženi da se pribere i da moramo krenuti. Dok je ona otišla u kuću donijeti tople vode i krpu kojom će oprati krvavu sobu, ja sam počeo izvlačiti mrtva tijela iz ku-

ćice, s namjerom da ih zakopam na livadi iza našeg dvorišta. Tek kad sam počeo izvlačiti prvo tijelo, shvatio sam da sviće zora.

A u trenutku dok sam posljednjeg mrtvaca vukao kroz vrata kućice na dvorište, iza leđa sa ceste začuh korake u trku i povik „Stoj!“ U dvorište su ulijetali i trčali prema meni naoružani milicioneri, njih četvorica, a iza njih dvojica u svijetlosivim mantilima. Upravo tada je i moja žena izlazila iz kuće sa laborom tople vode.

Milicajci su nas pribili uza zid i uperili strojnice u nas. Dvojica u civilu su se predstavili kao agenti OZNA-e, optužili nas za umorstvo i veleizdaju i hladnokrvno naredili milicajcima da nas pogube na licu mjesta.

Pokušavao sam se pozvati na pravo da mi se prethodno sudi, ali oni su se pravili ludi. Jedan od njih je podigao ruku, milicajci su nanišani u naše glave i spremali se pucati čim im narede.

Nekoliko dugih trenutaka gledao sam smrti u oči, pitao se koliko je smisla imalo tjerati pravdu, izigravati borca protiv neljudskog zla, kada to zlo nitko drugi nije mogao prepoznati.

„Stani!“, začulo se, naizgled niotkud, a sljedećeg trena se na ulici ispred našeg dvorišta pojavio treći čovjek u mantilu, uletio u dvorište još brže od svojih prethodnika, mašući suma-

nuto rukama.

Načuo sam iz došaptavanja novopridošlog agenta sa drugom dvojicom kako se u međuvremenu dogodila nevjerojatna stvar: naš drug i vođa odlučio je reći povijesno NE istočnjacima. Naši su gosti proglašeni stranim špijunima.

Oružje je u trenu spuštено, milicajci su nam prišli i čestitali nam, agenti su nam srdačno pružali ruke...

Postao sam narodni junak.

Kasno je

Ilija je morao popustiti. Nije mu bilo drago, sam je sebe iznevjerio, no da nije, žena bi mu svu krv ispila.

- Ajde, ajde, neka uđe. Spalio vas grom oboje, dabogda!

Znao je da će ga jednoga dana nagovoriti da pogazi riječ koju je samom sebi dao. Obećao si je da će tjerati staroga svakog puta kad mu se u dvorištu pojavi. I uvijek kad bi ga vidio kako se s druge strane brijega njegova silueta pojavljuje, pripremio bi se za obračun s njime. No u njihovom domu je žena bila gazda, sva su sela u okolici to znala. I ovoj jedinoj stvari oko koje se Ilija uporno inatio, morao je jednom doći kraj. Ionako stari nije odustajao, unatoč svom preziru kojeg je sin prema njemu iskazivao, dolazio je opet i opet, svakoga mjeseca barem jednom. Od iste su bili krvi pa su i jednako tvrdoglavi bili.

- Ajde, ćaća, uđite više u naš skromni dom, pa da vidite kako vam potomstvo živi. Sad će još malo i večera pa ćemo se ljepo podivanit.

- Neka, neka, nije meni do jela. Dosta mi je da se malo sa svojima podružim. Vi ste jedino šta mi je na svijetu ostalo. Nikoga i ničeg više jadan nemam.

- Ma da ga ne bi sad i hranili. Jedva i za sebe imamo!

- Muči, nesrećo! - odbrusi Iliji žena.

I tako su se ubrzo našli za stolom. Ilija i žena, njihova dva sina te, po prvi put u njihovom društvu, Ilijin otac. Stara lualica bio je legenda svoga kraja, priče o njemu zaokupljale su maštu seljaka. Sela su znala sve avanture koje je proživio i prije nego bi navratio u rodni kraj da ih prepriča. Težaci su željeli biti poput njega, a njihove žene su žalile što nisu njegove. Sve odreda su bile ljubomorne što je rano odabrao pokojnu Maru da bude ona koja će ga uvijek čekati. U svima je divljenje izazivao, samo u sinu prijezir.

Ilija je kroz čitavo djetinjstvo slušao hvale na očev račun i patio što ga kraj njega nema. Ništa mu nisu značile priče o očevoj junačkoj službi u trupama njihovog dobrog kralja, ili o njegovim lutanjima po panonskim nizinama, bosanskim planinama i po Jadranskome moru. Nije ga zanimala tuđa hvala što mu je otac vidio Pešte, Beča, Carigrada, Mletaka... kada rođenog sina nije prečesto žudio pogledati.

Svaki majčin spomen oca unosio je još veći nemir u misli o njemu. U istome danu ili čak istome satu znala je redati hvalospjeve i dizati ga u nebesa, a onda ga proklinjati i liti suze jer ne zna da li će se ikada više vratiti i da li je uopće više živ. Ilija je tako s vremenom jednostavno zamrzio svaki spomen i svaku

misao o svome ocu.

- Uf, baš je fino bilo ovo. Snajo, svaka ti čast - progovori novi član za obiteljskim stolom, kada su već i svi ostali bili pri kraju s jelom.

- Eto, pogostili smo te, vidio si lijepo kako je to kod nas... i sad bi bilo dobro da pođeš, dok ne padne mrkli mrak, da te slučajno neka zvijer nedajbože uvati.

- Ilija, sram te ima bit! - pobuni se opet žena.

- Šta? Pa kasno je...

- Ma kasno je za tvoju ludu glavu! Pa nismo djeca! Njima je možda vrijeme za krevet, ali mi se možemo još pospominjat.

- Neeee, nećemo u krevet! - ubacila su se i djeca.

- Ma šta se imamo spominjat? Nismo se spominjali četrdeset godina pa nemamo se šta ni sad...

- Ma neka, mogu ja i poč...

- Neećeemo u kreeevet!

U trenu je nastala vika i galama. U to doba dana to je zapravo bio redoviti običaj, dječaci su redovito dizali bunu kad ih se tjerovalo spavati. No ovoga puta je bilo mnogo žešće i glasnije, jer je Ilija bio spremniji za svađu nego inače.

Žena je konačno morala dječake ipak odvući u stari drveni krevet kojeg je čitava obitelj dijelila, kako je u tim vremenima kod sirotinje bio običaj. Ilijinu oronulu kuću činila je jedna

jedina soba. U njoj se i kuhalo i blagovalo i spavalo. Ova je obitelj imala manje od bilo koje druge u okolnim selima, ali joj je, zadovoljnoj i sretnoj, najmanje i trebalo.

Ilija i stari ostali su za stolom u neugodnoj tišini, izbjegavajući da se pogledi sretnu i neugodnost postane još veća. Starac ubrzo otkloni tu opasnost okrenuvši se prema krevetu gdje je i dalje trajala borba.

- Šta je, snajo? Ne daju se?

- Ma neće da se pokriju, vragovi mali! Zaspu tako nepokriveni pa se nalade.

- U, ne valja vam tako, momci. Deko život čuva, pazite šta vam velim.

Ilija prepozna savršenu priliku da zakoluta očima. Starac to krajem oka primijeti.

- Evo, vaš mi ćaća ne vjeruje, ali, evo, ja sam živi dokaz da je tako.

Ustane, priđe krevetu pa sjedne dječacima kraj nogu. Momčići su se odmah primirili, naslutivši što se sprema.

- Ajde da vama vaš đedo ispriča kako je to bilo. Tih sam dana dosta slobodario, lutao ovom našom zemljom, naročito dolje, jugom. Ti su mi krajevi uvijek bili najljepši. More, otoci, rijeke, planine, krš... tolike ljepote, a na tako malo prostora. Zasitih se tih morskih ljepota toga dana pa od Istre preko pla-

nina krenem nazad prema kući, ovom našem kraju, vidjeti opet vašu pokojnu baku i oca vašeg, koji je tad još bio i od vas manji. Nađem se tako na planini koju zovu Klek...

Ilija je poželio prosvjedovati jer je starac pronašao novi način kako izbjeći da ga se potjera, ali nešto iz njegove nutrine ga je sprečavalo da progovori. Nikad nije oca čuo kako pripovijeda. Sve priče o njegovim pustolovinama stizale su iz nečijih tuđih usta. A drago mu je bilo i što je otac njega spomenuo.

- Pričali su naši stari, još dok sam ja bio toliki koliki ste sada vi, da je i samim bogovima taj planinski kraj bio drag. I da su razna čudesna bića živjela tamo: vještice, zmajevi, vile, duhovi... a baš se tada jedna od tih čudesnih prilika na me i namjerila lično!

Zadnjom je rečenicom potpuno osvojio pozornost svojih unuka.

- Bila je to jako ružna noć: kiša, vjetar i gromovi udružili se pa prijete meni i mom vrancu sve jače, dok nisam konačno odlučio naći zaklon od njih i odmor barem do jutra. I naiđem odmah na pećinu, k'o od Boga stvorenu baš zato da se tada tamo sklonim. Osušim odmah konja i sebe, a čim sam unišao zapalim si vatricu od suhog granja, koje je vjetar još tko zna kad još prije u pećinu nanio, opet baš kao za mene spremljeno.

- Bome, deda, imo si pravu sreću! - ubaci se stariji unuk.

- Je, to sam i ja pomislio prije nego se pokrih i krenuh zaspati. I taman me san stade primati, kadli... pećinom zazvoni snažni, duboki glas!

Dječaci se trznu i skupe jedan uz drugoga. Niti ženi, koja je ostala uz kraj postelje priču slušati, od iznenađenja nije bilo svejedno.

- Ma čiji glas? Još je neko u pećini bio? - pita opet stariji, hrabriji dječak.

- Joj, da barem je... to bi bilo manje strašno. Bila je to sama planina lično!

Dječacima se donje vilice od nevjerice spuste, u isti mah. Djed zastane spričom, poput pravog i iskusnog pripovjedača, pa nastavi.

- Da, sama planina Klek mi se obrati pa me pita: "Oj, junake?" Ja se trznem, primim se svoga mača, pa viknem "Molim? Ko je?" A planina me bez odgovora opet pita "Ma jesi li ti zbilja junak kad se odazivaš?"

- I što si joj odgovorio? - sad se i mlađi unuk odvaži pitati.

- Pa rekao sam da jesam. Tih sam se dana svakako najunačio bitaka i bojeva.

- A što ti ona... što ti planina na to veli?

- Kaže ona meni, zapravo me kune da joj ja, ako sam junak, pomognem. Kaže ona meni: "Junake, nisam ti ja prava

planina, nego zapravo div! Bogovi su me davno prokleli i u planinu pretvorili!”

- Ma hajde!

- E, baš tako mi veli! A ja sam za takve priče već prije bio čuo, da su mnoge planine u tom kraju nekoć bili divovi, pretvoreni u kamen. Zato mi je lakše bilo povjerovati. I objasni mi još div koji je planina kakvu to pomoć od mene traži.

- Kakvu? - i ženi se tad omakne da naglas zapita.

- He, kakvu... zatraži me da joj svoje krvi dam! Kaže mi da ga samo krv pravoga junaka od prokletstva i okamenjenosti može osloboditi. I kune me, i moli i preklinje. Toliko žalosno i tužno da bi se i pravi kamen rasplakao slušajući.

- I je li te nagovorio? - opet će žena, pokušavajući se prisjetiti da li je bilo kakvih priča o oživljenim divovima u njihovim krajevima ili šire.

- Zamalo da i jest. Već sam naglas pristao i slušajući njegovu hvalu zarezao si mačem prst. No taman kad je kaplja s prsta na tlo krenula, meni pade na pamet: a zašto li su ga bogovi uopće okamenili? Da nije možda div to i zaslužio?

- Joj, ali bilo je prekasno...

- E nije! Podmetnuo sam vrh svoje čizme pod kaplju, u zadnji čas, pa tla nije ni dotakla.

- Bravo, deda! - unuci vrisnu. Oduševljena je cijela obitelj

bila, čak je i Iliji, tamo za stolom, pobjegao osmijeh.

- Je, ali čim sam zatražio diva da odgovori zašto ga okameniš, on se razjari i potpuno podivlja. Čitava se pećina i cijela planina poče oko mene tresti!

Uzbuđenje kod svih slušatelja opet je poraslo. Bila je to najuzbudljivija priča koju su dosada čuli, ili je barem bila ispričana na najuzbudljiviji način. Nitko od njih nije mogao ni pretpostaviti koliko je veliko iskustvo djedica već imao u uvjerljivom prepričavanju svojih dogodovština. Koristio je vrlo uvjerljive izmjene u tonu svoga glasa, živopisne izraze lica, raznolike pokrete rukama, sve da što bolje predoči napetost situacije.

- Sa svoda su počeli padati prvo kamenčići, a zatim ubrzo i veće gromade stijena. Jedna me veća kamenčina ošinula po glavi, još i danas ožiljak nosim. Druga mi je još jače ozlijedila ruku. Ubrzo mi je postalo jasno da to div hoće prolić moje krvi po tlu, tako da me ozlijedi, raskrvari, pa ako treba i ubije.

- Uuuuu... pa kako li si se iz toga izvukao?

- E pa lukav je vaš đedo, unuci moji! Nema te hrpe kamena koja će mene nadmudrit. Upotrijebio sam jedno korisno pomagalo.

- Koje? -pita mlađi unuk.

- Da nije mać? Sigurno je mać! Sa njim si kamenje odbi-

jao?

- Ma kakvi! To bi mi samo nakratko pomoglo.

- A što onda?

- Pa svoju dekiću!

Djed ih pusti da ostanu nakratko u čudu.

- Ogrnuo sam se njome što sam bolje mogao, da ublažim neke udarce i spriječim da krv jače poteče, primio svog vjernog konja za uzde, pa trk s njim prema ulazu.

Društvo za krevetom ispustilo je dugo "Aaaaaa...", kao znak jednako shvaćanja i divljenja.

- Neću vas lagati, mislio sam da me niti to neće spasiti. Par gromada me tako snažno opalilo u leđa da sam jedva zadržao i svijest i snagu u nogama prije izlaza iz pećine. Čak ni vani, dok sam hitao niz obronak, što dalje od planine, nije mi bilo ništa lakše. Planina je toliko podrhtavala da nisam mogao ni konja uzjahati.

Djed zastane u priči posljednji put, pogleda uzbuđena lica pred sobom, pa razvuče osmijeh.

- No ipak sam uspio. Domogao sam se nizine. Mokre, blatne, jednako šibane vjetrom i studene, ali daleko ugodnije za mene. Sklupčao sam se tamo zajedno sa svojim konjićem, pod jednim drvetom i pod svojom dekićom. Nije bilo ugodno po tom vremenu, ali dočeka sam jutro i i vedrije nebo ipak

sretan, jer sam izvukao živu glavu i jer nisam dopustio onom zlu da me nadmudri!

Ukućani su bili oduševljeni. I starčev sin se iza njegovih lica smijao. Zvučalo je toliko naivno, a opet uvjerljivo, barem onom dječaku u njemu koji je dugi niz godina čeznuo čuti makar jednu takvu priču iz očevih usta.

- Eto, momci. Poštujte svoje pokrivače, bit će vam pravi vjerni drugovi u životu, pogotovo ako poželite postat junaci.

Dječaci navuku svoje deke, jedan sasvim pod vrat, a drugi i preko glave pa, zadovoljni poklonjenom pričom za laku noć, pođu sanjati junačke snove. Djed zadovoljno ustane i krene natrag prema stolu.

- Eto, mogo bi se pod stare dane uvatit pričanja priča za laku noć unucima, svakog dana. Samo kad bi me drugi ukućani tu htjeli.

Sin ga pogleda pravo u oči. Laganim odmahivanjem glave progovori tiho.

- Stari, kasno je...

- Ma nije kasno, sine - uzvratil otac odlučno - kasno je samo ako želimo da bude kasno. Sve je to u našim glavama, kako ti je žena maloprije rekla. Da mi je žao što me nije bilo, žao mi je. Da bih možda opet isto kad bi me kakvo čudo pomladilo... možda i bi -zamisli se nakratko nad svojim riječima,

pa još samo doda - ne mora biti kasno.

Sin mu priušti malo tišine i šutnje, kao zadnju kaznu. Onda se nenadano nasmiješi.

- Nise me pustio da završim, stari - reče - kasno je da po ovom mraku sada ikamo sam ideš. Slobodno noćas ostani, naći ćemo mjesta. I pokrivač za tebe.

Mrg

Zazvonilo je zvonce iznad vrata. Topot tri para nogu začuo se s ulaza u krčmu.

Mrg se jedini trznuo i pogledao u tom smjeru. Ostali drugovi za stolom nisu se obazirali, niti na zvuk, ni na tri čudne pridošlice.

- Izvadi sve boce s pićima, krčmaru - onaj u sredini je odmah s vrata doviknuo - stigle su tri vrlo žedne bitange!

Mrg je bez sumnje zaključio da se radi o razbojnicima. Viđao je puno takvih. A čim ih je prepoznao on, morali su isto zaključiti i svi drugi koji su ih barem na tren pogledali.

Sva su trojica imala oružje. Jedan je na opasaču nosio dva pištolja, drugi noževe, a treći je imao iza leđa pričvršćen dugački štap s kukastim oštricama na oba kraja. Odjeća im je bila prljava, iznošena, umrljana ponegdje i krvlju.

Nitko ih se nije previše uplašio. Nije ni Mrg, naravno. Njemu su se takvi rugali redovito, ali se skoro nikad nisu usudili dirati ga. Nekad im je znao i samo za ruganje vratiti, no otkad mu je Vođa rekao da se ljude nikad tući ne smije, to više ne radi.

Previše je snažnih muškaraca u krčmi bilo, da bi ovi olako započeli kavgu. Nije takav bio ni običaj u krčmama, odmah početi divljati. Vidjeti kako neka svađa izmiče kontroli i prelazi u tučnjavu, to je bila sasvim druga stvar.

- Znači, ovo moramo svi upamtiti... - Vođa je odagnao Mrgova razmišljanja o sumnjivim pridošlicama i ponovno usmjerio njegovu koncentraciju na svoj govor. Iako, budimo iskreni, Mrgove su misli i prije dolaska ove trojice odlutale, u smjeru ljupke mlade krčmarice s druge strane šanka - naša se mala složna zajednica u ovom trenutku mora fokusirati na svoj glavni, trenutno najvažniji cilj: pronalazak savršenog mjesta za jedan veličanstveni novi početak!

Vođu je bilo čisti užitek slušati kako govori. Njegove su rečenice zvučale kao najugodnije melodije. Mrg je bio počašćen što u tom trenutku sjedi odmah pored njega. On je znao da su postojale još mnoge slične, čak i brojnije skupine ljudi koje su se pokušavale organizirati i zajedno djelovati da prežive u tom porušenom i podivljalom svijetu. Susreo je više njih u ono vrijeme dok je još tumarao sam i ostavljen. Većina njih ga nije htjela. Unatoč svojem izgledu koji je nedvojbeno odavao veliku snagu, onako tupav i nesposoban razumjeti svaku zamršeniju naredbu, djelovao im je kao preveliki teret tijekom postupka stvaranja novih, stabilnih zajednica. Nije se zapravo

niti itko od njih njemu svidio. Sve dok Vođu nije sreo. Njega je bio spreman slijediti i do samog kraja svijeta. I život bi mogao za njega dati.

- Potreban nam je izolirani kutak ovog poludjelog svijeta na kojem ćemo započeti novi život - nastavio je oniski, gotovo sasvim očelavjeli starčić, s polomljenim i savijenim naočalama.

Unatoč svoj svojoj neuglednosti koju nije imao kako sakriti, čovjek je uspijevaao svojom slatkorječivošću sasvim opiti čitavu grupicu od desetak ljudi, skućenih na drvenim stolicama oko malog krčmarskog stola

- Znamo da će početak biti težak, pogotovo dok nas je još ovoliko malo, no s vremenom ćemo primati u zajednicu nove članove, isključivo ljude koji nas potpuno uvjere da im možemo vjerovati. Isto tako, i mi ćemo morati dobro naučiti kako uvjeriti nove članove da oni mogu vjerovati nama.

- Ohoho! Izgleda da nam se Mrg zaljubio - jedan od drugova se naglo ubacio. Mrg je tek u tom trenutku shvatio da mu je pogled pobjegao na djevojku koja im je poslužila piće.

Razmišljao je kako bi njezinu ljepotu i neodoljivost bilo zaista teško opisati. Ni najvještiji pjesnik to ne bi s lakoćom znao učiniti. Kako bi to onda mogla maloumna grdosija kojoj rijetko uspije više od tri suvisle rečenice dnevno iscijediti? Znao je da se radi o najposebnijoj ženskoj pojavi u njezinom

životu, čim zbog nje prestaje čak i milozvučne riječi svoga Vođe slušati.

- Mrg, mrg - promrljao je ljutito prema kolegi koji mu se porugao, pokušavajući tako prikriti svoj grijeh, no naglo crvenilo preko čitavih obraza odavalo je njegov stid i potvrđivalo da je optužba bila točna.

No Vođa se srećom, umjesto na njega, naljutio na ovoga drugog.

- Mislim da smo rekli kako se ima šutjeti dok Vođa govori...

- Oprostite - momak je nabrzinu sklonio smiješak s lica.

- Dakle, već sutra nastavljamo potragu za nekom zabačenom dolinom, pored rijeke ili barem uz veći potok...

Odjednom se nad Vođu nadvila krupna sjena. Nitko iz grupe njegovih pratitelja nije primijetio da je netko polako prišao njihovom stolu.

- Vidi-vidi, što to ovdje imamo - bio je to jedan od trojice bitangi koje su maloprije ušle u krčmu - grupicu velikih zanesenjaka!

Nitko za stolom nije znao kako reagirati. Mrg je odmah osjetio kako se u njemu nakuplja bijes i želja da postavi svoje masivno tijelo između svojega Vođe i čovjeka koji se usudio podrugljivo šepuriti pored njega.

No Vođa se sasvim mirno okrenuo, ne pokazujući straha. Čak niti kad se ovaj bezobraznik nagnuo i unio u njegovo lice s kiselim osmijehom, starčić je zadržao svoj spokojni i nevini pogled.

- Zar vi luđaci ne znate - nastavio je razbojnik - da ovaj ludi svijet, što vas čeka vani, takve poput vas pojede za doručak?

- Zato nas ovaj svijet ni ne zanima. Zato i tražimo mjesto kamo ćemo od njega pobjeći - Vođa je odgovorio sasvim mirnim glasom.

Bitanga nato prasne u smijeh, i još pljesne svojom teškom rukom po sugovornikovom ramenu. Od udarca su starcu naočale poskočile s nosa. Mrg se krenuo podizati sa svoga stolca, no Vođa ispruži pred njega svoju ruku.

- Mir, Mrže - obrati mu se, vraćajući naočale na svoje mjesto - mi izbjegavamo svako nasilje, zapamti.

Mrg spusti svoju stražnjicu natrag na stolac. Divljenje prema tom čovjeku kojeg već duže vrijeme slijedi, kao i riječi koje mu je ovaj takvim blagim i ugodnim tonom uputio, u trenutku su ublažili bijes.

- Ahahahahaha! Ma čujete li vi momci ovo? - bitanga se smijala što je snažnije i što je duže mogla.

Vidjelo se da to radi pomalo i na silu, namjerno, kako bi

privukao pozornost baš svih u prostoriji. No jedino su njegova dva druga sa šanka pokazala zanimanje za galamu koju je proizvodio:

- Što? Što? - jedan je uzviknuo i krenuo koračati prema stolu.

- Da, što? - i drugi je prihvatio igru.

- Ove lude sanjaju nekakvu oazu mira i blagostanja. I to bez nasilja, kaže!

Kad su se njegovi partneri sasvim približili i stali iza njegovih leđa, momak naglo izmjeni izraz lica, sasvim se uozbilji i namršti lice:

- Probudite se, budale! Stvarnost je okrutna! Zvijeri su posvuda oko vas! S takvim vašim stavovima predodređeni ste samo da budete žrtve!

Jeza se širila kroz sve članove miroljubive grupe za stolom. Pojavila se neizbježna sumnja u sve priče koje im je Vođa ispričao. Kod svih osim kod Mrga. On je bio spreman rastrgati čeljust neugodnom došljaku, samo da zaustavi taj izljev ružnih riječi. No velika očekivanja njegova Vođe tjerala su ga da zadrži kontrolu.

- Bježanje i skrivanje ne pomažu - nastavio je ovaj - povjerenje u druge ubija. Treba vjerovati jedino svome oružju i samome sebi!

- Tako je! Svaki za sebe, to je naš moto! - dodao je drugi razbojnik, da pojača partnerove tvrdnje.

Bitanga je na koncu uspjela zainteresirati čitavu klijentelu u krčmi, više zahvaljujući galami, nego sadržaju njegovih riječi. Jedino je mlada krčmarica nastavila svojim poslom bez obaziranja, noseći pladanj prema jednom od stolova, ostavljajući dojam kako se u svom mladom životu već imala dovoljno prilike naslušati i nagledati sličnih napetih situacija. Njezin otac, bradati i stasiti vlasnik krčme s one strane šanka, također nije ni na trenutak podigao pogled s hrpe prljavih čaša kojih se prihvatio prati.

Vođa se jedini iz svoje skupine nije činio baš nimalo uzdrmanim ovim govorom. Šutio je par sekundi, ne skidajući pogleda s divljaka koji je unio nemir u redove njegovih sljedbenika, kao da čeka da se utjecaj njegove silne galame pomalo slegne, pa napokon reagirao:

- Ne slušajte ga, drugovi. Držimo li se jedni drugih s punim povjerenjem, uz izbjegavanje sukoba i nemira, nemamo od čega strahovati.

Bitanga naglo spusti obrve.

- A je li? - tiho, ali naočigled ljutito reče - a jesi li siguran da ćeš od svake nevolje htjeti i moći pobjeći?

Iznenada nagne svoje tijelo ustranu, ispruži ruku i njome

dohvati za lakat djevojku s pladnjem, koju je baš toga trenutka krajičkom oka primijetio kako prolazi. Privuče je snažnim stiskom prema sebi i drugom je rukom zgrabi pod čeljust. Djevojka jaukne, pladanj padne i snažno odzvoni.

- Čak ni kad jedna ovakva bitanga nasrne pohotno na nevinu djevojku? Zar ni tada nećeš u sukob? - bitanga iskesi zube što je ružnije znao, dahćući pritom djevojci tik uz uho.

Mrga je u tom trenutku ponovno svladao bijes. Urliknuo je, ispuštivši glas sličniji životinjskom nego ljudskom, skočio sa stolca prevrnuvši ga, razrogačio oči i iskesio zube, stvorivši takav izraz lica koji je odmah prestravio čak i njegove drugove. Bilo je to upravo lice koje nije želio da oni ikada budu u prilici vidjeti.

No vođa se nenadano postavi njemu na put, ispruživši obje ruke da ga zaustavi.

- Mrže, ne!

Mrg ga svojim bijesnim zaletom skoro prevrne, no uspije se zaustaviti prije nego je starac izgubio ravnotežu. Zbunjeni gorostas se povuče, i upitno se zagleda u svoga predvodnika.

- Nećemo se miješati. To nisu naša posla.

Zbunjenost ovog polunijemog djeteta zarobljenog u tijelu ogromnog odraslog muškarca bila je u tom trenutku gotovo komična. Navikao se osjećati zbunjenim i nalaziti u situacija-

ma koje mu nisu bile jasne, no rijetko koje od tih prijašnjih stanja se moglo mjeriti s ovim trenutkom.

Veliki dio njega htio je postupiti jednako kao i toliko puta prije, divljački i nasilno, uz gubitak svake kontrole. No jedan drugi, iznenađujuće veliki komad njegove svijesti, slijepo se trudio držati zakletve koju je sam sebi dao: kako treba pažljivo slušati i slijediti svaku Vođinu riječ.

- Takva su pravila naše zajednice, Mrže. Ne želiš ih iznevjeriti - nadoda Vođa još uvijek oštro, a zatim nešto blažim glasom - ne želiš mene iznevjeriti.

- On možda ne želi - ubaci se nenadano sasvim novi, duboki glas - ali meni to ne predstavlja problem!

Vlasnik krčme stajao je iza trojice razbojnika, s odlučnim stavom, mrkim, strogim pogledom i kratkom puškom dvocijevkom u rukama.

- Smjesta nestanite iz moje krčme! Bitange!

Puška je izgledala vrlo staro, samu njezinu ispravnost se lako moglo dovesti pod sumnju. Osim toga, postojala je velika mogućnost da bi njome ranio i svoju kćerku, ako bi se stvarno odlučio pucati. No nešto je u njegovom odlučnom pogledu bilo ipak dovoljno da razbojnike natjera na oprez.

- Pa dobro, gazda... nema potrebe... šalili smo se samo.

- Uopće nemam smisla za humor. Nestanite!

Nasilnik si dozvoli još par sekundi odmjeravanja pogledima, a zatim ispusti djevojku iz svojih ruku. Vođa se srećom našao dovoljno blizu da je prihvati, kako ne bi potpuno klonula na pod.

- Zapamtit ćeš ti nas još, krčmaru - dobaci bitanga koja je zakuhala svu ovu kašu, povlačeći se prema vratima, u društvu svoja dva suputnika. Čim su zalupili za sobom ulazna vrata, i natjerali zvono iznad njih da ponovno živne, svi u prostoriji su također živnuli, osjetili olakšanje.

Vođa se odmah okrenuo krčmaru, i dalje držeći njegovu kćerku svojim rukama.

- Ja Vam se ispričavam zbog ovog... incidenta, ali nismo se mogli upuštati u... to su naša uvjerenja... razumijete, zar ne?

- Ne zanima me. Niste mi simpatični. Platili ste noćenje, ali nakon sljedećeg jutra vas ne želim više vidjeti - odgovorio mu je krčmar i pružio ruku da preuzme djevojku.

No ona, prije nego se prepustila drugim rukama da je pri drže, zadivljenim pogledom izravno u Vođine oči pokaže kako ne dijeli mišljenje svoga oca. Moglo se primijetiti da je načula određene dijelove njegovih nadahnutih govora koji diraju izravno u srce i ostala nemalo očarana njima i njime.

- Ja Vas razumijem - tiho reče i tek tad opusti tijelo kako

bi je krčmar mogao prihvatiti ispod pasa.

Mrg je čitavo to vrijeme, poput psa čuvara, oprezno motrio ulazna vrata, smatrajući se najodgovornijim djelovati, ako se maloprijašnja prijetnja ponovno pojavi kroz njih. Zurio je tako sve dok se Vođa nije obratio svojoj grupi.

- Dobro, narode. Onda ćemo na počinak.

* * *

Te je noći Mrgu bilo nemoguće zaspati. Njegovi drugovi, nagurani zajedno s njime u jednoj maloj sobici, dvoje po krevetu, svi odreda su utonuli u san u samo par minuta, umorni od cjelodnevnih putovanja prethodnih dana. No njegova je snaga bila mnogo veća od snage ostalih. I dovoljno zadržana da bi ga, zajedno s nakupljenim bijesom, držala budnim.

Iako se mogao ponositi činjenicom da se valjda prvi puta u životu uspio suzdržati od nasilnog ponašanja, i da je time pokazao veliku vjernost čovjeku kojega je slijedio, on je naprotiv osjećao veliko razočaranje i duboku prazninu unutar samoga sebe. Bio je uvjeren da bi se osjećao sasvim drugačije da mu je bilo dopušteno nekome iščupati barem jedan ud. Bila bi to potpuno druga priča.

Pokušao je, gledajući kroz otvoreni prozor u zvjezdanu

noć, preusmjeriti misli na mladu konobaricu, što mu je ranije te noći uspijevalo zagrijati unutrašnjost tijela na drugačiji, mnogo ugodniji način. Ali nije išlo, svaki bi se puta u zamišljeni kadar nasmiješene nježne djevojke ulijetali oni isti iskešeni nasilnici.

A tada je vani nešto krcnulo.

Njegovi drugovi ne bi bili u stanju takav zvuk registrirati u sasvim budnom stanju. Vođa ga nikako nije mogao čuti jer je imao povlasticu spavati sam u sobi na suprotnoj strani kuće. No Mrg je odmah prepoznao da se radi o posljedici kretanja većeg tijela, lako moguće ljudskog. Duge godine samostalnog preživljavanja u divljini naučile su ga da u takav kasni sat slične zvukove nije mudro zanemariti. U trenu se našao za prozorom.

Dolje u dvorištu par je trenutaka vladala potpuna tišina. Zatim je konačno netko ispustio šapat, najtiši kojeg je u bijesnom stanju znao proizvesti.

- Tiše, majku mu! Želite li da vas čuju? - kroz zube je prosula riječi ona bitanga koja je ranije te večeri uzrokovala napatost u krčmi. U sagnutom položaju se primicao, zajedno s dvojicom svojih kolega, prema drvenoj krčmarevoj kući s lokalom u prizemlju i nekoliko soba za spavanje na katu. U jednoj je ruci nosio malenu baklju sa sasvim lagano tinjajućom vatri-

com, u drugoj mijeh ispunjen zapaljivom smolom.

Drugi razbojnik pokušao je odgovoriti jednako tiho.

- Nisam ja. Ova budaletina je stala na suhu granu.

- Da, budalet... ovaj, da, na granu - požurio se treći opravdati, ali nije uspio biti jednako nečujan.

- Dosta! Ne želim da me krčmar primijeti dok mu ostavljam nešto po čemu će me pamtiti, kako sam mu i obećao - doda glavni, vrteći lagano bakljom u zraku, u znak da ima opake namjere s njom - a i onim zanesenjacima će ovo biti posljednji sukob kojeg su...

Želio je s "izbjegli" završiti rečenicu, no snažan udarac u leđa mu je izbio iz pluća sav zrak i srušio ga na zemlju. Na leđa mu se s velike visine sručio ljudski teret, prevelik i presnažan čak i za njegovo snažno tijelo, tako da je i nekoliko rebara moralo popustiti.

Ipak je imao dovoljno iskustva da brzo shvati kako je napadnut i odmah se pokuša snaći. Rukom je posegnuo za bakljom koja mu je ispala iz ruke. No već prije toga je vidio i osjetio kako tuđa ruka tu njegovu jednim brzim i snažnim pokretom lomi. Silni bolovi natjeraju ga da izgubi svijest.

Mrg je zatim ustao s leđa razbojnika kojeg nije bilo potrebno dalje svladavati. Okrenuo se prema drugoj dvojici. Oni su već stigli izvući oružja. Onaj s dva noža odmah krene u na-

pad, vidjevši da neprijatelj uopće nema oružja kojim bi se obranio.

No Mrg si je oružje brzo našao. U trenucima borbe, sva njegova nesnalazljivost i nedostatak mudrosti su nestajali ne-tragom. Primio je jednom rukom, poput vreće, bitangu kojoj je maloprije polomio nekoliko kostiju, pa ga bacio ravno prema napadaču. Dva su tijela udarila jedno u drugo, a zatim zajedno odletjela prema obližnjem drvetu, tresnuvši i u njega.

Vidjevši to, treći se razbojnik pomalo prepao. No Mrg mu se u tom trenutku iznenađenosti već primakao previše bližu, da bi ovaj ikako mogao izbjeći okršaj s njim.

- Zažalit ćeš zbog ovog, Grme... Mrme... kako god da se već zoveš - momak s dugačkim štapom naoštrenih krajeva pokušao je strah prikriti ljutitom prijetnjom. Potom je nasrnuo.

Zamahnuo je štapom u namjeri da Mrga probode posred trbuha. Mrgovo smireno, otvoreno držanje spuštenih ruku natjeralo je momka da pomisli kako je to najbolje rješenje za uspješan napad.

Ali reakcija njegovog nenaoružanog protivnika bila je zapanjujuća. Pokazao je da osim velike snage posjeduje i zavidljivo brzinu. Unatoč razbojnikovoj uvježbanosti i brzini, Mrg je uspio primiti štap i zaustaviti ga pred svojim trbuhom. Lopov nije imao pokazati iznenađenje. Gotovo istog trena oš-

trica s druge strane štapa probila je njegovo tijelo.

Pao je na koljena pred Mrgove noge, gledajući raširenim očima u dugačko drvo koje je virilo iz njega. U tolikim borba-
ma ga je vjerno služilo, ponosan je bio što se nije moglo naći
mного onih koji su znali baratati takvim oružjem, nije mogao
vjerovati da ga je ovako iznevjerilo.

Okrenuo se iza sebe, prema drvetu na koje su poput gru-
de odletjela tijela njegovih partnera u zločinu. Čulo se odande
komešanje, jedan od dvojice, onaj s noževima, zadržao je ipak
svijest. Sklanjao je sa sebe drugara s polomljenim kostima i po-
kušavao ustati. Kad su se oči dvojice nitkova srele, probodeni
je zavapio.

- Druže... pomagaj...

No drug je, napokon se osovivši na noge, samo okrenuo
pogled u smjeru koji je odabrao za bijeg i odgovorio bez trunke
samilosti odgovorio:

- Žalim, druže. Svaki za sebe, rekli smo.

Pa je i pobjegao u odabranom smjeru.

Prije nego je izdahnuo, probodeni zlikovac je stigao tek
dodati:

- Da. Rekli smo.

Mrg se konačno osjećao nekako ponovno... svojim. Ona-
kvim kakvog samog sebe poznaje. Ogromnu količinu negativ-

ne energije i destruktivne sile izbacio je iz sebe na najbolji način kojeg je ikada znao. Osjećaj zadovoljstva kolao mu je kroz svaku venu.

Sve dok ga nije snažno zapljusnuo nagli osjećaj krivnje.

* * *

Pokucao je na vrata. Odmah potom je začuo komešanje s druge strane, ali dugo je čekao da mu se otvori. Vođa se, stojeći u finom kućnom ogrtaču, nemalo iznenadio kasnim gostom pred njegovim vratima.

- Mrže, pa što..?

Mrg je odmah krenuo u objašnjavanje. Razmahao se rukama na sve strane u uzbuđenju, ispuštao mnoštvo glasova koje je bilo vrlo teško razlikovati i koji bi većini slušatelja zvučalo kao dugi niz ponavljanja riječi "mrg". No Vođa je bio pametan čovjek, brzo se naučio raspoznavati značenja u Mrgovom načinu komunikacije.

- Što? Oni su... - htio se starac ubaciti, no pripovijedanje rukama i mrgudanjem se nastavilo bez prekida i morao se koncentrirati kako bi sve pohvatao - Molim?! Ubio si... pa to je strašno!

Završivši svoje izlaganje, krupni momak je spustio po-

gled, jednako tako i ramena, pokušavajući pokazati koliko se sada srami. No Vođa ga je dugo gledao u nevjerici, ne pokazujući znakove razumijevanja.

- Kako si mogao? Imao sam puno povjerenje u tebe, a ti si me izdao - izraz lica i ton glasa vrlo su mu brzo prešli iz razočaranja u ljutnju - iznevjerio si me, Mrže!

Mrgov način izražavanja nije pružao mogućnost objasniti zašto on je tako postupio, niti kako se osjećao prije ili poslije svoga čina. No čak i da je znao izgovoriti sve riječi ovoga svijeta koje bi Vođa znao jasno razumjeti, Mrg je znao da ne bi nikad uspio natjerati Vođu da potpuno razumije njega.

- Ali što... - odjednom se začulo iza Vođinih leđa, iz unutrašnjosti sobe - što se događa?

Mrg je, uz svoju visinu, imao neometan pogled preko ramena oniskog starčića. Nije mogao izbjeći veliko razočaranje.

Krčmareva kći stajala je pored kreveta i gledala ih upitnim izrazom. Sasvim golo tijelo prekrila je plahtom, držeći je rukom iznad grudi. Ona zanosna ramena koja su ranije te večeri dolje u krčmi bila tek malčice ogoljela i koja su tada Mrga toliko privlačila da je neprestano gubio pozornost nad Vođinim govorom, sad su bila potpuno raskrivena, tek se jedan pramen kose naslonio na njih. No pogled na njih ovog je puta samo tugu donosio.

Stajali su neko vrijeme tako, svih troje, u tišini i čuđenju. Vođa je primijetio da je sav Mrgov sram nakon prizora lijepe, razgolićene djevojke brzo prešao u razočaranost, možda čak i veću od one koju je on sâm prema svome sljedbeniku maloprije izražavao. Iako se nije osjećao nizašto dužnim ovoj čudnoj, fizički pretjerano, a mentalno nedostatno razvijenoj ljudskoj spodobi, određena nevinost osjećaja i misli koju je u sebi nosio, učinila je da se čovjek koji je drugima propovijedao o pravome i krivome potpuno posrami.

- Znaš što, Mrže? Ovoga puta ću ti oprostiti. Razgovarat ćemo još ujutro. Idemo sada u krevet. Mislim, spavati.

Starac još pričekava sekundu, čekajući da začuje barem jedno "mrg" koje bi mogao protumačiti po svome. No kad je postalo jasno da Mrg nema volje više ništa izustiti, polako je krenuo zatvarati vrata.

I Mrg ostade vani, u mraku, ponovno sâm.

Usrane male zemlje

Net_novosti. hr, 12. veljače, 2048.

HINI stvara novo, revolucionarno oružje?

ZAGREB – lako smo se posljednjih godina već navikli primati senzacionalne vijesti iz Hrvatskog instituta za napredna istraživanja, ponovno smo doživjeli veliko iznenađenje. Naš izvor iz HINI-a dojavio nam je da je stručni tim instituta na čelu s našim, u svjetskim razmjerima poznatim i priznatim stručnjakom, doktorom **Rudolfom Pogorelićem** razvio novu vrstu oružja sa dosad neviđenim sposobnostima!

Nismo uspjeli doznati nikakve tehničke detalje, no prema riječima osobe koja nam je došapnula ovu ekskluzivu, razorna moć ovog oružja usporediva je s najsnažnijim nuklearnim raketama! Pokušali smo provjeriti ovu informaciju u samom institutu, ali svi stručnjaci su „poprilično zauzeti i kao takvi trenutno nedostupni“, izjavio je glasnogovornik HINI-a. On sam odbio je komentirati informaciju.

Ukoliko je ova vijest točna i ako se uistinu radi o superubojitom oružju (a nemamo razloga ne vjerovati našoj, dosada pouzdanoj vezi u institutu), jedno je sigurno: nakon već treće godine razvoja hrvatskoga nuklearnog programa, novo oružje prometnulo bi našu zemlju u jednu od vodećih oružanih sila u svijetu.

13. veljače, 2048.

Večer

Pamtim trinaest važnijih osoba koje sam ubio u dosadašnjoj karijeri. Razni političari, vjerski fanatici, antiglobalisti i slični jebivjetri koji su se zamjerali ili zasmetali ovoj zemlji, pali su od moje ruke. A ostalih ubojstava manje važnih ljudi se više i ne sjećam niti mogu reći koliko ih je otprilike bilo. Možda se radi i o troznamenkastoj brojci. A radio sam i mnogo ružnije stvari od ubijanja u službi domovine. Tužno je da uopće postoje ružnije stvari za činiti od ubijanja ljudi. Ali eto postoje i ja bi ih mogao mnoštvo nabrojati jer sam ih osobno činio.

I sada ja, taj i takav, pred krajem svog radnog vijeka, moram obaviti zadatak koji se može okarakterizirati kao najveći prioritet za Sjedinjene države i istovremeno kao najveća idiotarija! Naređeno mi je da se ubacim u strogo čuvanu zgradu i obavim jedan razgovor! Točnije, moram nagovoriti čovjeka koji ima trostruko veći kvocijent inteligencije od mene i vodi se kao najveći živući um, na nešto što ja, odnosno moja zemlja želi, iako je on nebrojeno puta pokazao da ga takvo nešto ni najmanje ne zanima.

A najviše me u cijeloj priči grize to što ispada da je moj djed (pokoj mu duši i neka ide kvragu!) bio u pravu. Otkako

je bio otišao u mirovinu, neprestano je tupio kako mi današnji agenti pretjerano strahujemo od azijskih suparnika, a zaboravljamo na Europu. „U moje vrijeme, a i prije mene, najveći problemi su nam stizali iz Europe! Uvalili su nas u dva svjetska rata i stalno palili vatre koje smo mi morali gasiti. Bit će opet tako, vidjet ćeš!“

I eto ga. Baš se u toj, odavno nebitnoj pripizdini Europi nalazi usrana državica koja je ozbiljno odlučila praviti probleme.

Na ime doktora Rudolfa Pogorelića prvi sam put naletio još prije osam godina i, sjećam se, odmah pomislio: „Kakav kreten!“. Radilo se o članku o superinteligentnom čovjeku koji je odlučio sve svoje intelektualne i brojne druge sposobnosti upotrijebiti za dobrobit svoje države i njenih građana. Svako malo nakon toga pristizale su vijesti o tome kako isti znanstvenik osposobljava stručnjake za rad u mnogim znanstvenim područjima, državnim ministarstvima i drugdje, kako se u Hrvatskoj iz dana u dan otvaraju tvornice za izradu najmodernijih tehničkih uređaja, vozila, čak i manjih svemirskih letjelica i satelita, odnosno kako ta zemlja doživljava dotada nigdje viđeni procvat.

Istovremeno je dotična država, ponovno uz pomoć istog znanstvenika, izrasla u impresivnu oružanu silu u svojoj regi-

ji. Ubrzano naoružavanje provedeno je, tvrdili su, tek zato da bi Hrvatska bez straha mogla uživati u svojoj samostalnosti i neovisnosti, odnosno kako bi se mogla obraniti u slučaju da neka druga država postane ljubomorna na njene nevjerojatne potencijale i poželi ih za sebe. U početku se sumnjalo u te tvrdnje, ali je daljnja politika izolacionizma i nezainteresiranosti za događanja na svjetskoj pozornici, koja se mogla očitati iz istupanja Hrvatske iz EU, NATO-a i sličnih saveza, uvjerila svijet da se ta državica odlučila nadalje oslanjati samo na sebe. „Ovaj narod se zasitio ratova i sukoba“, ponavljali su, osvrćući se na svoju burnu prošlost.

Takva se situacija mogla tolerirati sve do trenutka kada je Hrvatska obavijestila svijet da počinje s razvojem svoga nuklearnog programa. Od tada su krenuli pritisci sa svih strana da se nova nuklearna sila mora opredijeliti za jednu od strana u svjetskim previranjima. No ona je to uporno odbijala i gurala neutralnost.

Ali jučerašnja kap je prelila čašu. Vijest kako je Rudolf Pogorelić sa svojim stručnjacima usavršio novu vrstu ubojitog oružja odjeknula je cijelim svijetom. Iako još nema službene potvrde ovih glasina, naši sateliti su snimili nekoliko neobjašnjivih pokusa na raznim lokacijama unutar te države koji upućuju na istinitost tvrdnji o novom, drugačijem oružju.

Naša vlada je odlučila odmah reagirati. Ekspresno je isplanirana akcija za izvršitelja koje sam odabran upravo ja. Jutros su me pozvali u glavni stožer i tamo upoznali s planom operacije: potrebno je uvući se usred noći u vrhunski osiguranu zgradu Hrvatskog instituta za napredna istraživanja u njihovoj prijestolnici Zagrebu, pronaći odaje doktora Pogorelića kojemu je institut stalno prebivalište i nagovoriti ga da učini jedno od sljedećeg: nagovori čelnike svoje države da prekinu neutralnost i odaberu za saveznika između tri svjetske velesile upravo našu; ili da napusti sa mnom Hrvatsku i stavi sebe i novo oružje nama i našim saveznicima na raspolaganje. Tek u slučaju da nakon intenzivnog nagovaranja on odbije sve moje prijedloge/uvjete, dužan sam ga oteti i izvući iz njegove zemlje. No kako će to zasigurno izazvati veliki međunarodni incident i svakakva dodatna sranja, treba pokušati izbjeći posljednju opciju i pridobiti ga na fino. Drugim riječima, trebam ispasti jači na riječima od višestruko rječitijeg čovjeka. Trećim riječima, idem se bosti s roгатim.

Rijetko komentiram zadatke, ali ovaj put sam se usudio pitati nadređene zašto tog hrvatskog gnjavatora jednostavno ne uklonimo. Odmah sam okarakteriziran kao maloumni kreten koji je navikao sve probleme rješavati prolijevanjem krvi berazmišljanja o posljedicama. Nije mi jasno zašto onda vjeru-

ju da će isti maloumni kreten biti uspješni pregovarač. Još su me usporedili s gusarom koji bi radije bacio tuđe blago u more nego ga ukrao.

Osim toga, dobio sam i nekakve idiotske natuknice koje bi trebale biti moji argumenti u nagovaranju. Toliko sam iziritiran ovim zadatkom da ne mogu spavati iako bih trebao jer sutra rano ujutro krećem za Hrvatsku.

14. veljače, 2048.

Predvečerje

Nalazim se u svojoj hotelskoj sobi u hrvatskom glavnom gradu i promatram ljude na ulici. Iako uopće nisam birao, dobio sam sobu s možda najboljim pogledom u ovom vrhunskom hotelu. Preda mnom je ultramoderni grad koji se može bez sumnje svrstati u isti razred s najvećim svjetskim metropolama. No postoji bitna razlika koju sam odmah uočio na putu od zračne luke do hotela: u ovom su velegradu ljudi naočigled sretniji i zadovoljniji nego u bilo kojoj prijestolnici koju koju sam dosad posjetio. I sada, dok ih promatram s prozora, ponašaju se toliko bezbrižno da izazivaju iritantnost.

Zapravo, gade mi se. Iskreno mi se gade svi mali narodi ovoga svijeta koji upravo guraju svoja obilježja i inzistiraju na

posebnosti iako ih je tek šačica koju bi moja zemlja mogla samljeti, zbrisati, kad bi samo poželjela. A pogotovo ovi ljudi, oni su priča za sebe. Prkosno si umišljaju da su sami sebi dovoljni i da ih se svjetski sukobi triju velesila i njihovih saveznika, dakle sukobi u kojima sudjeluje cijeli preostali svijet, ne tiču. Zapravo, kada bolje razmislím, ponosan sam što ću biti jedna od ključnih osoba koje će takvim idiotarijama stati na kraj.

Proučio sam one natuknice i moram priznati da se radi o argumentima u koje snažno vjerujem, što me ohrabruje uoči pregovora. Barem bismo se trebali složiti da bi njegove brojne sposobnosti trebale biti na raspolaganju cijelom svijetu te da je upravo drsko i sebično koristiti ih za dobrobit jednog malog naroda.

Na raspolaganju su mi svi pribavljeni podaci o osiguranju instituta, snimljeni pomoću stealth – bespilotnih letjelica i obavještajnih satelita. Bit će teško, ali ne i nemoguće uvući se i probiti do doktorovih odaja, sve to u slučaju da su ovi podaci potpuni. U suprotnom, ako nam je nešto promaklo, ovo bi mogle biti moje posljednje pisane riječi.

No nema mjesta pesimizmu, posebno kada se moram početi pripremati za operaciju u koju krećem za kojih sedam sati. Uvjeren sam da ću sutra na sljedećoj stranici opisati tijek i uspjeh zadatka.

15. veljače, 2048.

Prijepodne

Posljednji sati su protekli tako brzo, kao u deliriju i tek sam sada, u zrakoplovu koji me vraća u Sjedinjene države, u stanju analizirati posljednje događaje.

Provlačenje kroz osiguranje Hrvatskog instituta za napredna istraživanja polazalo se neočekivano laganim. Zapravo, poprilično sam uvjeren da sam načinio grešku provlačeći se kroz laserske snopove, no posljedica nije bilo, štoje u meni probudilo sumnju. A ubrzo sam dobio potvrdu da nešto nije u redu.

Doktora Pogorelića zatekao sam samog u njegovoj sobi, zamišljenog nad nekim papirima na radnom stolu. Proćelav i sijed, s urednom profesorskom bradom i naočalama, ukratko, tipičan izgled velikog pametnjakovića. Iskočio sam iz ventilacijskog otvora, uperio u njega pištolj i naredio da ne diže uzbu-
nu. Njegova nevjerojatna reakcija, popraćena smješkom glasila je:

- Kakav upad! Baš u američkom stilu. Vi jeste Amerikanac, pretpostavljam?

Vjerojatno sam izrazom lica preotvoreno pokazao da me njegov nedostatak iznenađenosti zbunjuje jer je on nastavio:

- Ma dajte, pa zar nije bilo za očekivati da svjetska sila poput vaše neće tolerirati maloj zemlji poput moje posjedovanje oružja kakvo ona sama nema?

- Onda znate zašto sam ovdje?

- Otprilike, da.

- Znači, to oružje zaista postoji?

- Naravno.

Pokušao sam sakriti zatečenost razvojem situacije koja je bila suprotna od one koju sam ja prethodno isplanirao i u kojoj je on trebao biti onaj zatečeni. Upitao sam ga o kakvom se oružju radi i kako djeluje. Uslijedilo je novo iznenađenje:

- Pogledajte sami - rekao je i pokazao na srebrnu metalnu metalnu kuglu veličine šake odraslog čovjeka koja se cijelo vrijeme nalazila na njegovom stolu. Izgledala je toliko jednostavno da mi je bilo potpuno neshvatljivo da takav uređaj može načiniti ikakvu veću štetu.

- Moji suradnici i ja - počeo je - poigrali smo se prikladnim imenima za ovo čudo. Energoneutralizator nam je nekako najbolje sjelo.

- Energoneutralizator?

- Da, jer upravo to ova igračkica radi. Stvara svojevrsni energetski vakuum na ogromnom okolnom prostoru, točnije u radijusu od nekoliko tisuća kilometara i onesposobljava

sve uređaje na tom području koji proizvode ili troše električnu energiju. Drugim riječima, sve, od obične žaruljice do nuklearne elektrane, čini potpuno beskorisnim!

Na trenutak sam ostao bez riječi. Pokušao sam odbiti vjerovati u njegove riječi, ali njegov izraz lica jasno je ukazivao da se ne šali.

- Nevjerojatno - izgovorio sam zureći u kuglu - to znači da ovaj uređaj može izbaciti iz takta čitave kontinente! Koliko dugo to djeluje?

- Oh, godinama. Svi uređaji postaju potpuno trajno nesposobni za pretvorbu energije iz prirode. A postoji i dodatna nuspojava: sva bića na istom prostoru obolijevaju od strašne slabosti, odnosno nedostatka energije, od čega oporavak traje od šest mjeseci do godine dana.

Ponovno sam zašutio na nekoliko sekundi. Zatim sam se namrštio i oštro pogledao znanstvenika. Rekao sam kako mu je očito jasno kako stvari stoje te kako je krajnje vrijeme da on ili njegova zemlja odaberu stranu. Tad me je on sarkastično upitao zašto smatram da je upravo američka strana najprimjerenija za njega/njih.

- Pa, gledajte, Kinezi su za vas jednostavno... previše žuti, a Indijci... no, kakvih vi veza imate s Indijcima?

Nato je on počeo nešto lupetati kako se vjeruje da je nje-

gov narod porijeklom sa područja današnjeg Irana, što je mnogo bliže Indiji nego Americi. Time mi je jasno dao do znanja kako namjerava praviti budalu od mene.

Sve živčanije i bjesnije sam izbacivao ostale argumente i postajao sve uvjereniji nakon njegovih spremnih odgovora da je otmica tog čovjeka najidealnije rješenje. Naposljetku sam, sad već vidno iziritiran izbacio priču o globalnoj dobrobiti i hrvatskoj sebičnosti.

- Oh, bože - reagirao je - zar vi mislite da su moje ili sposobnosti ijednoga čovjeka na ovome svijetu dovoljne da odvedu čovječanstvo naviknuto na podjele i suparništva na pravi put?

“Ne, uopće ne vjerujem i zapravo me boli kurac!”, namjeravao sam reći i poslati tog pametnjakovića u stanje nesvijesti kako bih ga lakše izvukao s tog mjesta. No on me preduhitrio prije no što sam išta rekao:

- Dobro, dobro. Vidim da sam dosegao prag vašeg strpljenja. Dakle, vrijeme je da vam kažem ono najbitnije.

Stiglo je tada i najveće iznaneđenje:

- Prije vas su, naime, ovdje već bili agenti iz Indije i Kine (naravno, odvojeno) i pokušavali me nagovoriti isto što i vi. Na kraju su se moralii zadovoljiti samo primjercima energoneutralizatora koje su oni odnijeli u svoje zemlje i zasigurno ih već

proučavaju. Isto sam spreman ponuditi i vama.

U tom trenutku me obuzela panika. U glavi mi se zavrtjela ukруг jedna jedina misao: „Kinezi i Indijci već imaju oružje!“ Počela me obuzimati želja da zadavim ovoga gada ispred sebe.

- Prije no što me odlučite kazniti - prokletnik je pripremio još jedno iznenađenje: „moram napomenuti kako je mojim suradnicima rečeno da u slučaju moje otmice ili smrti prosljede sve podatke i nacрте o oružju vašim suparnicima, što će im znatno olakšati stvari, a vašu zemlju postaviti u krajnje nepovoljan položaj. Zato vam predlažem da učinite ono što je...

Obuzet mješavinom panike i bijesa, odgurnuo sam Pogorelića i zgrabio kuglu. Već trenutak kasnije provlačio sam se kroz ventilaciju prema izlazu. Ponovno nisam imao problema s mjerama osiguranja, očito je doktor želio da bez problema izađem i pobjegnem. U tu su svrhu, čini se, zažmirili i hrvatski radarski sustavi na pojavu našeg špijunskog zrakoplova koji me izvukao iz zemlje i sada me nosi natrag u SAD.

Kakav pakleni plan! To govno je znalo da neće nikako uspjeti zadržati oružje u hrvatskim rukama pa se potrudio da ono završi gotovo istovremeno u rukama sve tri velike, suprotstavljene sile. U toj je priči moja zemlja u najnepovoljnijoj situaciji jer je svaka sekunda bitna, a oni imaju nekoliko sati prednosti. U tim stvarima je često od velike važnosti tko će prvi

objaviti da posjeduje novo oružje.

Cijelo vrijeme dok ovo pišem, pogled mi svako malo poleti prema toj vražjoj kugli. Na njoj nema ničega što bi moglo predstavljati tipke ili uređaje za upravljanje. Očito mi prokletnik nije želio dati uređaj za daljinsko upravljanje kako bi se naši stručnjaci što više patili. Ali, neka, dokazali smo već nebrojeno puta da imamo najsposobnije znanstvenike. Uvjeren sam da ćemo čak i prestići Kinu i Indiju u proučavanju ovog oružja i stvaranju novih energoneutralizatora.

No, dvije su stvari sigurne: Ova usrana državica bi mi mogla doći glave, a ja ću vrlo teško ikad više ispasti takav kreten kakav sam uspio sinoć ispasti.

Net_novosti.hr, 16. veljače, 2048.

Neobjašnjive katastrofe pogodile tri vodeće svjetske sile!

DELHI, PEKING, WASHINGTON – U potpuno isto vrijeme, jučer u 20.05 sati po našem vremenu, tri po važnosti u svjetskoj politici najveće zemlje današnjice, predvodnice tri velika suparnička saveza, te djelomično i njihove najbliže susjede pogodio je dosada neviđeni, teško opisivi i objašnjivi energetski udar!

Svi, apsolutno svi energenti, kao i postojeća tehnologija na nji-

hovom prostoru jednostavno je otkazala. Također dobivamo i dojave od prvih spasilačkih službi da većina stanovništva leži bez svijesti na ulicama, svojim radnim mjestima ili u kućanstvima, a oni stanovnici koji su povratili svijest osjećaju potpuni nedostatak snage. Nitko od njih nije znao objasniti što se dogodilo.

Cijeli svijet danas je zgrožen i prestrašen ovim zbivanjima, ali nitko zasada ne zna dati objašnjenje ovih zbivanja. Mi smo pitali za mišljenje našeg stručnjaka, doktora Rudolfa Pogorelića, koji je odbio događaje komentirati. „Ponovit ću samo ono što sam rekao već tisuću puta: nas u ovoj zemlji ne treba zanimati ono što se događa u zaluđenom ostatku ovoga blesavog svijeta!“

Mi, štetočine

Znate li kako se osjeća virus u vašem tijelu?

Osjeća se kao da je dobrodošao. Doduše, virus ne zna osjećati na onaj isti način kako to možemo mi, no sve ono što ga okruži u trenutku kad se pojavi u tijelu, sva ta divota koja mu se ponudi, kojom se dobije priliku hraniti, pomoću koje može slobodno rasti i razmnožavati se... čitavo to ugodno okruženje koje predstavlja naš organizam, šalje mu signal. Emitira poruku svim virusovim sensorima kako se ono zapravo nalazi tu baš za njega, kako je upravo stvoreno za njegovu dobrobit i ugodu.

Upravo jednako tako ponašali smo se i osjećali mi, tisućljećima, blagujući ugodno na tkivu njezinog organizma.

Dugo, predugo nas je prepoznavala kao benigne, mnogo dulje nego smo to bili. U kojem smo točnom trenutku u povijesti evoluirali u zloćudne, koji bismo događaj mogli okriviti da nas je preobrazio, ne može se sa sigurnošću reći. Pronalazak vatre, izum kotača, otkrivanje pisma, izum novca, industrijska revolucija... nemoguće je znati. Nije više ni važno. Važno je da smo čitavo to vrijeme, kroz sva svoja uvjerenja i ideje, filozofije

i vjerovanja, forsirali vlastita stajališta u smjeru tipičnom za viruse: kako je ona tu zbog nas, umjesto da smo mi samo dio nje. Palili smo, pustošili, trovali je i trulili, prilagođavali je sebi na svaki način kojeg smo mogli zamisliti. Od drugih virusa različiti smo bili u tek dvije stvari: Mi smo bili sposobni na neusporedivo veći broj načina prouzročiti potpunu štetu. Pored toga, za razliku od ostalih virusa, događalo nam se da bi pojedinci ili čak grupe među nama postajale svjesne onoga što smo i kakvu štetu zapravo činimo. No razvijen sustav kojeg je činila većina takve je uspješno neutralizirao, učinio nevažnima.

Rani signali da je napokon detektirala našu malicioznost i da se njezin obrambeni mehanizam konačno probudio, trebali su nam biti dovoljni da shvatimo što nam se sprema. Filipini, New Orleans, hladnoće, superoluje... meteorološke i klimatske promjene postupno su bivale sve učestalije i sve pogubnije za nas, no mi smo ih ignorirali koliko god smo to mogli, uvjereni kako smo dosegli previše visok stupanj razvijenosti da bi nas išta moglo iznenaditi, a kamoli ugroziti nam opstanak...

Sad se skrivamo ovdje u pećinama, u potpunom mraku. Prikupljamo ono malo preostale nam snage, koristimo svaki trenutak koji nam se pruži za odmor. Strepimo u baš svakom trenutku, jer bi to mogao biti onaj kad će se sve oko nas opet početi tresti. Nitko ne zna koliko nas je još preostalo. Možda

smo mi u ovoj pećini zapravo oni zadnji. Zemlje kakvu su nam opisivali preciznije nema, iako se još uvijek trudimo sačuvati sjećanje na nju, prepričavati priče o njoj. Tko će više znati zašto, kad nam je ovako leđa okrenula.

Još nas ne napušta nada da će odustati, da će se prestati baviti nama prije nego istrijebi posljednjeg od nas. Znate kako djeca ponekad ne ozdrave do kraja, već samo prizdrave, vrate se igri i skakutanju prije nego bi trebalo, tako se i mi nadamo da će i ona možda postupiti. Ipak je još podosta mlada.

Ako bi nam pružila još jednu priliku, dopustila da opstanemo i ponovno se razvijemo, u sljedećoj rundi bismo je sasvim sigurno dokrajčili. No što se može. Mi smo virusi i ne znamo se ponašati drugačije.

On

On je sad dolje.

Navlačio je svoje ljigave pobunjeničke pipke oko mene dok sam ga vukao po blatnoj zemlji, ovom rukom koja mi je zdrava. Pomalo me uhvatila panika da sam krivo procijenio u kakvom je stanju. Bojao sam se da možda ipak nije toliko ošamućen i da bi se mogao svakog časa razbuditi pa me zadaviti. Ovu vrstu je relativno lako svladati oružjem iz daljine, no ako te dohvate svojim gnjusnim produžecima, može završiti i gore nego kad te uhvate u svoje mentalne igrice.

Bez sumnje, to je jedan od onih što se služe telepatijom.

Srećom, dobro je prošlo. Uslijed pada njegove borbene letjelice, potpuno je izgubio svijest. Pipci su im valjda i u nesvjesnom stanju pomalo aktivni.

Strpao sam ga dakle dolje u podrum i vezao ga onim teškim lancima. Sad čekam da netko od naše vojske konačno dođe. Gore sam, na tavanu. To je najdalje mjesto na koje sam se mogao skloniti u ovakvoj ružnoj noći, po ovoj hladnoći, dok još i ta kiša lijeva kao ne pamtim kada, i ne namjera-va prestati. Drugog natkrivenog mjesta za skrivanje nemam,

dvorišna zgrada se prošle godine sasvim urušila, a ja sa svojim stanjem nisam ni mogao učiniti ništa više, nego gledati kako propada. Sad moram biti ovdje gore i nadati se da sam dovoljno udaljen. I da će vojska doći prije nego se on probudi.

Molio sam da dojure što brže znaju, na što su mi grubo odbrusili kako oni nisu javna služba nego vojska usred rata, kako je većina flote na ratištu, i moraju se krpati s lebdjelicama, kako ne bi mogli dojuriti niti da sam nekim čudom uspio zarobiti njihovog vođu glavom. “Držite se uputa za ponašanje u slučaju izvanzemaljskih prijetnji i sve će biti u potpunom redu”, rekoše mi.

Oh! Lagani trnci u potiljku?

Je li od hladnoće?

Ili je on već došao sebi?

Znam ja, hvala Bogu, o izvanzemaljskom agresoru i više nego treba, mnogo više od onoga što su nas učili na obveznoj građanskoj obuci. Poznajem detalje o svim vrstama i podvrstama iz pobunjeničkog saveza, njihovo ponašanje, sposobnosti, mane... Trudio sam se prikazati najveće moguće znanje, kad sam se svim silama trgao da me prime u svoje redove, da se i sam pridružim borbi. Naškolovao sam se tako i daleko više nego se to očekuje od ljudi sa sličnim porijeklom. Nije bilo dovoljno. Ni da sam imao apsolutno znanje o neprija-

telju, svemiru i ratu, ne bih mogao prikriti ono što nemam. Nisam mogao nikakvim prednostima sakriti svoj hendikep.

Za ljude sa samo jednom potpuno razvijenom rukom nema mjesta u Svesvemirskoj vojsci, ni u međusvemirskom boju. Osim možda ako su je baš u vojsci i u boju izgubili. No za one kojima je jedna ruka od rođenja obični batrljak, to nikako. U Svesvemirsku vojsku svaka vrsta šalje samo svoje najbolje.

Oh, opet!

Nisam se previše gurao u ratničke redove niti rodove. Bio sam spreman služiti na bilo kojem drugom položaju, na bilo kojem mjestu, ovdje ili gore. Smatrao sam se savršeno sposobnim i prikladnim za kurira, makar samo na ovoj planeti, svemira nisam morao ni vidjeti. Ni obični uredski poslovi mi nisu bili mrski. Nije vrijedilo, neuglednost moje pojave, pojačana nimalo plemenitim porijeklom s malene farme u zaostalom, zaboravljenom kutku planete, činili su me sasvim nepoželjnim.

Mislim, nevjerojatno je... već nam godinama razvaljuju dupe, osvajaju kolonije, preuzimaju planete... a kod nas se još uvijek prebire tko je dovoljno dostojan da im pruža otpor.

Ne, ovo sigurno nije normalno.

Nije ni umor, ni hladnoća, ni obična glavobolja...

Budan je!

Uglavnom, poslali su me tamo gdje su smatrali da mi je jedino mjesto, natrag doma, na svoju farmu. Pa da brinući o njoj podupirem vojsku i boj, plaćanjem ratnih poreza, davanjem dijela onoga što uzgojim vojnicima za hranu, prepuštanjem dijela svoje mehanizacije za potrebe vojske.

Pokušava preuzeti nadzor nad mojom voljom, natjerati me da ga oslobodim...

I tako, brinući doma o svojoj farmi, dajući sve više onoga što nisam htio davati, jer nisu htjeli primiti ono što htio dati jesam, propadajući u sve veću neimaštinu, gledajući majku i oca kako umiru od bolesti i gladi...

Moram se oduprijeti, misliti na nešto drugo...

...gledajući farmu kako propada, jer je ovako ograničen nisam mogao održavati, nit sam takav mogao privući kakvu ženu ili prijatelja da mi bude na pomoć...

...koncentrirati se na svoje misli, pokazati volju!

Ne smijem se prepustiti njegovom...

...stigao sam do ovdje, do ovoga užasnog trenutka. Našao se ipak u borbi u kojoj sam davno želio završiti...

...njegovim snažnim... presnažnim...

...u nepravednim uvjetima, sâm zaboravljen, prepušten...

...ne, ne smijem...

Sad sam dolje.

Čitavo sam vrijeme bio potpuno svjestan i sasvim jasno pamtim svoje maloprijašnje postupke, iako nisam imao ni najmanju kontrolu nad njima. To je poput suviše ružnog sna koji se sasvim detaljno i živo pamti.

Nakon što sam ga potpuno oslobodio, razvukao je onu šupljinu kojom se hrani, i koju zahvaljujući telepatiji ne mora koristiti za govor ni za pokazivanje emocija, u jedan očiti osmijeh. Učinio je to samo zato jer može, jer je znao da će me to dodatno zaboljeti. Iz nekog inata, baš kao što sam ja iz inata znao micati svojom nerazvijenom ručicom, jer je to druge znalo žvcirati.

Onda me zavezao pa jednostavno otišao.

Vidi se, poznaje moju vrstu jednako kao ja njegovu. Zna da će me zbog ovoga kazniti, jer sam dopustio da neprijatelj pobjegne.

Sad dolje čekam da stignu, da ponovno budem ponižen, okaljan pred svima.

Doduše, i dalje potpuno čist pred samim sobom, no što sam ikad imao od tog?

Vijesti.Sad

Bijeg iz banke izgledao je spektakularno. Najprije se rasprsnulo staklo na svim prizemnim prozorima, nakon zvučne eksplozije koju je izazvao sofisticirani vojni uređaj, posljednja riječ tehnike, pribavljen preko švercerskih veza sa važnijim facama u elitnim vojnim jedinicama. Sljedećeg trenutka izletjeli su na ulicu, lebdjeći na svojim flyboardovima, držeći u rukama vreće s novcem. Odmah su se razdvojili, plavi je skrenuo udesno, crveni odjurio na desnu stranu.

Pratili su ih zbunjeni pogledi prolaznika o kojima nisu previše marili. Iako su bili potpuno maskirani i pritom još nosili najsavršenije ometače protuprovalnih scan-kamera kakvim je bila opremljena banka i kakve su se mogle nalaziti na kojoj od susjednih zgrada, nisu se mogli osjećati sasvim sigurnima. Naime, ubrzo su se, kako su i očekivali, začule sirene i valjalo je savršeno izvesti bijeg pred predstavnicima zakona.

Plavi je prema zvuku koji ga je pratio lako shvatio da je jedno policijsko lebdjelo krenulo za njim. Imao je tu prednost mnogo lakšeg kretanja kroz promet na svojoj lebdjećoj dasci u odnosu na policajce u njihovim peterosjednim nasljednicima

nekadašnjih automobila. Značajnu prednost stekao je na prvom raskrižju, gdje su se ostali sudionici prometa, pod utjecajem središnjeg gradskog navigacijskog sustava, automatski zaustavili. No njegova je lebdjeća daska bila riješena blokade pa je samo projurio, vješto manevrirajući među lebdjelima koja su nadolazila iz pravaca slijeva i zdesna. Policijsko vozilo je, naravno, također posjedovalo uređaj za deblokadu, no njima je bilo mnogo teže probiti se kroz gustu kolonu vozila.

Na drugom raskrižju Plavi je skrenuo udesno pa odmah, prema planu, ponovno zakrenuo udesno u mali, jedva primjetni prolaz između dvije zgrade. Podvukao se pod protupožarne stepenice i pričekao da policajci prođu. Kad su projurili, samozadovoljno se nasmijao njihovoj naivnosti.

Izvukao je kofer, vješto sakriven pod stepenicama, skinuo plavu masku i odijelo iste boje sa sebe, izvadio iz kofera hlače, košulju i sako pa ih odjenuo. Zatim je presložio novac u kofer iz vreće u koju su je utrpali službenici orobljene banke nakon što su ih Crveni i on najljepše zamolili. U skriveno dno kofera ugurao je masku i odijelo u kojem je izveo podvig. Dasku je skrio na isto mjesto pod stepenicama gdje ga je dočeka kofer (s namjerom da je pokupi nekom drugom prigodom) pa krenuo na glavnu ulicu.

Veselo je, bezobrazno glumivši običnog prolaznika poput

svih drugih, koračao pločnikom grada. Nije ga previše smetalo što treba prešetati dvadeset kilometara da bi stigao na drugu stranu grada gdje se nalazio njegov stan. No, da ubije dosadu tijekom hodanja, negdje na pola puta sjetio se na kiosku kupiti „VIJESTI.SAD“, jednodnevne elektroničke novine sa prikazom najnovijih vijesti uživo na ekranu. Pronašao je kiosk, izvukao jedan primjerak i pružio novac gospođi.

Na pritisak dugmeta u donjem desnom kutu upalio se veliki ekran na prednjoj strani plosnatog uređaja koji je bio formata i debljine jednake ostalim papirnatim dnevnim novinama, načinjen uglavnom od plastičnog materijala. Iznad ekrana stajao je poveći naslov novina, a ispod njega mnogo manji ekran na kojem se, pokraj već naznačenog datuma pojavilo trenutno vrijeme: devetnaest sati i dvadeset i devet minuta. No njemu je potpunu pažnju privukao, točnije, ošinuo ga poput munje, najveći naslov na velikom ekranu.

„OPLJAČKANA BANKA – Policija upravo za petama jednome od pljačkaša“, bila je glavna vijest u gradskoj rubrici. Plavi je, nekako instinktivno, pogledao lijevo-desno oko sebe, istovremeno pritisnuvši mjesto na ekranu gdje se nalazio iznenađujući naslov. Slika na ekranu se naglo izmijenila, umjesto grupe naslova sada je mogao vidjeti izravni prikaz policijske potjere iz zraka, sniman vjerojatno uz pomoć bespilotne letjelice

ce, za maskiranom osobom na flyboardu, odjevenom u, njemu poznato, crveno odijelo.

Nije imao vremena osjetiti olakšanje što se naslov nije nikako odnosio na njega, već na njegovog kolegu u zločinu, koji nije uspio izvesti bijeg na planirani način. Naizmjenice ga je spopadala briga za prijateljem i ljutnja zbog njegove nesposobnosti.

Brzim korakom nastavio je u smjeru svoga stana, rijetko skidajući pogled sa novinskog ekrana, bez velike brige da će zbog žurbe izgledati nekom sumnjivo, u gradu u kojem svi nekamo žure. Drama prenošena preko table u njegovim rukama, koju je sada mogao vidjeti svatko sa malo sitniša u džepovima, nije gubila na snazi. A nije je trebao vidjeti nitko, nije se trebala ni događati, jer, smatrao je, plan kojeg je on do detalja razradio bio je izvrstan, gotovo savršen. No savršeni planovi nisu za nesposobne ljude. Istina, nije mogao znati gdje je krenulo krivo, nije promatrao potjeru od početka, a Crveni je u izravnom prijenosu pokazivao izvrsne vozačke sposobnosti u bijegu od tri patrole iza njega, no to nije bilo dovoljno da u Plavome odagna bijes.

Dolazeći pred svoju zgradu upravo kad je počeo padati mrak, odlučio se ponašati normalnije, bezbrižnije pred svojim susjedima. Spustio je novine, mahnuo sa smiješkom nekolicini

poznatika, pozdravio gospođu iz stana u prizemlju koja pola životnog vijeka provodi naslonjena na prozoru i pozdravlja prolaznike, ubrzao na stepenicama pa ušao u svoj stan. Odmah je vratio pogled na novine.

Manji ekran sa prikazom vremena kazivao je da je 19:56, a veliki je donosio nove loše vijesti: „BJEGUNAC STJERAN U KUT – opkoljen u zgradi, drži taoce!“ Slika pod naslovom prikazivala je veliku grupu policajaca i njihovih vozila pred manjom zgradom.

Sjeo je u fotelju i tonuo u sve veću brigu dok je prostor oko njega tonuo u sve veći mrak kojem se opirala jedino svjetlost novinskog ekrana. Satima je tako sjedio zureći u tablu na kojoj se naslov dugo nije mijenjao niti se išta novo događalo.

Tisuće zloslutnih misli u valovima ga je oblijetalo, redao je u glavi preispitivanje prošlosti sa predviđanjem budućnosti, jednog trenutka proklinjao je život, sudbinu, i svoje odluke, već drugog zamišljao sebe iza rešetaka. Povremeno bi se sjetio opsovati sve po spisku svome partneru u zločinu koji ga je svakim novim trenom i svakim novim novinskim naslovom gurao u sve veća govna.

A onda, u 23:45 prema malom ekranu, pojavila se nova vijest: „DONESENA ODLUKA – Specijalci kreću u akciju oslobađanja!“

Umorne oči povratile su koncentraciju kad su zbivanja na ekranu jasno živnula. Iz vozila tek pristiglog u prikazivani kadar prostora ispred opkoljene zgrade poiskakale su osobe odjevene u najmodernije uniforme i opremljene vrhunskim uređajima i oružjem. Munjevito su se raspoređivali po različitim položajima oko zgrade.

23:58 je tek nekoliko sekundi stajalo ispod naslova novina kad se naglo pojavilo „AKCIJA ZAPOČELA!“ sredinom novina. Kamera je pratila jednog od specijalaca tik do prozora zgrade kroz koji je uletio, a onda stala. Dalje očito nije smjela pratiti operaciju.

Neizvjesnost nastala gubitkom izravne veze izazvala je u Plavome novi nalet bijesa, počeo je stiskati tablu elektroničkih novina dok nije pomislio da bi mogla puknuti. U 23:59 naslov se promijenio u „AKCIJA U TIJEKU“, no slika je ostala ista, prikaz izbliza zgrade unutar koje se nešto događalo, a on nije mogao znati što i to ga je izluđivalo.

A onda se ekran naglo ugasio. Plavi je ostao zbunjen nekoliko trenutaka, a onda opazio brojke na manjem ekranu. 00:00. Četiri identične znamenke ukazivale su da je rok upotrebe elektroničkih novina istekao.

Pun nekontroliranog bijesa, bacio je novine u zid i nastavio bijesniti. Uređaj načinjen od plastike se kao od šale ras-

puknuo u nekoliko komada i razletio prostorijom. Plavi je još stigao izudarati fotelju nogama i porazbijati sve lomljivo što se nalazilo na stolicu ispred njega, dok ga nije svladao umor.

Legao je odjeven u krevet i, trpeći lavinu zloslutnih misli, čekao da budilica na ormariću pokraj kreveta pokaže 6:30 pa da može otići kupiti novi primjerak „VIJESTI.SAD“. Kako nije mogao zaspati niti dočekati to vrijeme, digao se pola sata ranije i krenuo prema najbližem kiosku.

Sjedio je dvadesetak minuta na klupi pokraj kioska i u isto vrijeme dočekao kamion koji je dopremio nove dnevne novine i djelatnika kioska koji ga je poprilično čudno pogledao.

Pružio je novce, zgrabio primjerak „VIJESTI.SAD“, upalio ekran... i opet dočekao iznenađenje, veće nego se usudio nadati.

Ekran je ponovno nudio prikaz iz zraka, na njemu čovjeka koji drži novine u sredini kadra i policajce kako mu prilaze sa svih strana sa uperenim oružjem. Naslov je javljao: „UHVAĆEN I DRUGI PLJAČKAŠ“.

Ispustio je proklete novine iz ruku pa ruke podigao u zrak.

Elena

Mladen je uletio u svoj auto. U silnoj žurbi udario je koljenom, na trenutak čak jauknuo i zažmirio uslijed boli, no već sljedeće ga je sekunde briga natjerala da zaboravi na bol. Obavijest o nesreći koju mu je supruga doživjela, udarila je daleko jače.

Vrisak iz zvučnika automobila učini da se dodatno prepadne. Sjetio se odmah da je razvalio do kraja zadnju pjesmu koju su pustili na radiju upravo kad je tog popodneva stizao na radno mjesto. Smanjio je uređaj, okrenuo ključ i žurno krenuo.

Tad mu i mobitel u džepu zapišti. Kako je i očekivao, Elena se javljala. Odlučio ju je odlučno ignorirati u tim trenucima, pa što bude.

Njegovu odlučnost testirala je čitavih sedam minuta. Zatim se gotovo pola minute činilo da je odustala.

- Mladene! - trznuo ga je poznat glas. Prepao se još jače nego maloprije. I opet zbog radija. Ali ovog je puta radio emitirao sasvim neočekivani program.

- Elena?

- Mladene, moram te upozoriti na sljedeće. Prije zatvaranja

lokala nisi fiskalizirao posljednji račun.

Stvarno je bila ona. Preuzela je kontrolu nad radio-uređajem u autu. Nije imao pojma da ona to može.

- Elena, nemoj me jebat! Žena mi leži u bolnici, doživjela je nesreću i morao sam...

- Mladene, moram te podsjetiti kako Ustavni zakon o fiskalizaciji ne trpi iznimke. Sve kupoprodajne transakcije moraju se registrirati.

Znao je već odavno da se s njom ne isplati raspravljati. Njezina hladnoća, odlučnost i sklonost pridržavanju pravilnicima bila je neoboriva. No ipak je nastavio:

- Elena, radilo se o škarniclu! Čovjek je dodatno tražio još jedan škarnicl. Onaj besplatni! Kupio je petnaest artikala i platio ih, počeo ih trpati u također kupljenu vrećicu i shvatio da mu neće sve u nju stati. Zatim je zatražio još mali škarnicl, onaj s logotipom tvrtke. Ja sam mu ga dao, i upravo u tom trenutku mi je zvonio mobitel, javili su mi za ženinu nesreću! Izletio sam iz radnje praktički zajedno s kupcem, zatvorio ranije ne misleći o tome kako se i usrani besplatni škarnicl mora provesti kroz sustav.

- Mladene, sve mi je to jasno, razumijem da proživljavaš teške trenutke, ali moram ponoviti: Zakon ne trpi iznimke. Predlažem da se polukružno okreneš na sljedećem raskrižju, vratiš se, odradiš svoju obvezu, pa nakon toga u miru posvetiš svojim

privatnim stvarima.

- Ma u kojem miru, jebote? Žena mi možda umire baš u ovom trenu kad se s tobom navlačim, a mene bi fiskalizacija jednog usranog besplatnog škarnicla trebala umirit? Ne pada mi na kraj pameti da se sad vraćam, pa makar me zatvorili na maksimalnih dvadeset...

U tom mu se trenutku volan istrgne iz ruke. Auto bez njegove kontrole uspori i skrene u ulicu na desnoj strani. Zatim također samostalno prebaci brzinu i krene unatrag. Okrene se i krene vraćati, sve to u samo četiri sekunde. Te iste trenutke Mladen je proveo u potpunoj zbunjenosti. Elenine su sposobnosti bile veće nego što je ikada zamišljao!

Pokušao je ponovno preuzeti kontrolu, opet je zgrabio volan da ga obuzda, no zaradio je samo novu ozljedu, sada na malom prstu. Ni kočnica ga nije slušala, jednostavno je propadala pod njegovim pritiscima. Mjenjač je dopuštao da ga pomiče u svim smjerovima, no brzine time mijenjao nije.

Glas iz radija opet progovori:

- Ne znam čemu ovakav ton. Današnju smo smjenu proveli u vrlo ugodnom raspoloženju, zbilja smo se kvalitetno družili. Nema potrebe da mi se ovako obraćaš.

- Elena, uspori, ubit ćeš me pri ovoj brzini - auto je zaista sve brže jurio. Bilo je očito da joj je poštivanje Ustavnog zakona

bilo važnije od svega drugoga, da o kršenju prometnih zakona nije pritom nimalo marila.

- Ne brini, Mladene, imam potpuni nadzor, nisi u nikakvoj opasnosti. Da budem sasvim iskrena, pomalo sam razočarana u tvoj nedostatak povjerenja. Ali ni približno koliko sam razočarana tvojim nepoštivanjem fiskalizacije. Mislila sam da osoba poput tebe, s toliko godina iskustva, već dobro zna i shvaća kako je ona temelj reda i poretka u našoj državi. Disciplina koju ona unosi u naše društvo, šalje poruku koja se uspješno prenosi i na ostale...

- Znam! Znam sve to, cijelu priču znam već napamet, kao i svatko drugi u ovoj zemlji! Ali, molim te, ne želim poginuti...
- već je krenuo jecati. Osjećao je kako mu se i suze spremaju krenuti na lice.

Upravo takva količina očaja bila je valjda potrebna da se sjeti onoga što mu je brat jednom pokazao. Trik koji je omogućavao da se veza Elene s njegovom prodajnom šifrom smrzne i prekine. Sjetio se kako Elenu pobijediti!

Izvukao je svoj mobitel, jedva ga uspijevajući zadržati u rukama. Automobil je u dva zavoja za redom proklizao i slao jasnu poruku da ga ona ne drži pod toliko dobrom kontrolom koliko tvrdi. Trgovina u kojoj je radio već se mogla nazrijeti u daljini, a brzina kojom je vozilo napredovalo nije ulijevala nadu da će

zaustavljanje biti ugodno ni sigurno.

Srećom, mobilna veza bila je brza i odmah se našao u sustavu. Zahvaljujući svojoj spretnosti s takvim uređajima i godinama rada na fiskalnoj blagajni, brzo se našao u postavkama, u dijelu za ručno kodiranje. Unio je dugački kod, tipkajući brže nego ikad u životu i nakon toga odabrao “U redu”. Krenuo je već odahnuti misleći da ju je nadmudrio na vrijeme. No u isto vrijeme kad se ona ponovno putem radija oglasila, pojavio se zahtjev za upisivanjem potvrdnog koda prikazanog na ekranu!

- Mladene, registrirala sam da pokušavaš učiniti promjene unutar korijenskog sustava. Moram te upozoriti da nisi ovlašten...

- Moram ja tebe ovlastiti da odjebeš, Elena! - odbrusio joj je u isti tren kada je prepisao zadnju, osmu znamenku potvrdnog koda. Volan se odmah po novom odabiru tipke “U redu” trznuo i vozilo je sada bez ičije kontrole jurilo ravno u izlog prodavaonice. U posljednji ga je tren skrenuo, taman dovoljno da izbjegne zid. Blatobran i vrata snažno su gulili o rub kuće, vanjsko je ogledalo se otrglo i odletjelo, a čitavo vozilo uletjelo u odvodni jarak pored zgrade, uz veliki trasak.

Glava je užasno boljela od udarca u volan. Zračni se jastuk usred Eleninog satelitskog nadzora izgleda izblesirao. I kroz popucalo vjetrobransko staklo moglo se vidjeti da je kljun auto-

mobila smrskan. No motor je za divno čudo i dalje radio. I u tome trenutku sva misao na bol, iako mnogo jaču nego kod onog udarca u koljeno, ponovno je nestala. Ponovno se prisjetio ženi- ne nesreće i krenuo vožnjom unatrag izvlačiti auto iz jarka.

Točno u trenutku kad ga je iščupao, začuo je zvuk policijske sirene, a par sekundi kasnije i policijsko vozilo kako se zaustavlja iza njegovog. Policajac mu se odmah pojavio pored vozačevih vrata.

- Zbilja ste tešku nesreću doživjeli, gospodine - obratio mu se bez pozdrava.

- Ma joj, nemate pojma! Ovo s autom nije ni toliko važno. Moram smjesta do bolnice, žena mi je...

- Polako, gospodine. Bojim se da vas ne smijemo pustiti - iznenada se policajac postavi mnogo strože - upravo smo registrirali kako ste neovlašteno prekinuli vezu vaše prodajne šifre s Elenom. Zbog toga ćemo Vas morati privesti.

Mladen se ukočio u nevjerici.

- Ma dajte, nemojte me... pa ta me luđakinja pokušala ubiti!

- Gospodine molim vas! Morali biste znati da naš sustav za nadzor elektronske naplate, poznatiji kao Elena, radi savršeno, On je jamac uspješne fiskalizacije, koja je pak temelj reda i poretka u ovoj državi!

Monodijalog

Nije mi trebalo mnogo. Već nakon treće sekunde susreta zaključio sam što sam od samog početka sumnjao - da sam pravi i potpuni papak.

Prije toga jedino nisam znao kakvu sam vrstu papčine trebao očekivati. Put do ovoga mjesta proveo sam u izrazito dosadnom društvu svoga nadglednika, kako već pravila strogo nalažu, promatrajući sav taj iritantno idilični svijet na ulicama, i pitao se gdje je u njemu moje bajkovito mjesto. Čim smo zašli u onaj strogo poslovni dio centra velikoga grada, kojim novac skoro teče ulicama, bilo mi je malo jasnije tko bih mogao biti. Vedri i uglađeni poslovni ljudi, nesumnjivo svi do jednog uspješni, prolazili su pokraj mene, ne pokazujući nijednim pokretom da me uopće primjećuju. Očito ih je sustav već predobro navikao na pojave slične mojoj.

Poigravao sam se kratko u mislima mogućnošću da ipak pripadam onima gadljivo radosnim čistačima ulica kojima te fine dame i gospoda hode, ili možda vojsci niže rangiranih koji ih na bilo koji način zadovoljno poslužuju. No, znao sam koliko je zavrana moja sreća i ispravno zaključio kako sam sigurno

pripadnik ove prepotentne elite.

Stao sam tako pred sebe i gledao se s punim unutarnjim i loše prikrivenim vanjskim gnušanjem. Ja, onaj drugi ja preda mno, bio je zaista kao iz početnice izvađeni model, školski primjer sretnog, uspješnog i sobom potpuno zadovoljnog čovjeka. Dočeka nas je u hodniku, tik pored stola svoje tajnice. Držao se pristojno, skoro sramežljivo, s oba dlana nespretno položena na međunožje.

- Hm, dobar dan. Ja sam ... No, znaš već kako ovo ide. Ja sam TI.

Opazio sam da ni on ne uspijeva sasvim vješto prikriti svoj dojam o meni. Primijetio sam odmah ono boranje gornjeg dijela nosa, točno između očiju, iako se pojavilo tek na tren. Kažu da je pripadnicima njegove strane dovoljan taj prvi trenutak kod susreta, iako ih tjeraju da nastave druženje i nakon njega, kako bi dobili puni dojam naše promašenosti. Baš zato sam s posebnim užitkom pojačao svu odvratnost svoje pojave, koliko sam god to svojim držanjem i izrazom lica mogao. Namrštio sam se, objesio obraze, izbacio donju usnicu, pomalo i pretjerujući. Ruke sam nabio duboko u džepove i opustio ramena, sve kako bih ostavio dojam što veće propalice. Evo ti, gospodinčiću! Gledaj i grozi se kvarne verzije samoga sebe.

- Da, da, kužim. I ja sam ti. I mi smo mi - nizao sam zadr-

žavajući nezainteresirani stav.

- ...i tu smo kako bi ti možda jednom postao kao ja. Ili barem kako ja nikad ne bih postao sličan tebi...

- Je, je. 'Ajde skрати, molim te. Hoćemo li?

Gospon je malčice porihtao svoje odjelce, pokazujući valjda time blagu uvrijeđenost, pa pokazao rukom vrata iza sebe. Na njima je stajala pločica s našim imenom, označavajući ulaz u njegov ured iz apotekarski čistog i lijepog hodnika u kojem smo stajali.

Prošao je pored svog nadglednika i otvorio vrata. Čim sam prešao prag, zagledao mi se u lice, čekajući reakciju. Nisam želio seronji priuštiti to zadovoljstvo da pokažem divljenje blještavilom u kojem on vrijedno i uspješno djeluje. Zadržao sam ravnodušno obješeno lice, iako sam se imao čemu diviti. Prostorija je cijela bila u sjajnom staklu i puna svjetla. Čak su i stolci bili djelomično prozirni. Tek je jedan zid bio neostakljen, ispunjen uokvirenim priznanjima i zahvalnicama. Vladala je ona savršena i besprijekorna urednost, sjaj kakav sam dosad viđao samo u reklamama sredstava za čišćenje. Razna tehnička i elektronička pomagala bila su savršeno uklopljena u svoju okolinu, dizajnirana tako da se oku predstave savršeno usklađenima s ostatkom uredskog prostora.

Čim je shvatio da se odbijam impresionirati, ovdašnji ja je

odbacio masku poslovične srdačnosti i hladnijim glasom započeo svoje predstavljanje:

- Ovo je, dakle, moje radno mjesto. Jedan sam od najodgovornijih rukovoditelja ove korporacije, zadužen za upravljanje jednim od najvažnijih sektora ...

Vrlo brzo njegove su se riječi počele gubiti u bespućima moje nezainteresiranosti. Tupo sam buljio u dijelove ureda i predmete koje je pokazivao, okrećući glavu strogo mehanički. Nešto sam se dulje zadržao tek na fotografiji koja se nalazila na stolu. Prikazivala ga je u društvu prelijepog ženskog stvorenja u kakvo se čovjeku lako i preko slike zaljubiti.

Zapravo, čini mi se da pamtim tu djevojku i iz svoga svijeta. Tamo je manje mažena životom i ne izgleda baš tako posebno, ali je još uvijek dovoljno očaravajuća da je smatram nedostižnom, zbog čega joj se nikad nisam pokušao obratiti.

On je pričao i pričao, jedva zastajući da uzme zraka. Očito se i za ovu obvezu profesionalno i detaljno pripremio, iako nije mogao sasvim prikriti nervozu. A ja sam opet i iznova vrtio istu misao: kojeg vruga ovo meni treba?

* * *

Iako je povijest Obveznih međudimenzionalnih susreta već bila izašla iz pionirske faze, nije se nikako moglo reći

da su ta druženja prešla u čistu rutinu. Naprotiv, i dalje su za većinu bila isključivo neugodna. Unatoč nedavnom uvođenju nadglednika s obje strane, još su se uvijek ponekad događale nemile i tragične scene. A u daleko većem broju su ih uzrokovali, iz svima očitih razloga, pripadnici moje strane Prolaza. Ipak, svjetske vlade nisu ni u jednom trenutku dovele u pitanje potrebu za susretanjem istih jedinki iz dva slučajno spojena svijeta.

Pojava Prolaza, taj ključni i prijelomni događaj u povijesti - u obje njene verzije - zbio se istovremeno na obje strane, i na obje potpuno nepredviđeno. Dogodilo se to onog trenutka kad su znanstvenici, pod neizdrživim pritiskom politike i njene neutažive žeđi za novim oblicima moći i manipulacije, napokon pretjerali. Izgubili su svaki oprez u bezbrojnim testiranjima svih mogućih utjecaja antimaterije na ponašanje prostorvremena, i tako usred Svjetskog centra za znanstveni napredak izazvali prvu, zasad jedinu i dosad neobjašnjenu pojavu prolaza između dvije stvarnosti. Velika, blještavo žuta svjetlost sezala je do samog vrha ovalne zgrade Centra, izgledajući poput jednog od manje profesionalnih specijalnih efekata iz filmova jeftinije produkcije.

Neobična pojava takve veličine nije se mogla skriti od očiju javnosti, ni naše niti njihove, a ubrzo je objavljeno i objašnje-

nje. Pojava je nazvana prolazom između dvije paralelne stvarnosti, no već nakon prvih kontakata bilo je jasno kako uopće nije primjereno dva svemira zvati paralelnima, već prije dijagonalno suprotnima.

* * *

Sad je došao i moj red da upoznam onaj dio suprotnosti koji se odnosio na mene. A radilo se očito o jednom od ekstremnih slučajeva. Drugi ja ostavljao je iritantni dojam kao da proizvodi uspjeh čak i dok na toaletu vrši nuždu, dok sam ja bio hodajući ogledni primjerak neuspjeha. Svi moji kompleksi i frustracije primili su u tim trenucima dodatni naboj, izvirući na površinu ujedinjeniji no ikad prije. Napokon mi je bilo savršeno jasno kako su nastajali svi dosadašnji tragični slučajevi naglog ludila kod pripadnika moje strane.

- Pričam li možda prebrzo? Je li ti sve jasno? - prenuo me on (koji je ja) iz misli u koje sam se sklonio od njegove silne samohvale.

- Ha? Ne, u redu je, sve sam pohvatao - slagao sam.

- Nisam te odmah pitao, ali pretpostavljam da ti ne smeta što sam od početka prešao na ti, s obzirom da smo oduvijek na ja. Ako me razumiješ - razvukao je lagani smiješak. Pomalo me se dojmio ovim pokušajem da šalom popravi ugođaj. No, ipak

sam ustrajno zadržao ozbiljan izraz.

Nastavio je opisivati svoj život, nabrajajući uglavnom uspjehe. I dalje je zvučao poput kakvog automata, uređaja sa snimljenim tekstom. No, sad sam primjećivao da ga nije potpuno napustila određena uznemirenost i da djeluje prilično odsutno. Pomislio sam kako ga muče neki poslovni problemi koje zbog ove gnjavaže ne stigne rješavati. Ili pak strahuje od drugog dijela druženja, u kojem on treba upoznati mnoge draži mog života i sve krasote stvarnosti u kojoj ja živim, o kojoj je sigurno već čuo sve najgore. Odmah mi je bilo lakše, čim sam shvatio da ni on baš ne uživa u nametnutom druženju.

Počeo je prikazivati neke fotografije iz svog privatnog života na ekranu koji je u tu svrhu izašao iz stropa. Neke sam ljude prepoznao jer se s njima i sam družim, neki mi nisu bili poznati.

- Ovo dvoje poznaješ, zar ne? - zastao je na slici dvoje nasmiješenih staraca, zagrljenih negdje u prirodi, odjevenih u lijepe pulovere živih boja. - Imamo iste roditelje, jel'?

Jesam ih poznavao, a i nisam. Moji su roditelji imali iste crte lica, ali ni oca niti majku već dugo nisam vidio ovako lijepo nasmiješene. A baš ih nikad nisam vidio tako lijepo odjevene.

* * *

Prva saznanja o sličnostima i različitostima dvaju svjetova bila su fascinantnija od samog njihovog otkrića. Na jednoj strani Prolaza nalazila se ujedinjena svjetska civilizacija na vrhuncu svoje moći i blagostanja, dok se na drugoj nalazio razjedinjeni, jadni i isfrustrirani svijet ispunjen uglavnom nesretnim ljudima. U oba su svijeta, naravno, postojale iznimke, raznolike pa i ekstremne, no opći trend je bio preočito pozitivan, odnosno negativan.

U oba su svijeta, među svim živim bićima, živjele apsolutno identične jedinke. To je uključivalo i životinje i biljke, pa čak i najjednostavnije organizme. Sve što je bilo živo na jednoj strani prolaza, imalo je svoju verziju na drugoj strani. No, opće stanje tih jedinki bilo je u velikoj suprotnosti - biće koje je u jednom svijetu imalo razloga svoj život smatrati dobrim, u drugom je jednostavno živjelo loše.

Prve dane, u kojima se uspostavljao inicijalni kontakt i početno upoznavanje, obilježile su raznolike teorije o razlozima zašto je tako, odnosno zašto se prolaz otvorio baš između takva dva svijeta. Nijedna ideja nije mogla pružiti snažnije dokaze da bi se smatrala vjerojatnijom od drugih. Razni neovisni avanturisti pokušali su otvoriti nove prolaze i pronaći druge paralelne dimenzije, ali nije bilo nikakve šanse za uspjeh, kad nitko nije znao kako ni zašto se otvorio prvi prolaz.

Kako bilo, s vremenom se učestalost pitanja “zašto” smanjila, pa je nastupio period učestalijeg propitivanja što sada s time. Obje su strane poželjele odmah zaratiti, naravno. No, ubrzo je otkriven još jedan fantastični fenomen - što god bi umrlo u jednoj stvarnosti, ubrzo bi umrlo i u drugoj. Zato se od prolijevanja krvi u samo par dana složno odustalo. Razlozi smrti i načini umiranja bili su skoro uvijek različiti, ali su se neizbježno događali jedan ubrzo za drugim. Isto je bilo i s rađanjem. Kao da je nešto nadnaravno unosilo ravnotežu u živote oba svijeta, dopuštalo sve razlike u događajima, istovremeno brinući da se određeno biće rodi, odnosno umre u približno isto vrijeme. A da bi se iste jedinice rađale, isti su se pojedinci u oba svijeta neizbježno nekako susretali i zajedno sudjelovali u postupku začeca.

Najpopularnije teorije o domino-efektu u paralelnim svemirima i drugim dimenzijama doživjele su popriličan udarac jer i najveće razlike u događajima nisu mogle spriječiti začeca, rođenje i smrt. Ne treba uopće naglašavati kakav su vjetar u leđa dobile religijske institucije, kultovi i sekte nakon ovakvih saznanja. Ako su se nakon samog otkrića Prolaza pobojali za svoju egzistenciju, sad su sve njihove teorije o postojanju jednog boga ili pak više njih, kao i o njegovoj/njihovoj sklonosti interveniranju u ljudske živote, dobile jasnu potvrdu.

Ja sam u Boga i dalje odbijao vjerovati. Bilo je to uglavnom iz subjektivnih razloga, odnosno nezadovoljstva vlastitim životom, no bio sam uvjeren kako postoji neki drugi razlog za ove međudimenzionalne zakone i odnose, nešto što smo previdjeli, prepotentni kakvi po prirodi jesmo. Općenito sam imao loše mišljenje o ljudskoj vrsti, što i nije tako neobično kad živiš u svijetu u kakvom sam živio ja.

* * *

- Evo, to bi bilo otprilike to - onaj bolji ja je priveo kraju svoj dio predstavljanja. Tek tad sam pogledao na zidni sat i shvatio koliko bi dojmljiva mogla biti količina onoga što sam propustio od njega čuti.

- Odlično - kratko sam prokomentirao, nadajući da neće tražiti nikakav dodatni dojam.

- Imaš li možda kakvih pitanja?

- Ne, uglavnom mi je sve jasno.

Mislio sam da će inzistirati da iznesem kakav komentar, ocjenu, možda i pohvalu za silne uspjehe i za tako divan život. Ne bi me iznadilo ni da je tražio i širu raspravu o njegovom životu. No, drukčiji ja je, iznenađujuće, odmah prešao na sljedeće.

- Pa, onda bismo mogli odmah krenuti prema tvom svi-

jetu? Da vidimo što ti nudiš – ovu je posljednju riječ nekako izdvojio, kratkom pauzom i promjenom boje glasa, a i izraz lica u tom je trenutku stvarao dojam kao da na tu riječ želi staviti navodnike.

Pristao sam na povratak u svoju stvarnost i na moj dio demonstracije. Tad sam tek shvatio koliko ću kasnije vjerojatno žaliti što nisam pokušao razvući izlet na ovo, uglavnom ugodno mjesto. Bilo je zaista glupo glumiti ravnodušnost. Ne znam kakvu sam korist očekivao od toga. Bilo mi je jasno da nisam jedan od onog tipa ljudi koji su upali u tešku psihičku krizu i pokušali samoubojstvo kad su se susreli s ljepšom stvarnošću i saznanjem u kakvoj idili njihova bolja verzija živi. Zato nije bilo razloga da se ne opustim ovdje.

Ali, drugi ja je počeo pokazivati znakove velikog nestrpljenja. Sad sam imao potpuno drugačiji dojam nego ranije. Ako mi se prije činilo da je i njemu ovo gnjavaža koju želi što prije završiti, sad mi je izgledao željan što prije stići na drugu stranu. Nije mi nikako bilo jasno što se ovom liku vrtjelo u glavi. Očito nismo bili dovoljno isti da bih mogao proniknuti u njegov način razmišljanja.

Sjeli smo u vozilo koje me i dovezlo od mjesta gdje se nalazi Prolaz, i u društvu dvojice stražara krenuli prema Svjetskom centru za znanstveni napredak. Vozila su s ove strane bila

prave limuzine, s odvojenim vozačevim prostorom od dijela u kojem smo sjedili. S naše se strane nije nudila takva raskoš tijekom Obveznih međudimenzionalnih susreta.

Tad je on iznio novi prijedlog.

- Ne vidim razloga zašto me ti odmah ne bi upoznao s pojedinim crticama iz tvojeg života - rekao je glasom koji je malo drhtao, kao od uzbuđenja. A i sitni su mu se grašci znoja mogli nazrijeti na čelu. - Vjerujem da nadglednici nemaju ništa protiv toga da krenemo s tvojom pričom prije nego vidim tvoj svijet.

Pogledali smo u dvojicu pripadnika osiguranja od nepredviđenog ponašanja. Jedna je sirovina zurila nekamo u prazno, a druga gledala u nas dvojicu kao da gleda u prazno.

- Pa dobro ... Moja stvarnost se sastoji od dugotrajne nezaposlenosti i nepostojanja bilo kakve karijere - započeo sam tužaljku za koju moram priznati kako sam je unaprijed pripremio, sve kako bih što bolje ja impresionirao njega, umjesto on mene. - Ljubavni život pamti tek rijetke, nespretne epizodice. Svi pokušaji da se istrgnem iz pretežno neugodne pozicije u koju me sudbina smjestila završavale su novim neugodnostima i uzrokovale novi, sve snažniji pad motivacije.

- Ma hajde! Pa nije valjda tako grozno?

- Jest, baš tako. Čega god bih se prihvatio, jednostavno ne

bi išlo. Kad sam se pokušao svojski orijentirati na stvari koje me istinski zanimaju i razviti svoje sposobnosti u tim područjima, doživio sam onu vrstu neuspjeha koju ljudi pripisuju nedostatku talenta ili upornosti i sličnim, nedovoljno uvjerljivim objašnjenjima. Okušao sam se u ekonomiji, probao učiti za poslove slične tvojima ...

- I?

- Doživljavao sam samo stajanje na mrtvoj točki, ponekad prekidano kojim neuspjehom. Kad sam pak preusmjerio koncentraciju na stvari za koje su drugi zaključili da mi dobro idu, ponovno šipak. Prihvatio sam se pisanja, brusio taj talent kako sam god znao, ali ni pomoću toga mi život nije kretao nabolje. Nisam se micao dalje od prosjeka, ni uspijevaao naći neki osobni užitak u svemu tome.

Gledao me s izrazom razumijevanja, ali onako loše odglumljenog. Izgledalo mi je kao da je sav taj interes lažan, kao da izvodi nekakvu predstavu.

- Hm, teško mi je to zamisliti. Valjda zato što nikad nisam doživio takvo što.

Da, sretna bitanga se morala još jednom pohvaliti koliko mu je život ljepši. Ja sam mnogo puta pomišljao kako možda sa mnom nešto nije u redu, kako nisam stvoren za doživjeti pozitivne stvari. No, lakše i utješnije je bilo vjerovati da sa svijetom

nešto nije kako treba, za što se moglo naći i sasvim dovoljno dokaza. Ja sam bio samo jedan tipični, prosječni primjerak svijeta koji je bio nesretan, neuspješan i nezadovoljan već stoljećima, iako je pamćenje i zapisivanje povijesti sezalo i u neke davne, uspješnije i sretnije dane.

* * *

Moj je svijet žarko želio prestati biti onakav kakav jest, a njegov svijet takvim nikako nije želio postati. Ne treba stoga čuditi što se u nečijoj glavi stvorila ideja o međudimenzionalnim susretima. Ako ni zbog čega drugog, samo zbog želje da jednima napokon krene na dobro, a da drugima tako i dalje ostane, bilo je savršeno smisleno organizirati upoznavanje istih jedinki iz dva različita svijeta. Teško je danas utvrditi tko se toga sjetio, no svi su se isprva oduševili, naravno. Vođe s obje strane, unatoč urođenom strahu političara od velikih promjena, morali su popustiti pritisku velikog broja onih koji su plan smatrali genijalnim. Smisao i cilj druženja trebao je biti da pojedinci iz nezadovoljne stvarnosti vide kako bi im život mogao i trebao biti bolji, odnosno da upoznaju i shvate svoje stvarne potencijale, pa se nakon toga prihvate poboljšavanja sebe i svoga svijeta. S druge strane, osobe iz one uspješnije stvarnosti trebale su vidjeti kako im život može očajno izgledati ako se

ikad opuste i dozvole si skretanje s puta izgradnje uspješnih sebe i uspješnog svijeta oko njih. Prestanak dugotrajnog doba prosperiteta bio je valjda jedina stvar koje su se oni kao društvo strahovito bojali.

Projekt je u kratkom roku zakonski proglašen obveznim za sve i ubrzo je organizirano sve što je bilo potrebno za njegovu provedbu. Netko je u jednom trenutku upotrijebio nespontan naziv monodijalog. Izraz se odmah uklopio u svakodnevni žargon, čineći druženje još popularnijim, prije nego je ono uopće počelo. Svi su s nestrpljenjem očekivali ovo potpuno novo iskustvo, a oni koji su se našli prvi na popisu, smatrali su se velikim sretnicima.

Sve dok nije došao trenutak susreta.

S moje su strane brzo spoznali prave posljedice novog iskustva. Razliku između svijeta kakvog su dotad poznavali ljudi s moje strane Prolaza i novoga koji im je predstavljen, činila se naprosto prevelikom. Zaključak je bio isti kod svih, potpuno razočaravajući - količina promjena koju je trebalo učiniti da bi se živjelo toliko bolje bila je prevelika. Nitko nije vjerovao da ima dovoljno vremena prije smrti, ni potrebne snage niti sposobnosti da preokrene život toliko da barem malo sliči toj idili s druge strane. Gorčina, očaj i žalost koji su ljude spopadali nakon Obveznih međudimenzionalnih susreta, bili su neizmjerni

i preteški za opisati čak i najvještijim umjetnicima pisane riječi.

Prvo zabilježeno samoubjstvo dogodilo se već trećeg dana. Tjedan dana kasnije samoubojstva je bilo teško i bilježiti, s obzirom da je iskustvo monodijaloga koristilo dnevno više tisuća ljudi. Postojali su i slučajevi nezadovoljstva i pokojeg podizanja ruke na samog sebe i u onoj uspješnoj stvarnosti. Najčešće se radilo o pojedincima koji jednostavno nisu imali osjećaj da žive mnogo bolje od onih u službeno goroj stvarnosti, ali takvi su slučajevi bili mnogo rjeđi nego kod nas.

* * *

- Koje je tvoje mišljenje o inicijativama za zatvaranjem Prolaza? - trgnut sam opet naglo iz misli novim pitanjem. Trebalo mi je neko vrijeme da preispitam svoj stav, samo da bih na koncu shvatio kako ga zapravo nemam.

- Ne znam, zbilja. Možda ću imati mišljenje nakon ovog dana.

Izgledao je vrlo razočaran, skoro tužan zbog mog nedostatka zanimanja za ovu temu.

* * *

Zahtjevi za zatvaranjem Prolaza pojavili su se odmah nakon prvih tragedija i brzo množili. Nakon što su ih vlasti upor-

no ignorirale, razvili su se u pokrete za proglašavanje projekta previše opasnim i ukidanje susreta. Unatoč žestini i sve većem radikalizmu pripadnika, vlasti nisu htjele tek tako odustati od nečega što su tek pokrenuli i što je u teoriji moralo davati bolje rezultate. Pristali su tek modificirati postupak uvođenjem nadglednika, po jednog sa svake strane, za sprečavanje pokušaja samoubojstva koji su se događali već za vrijeme monodijaloga. Usto su uvedeni pregledi kod psihosavjetnika, što je bio samo uljepšani naziv za psihijatre kojima je zadatak bio, odmah nakon međudimenzionalnog susreta te na još dva do tri sastanka, procijeniti utjecaj druženja na psihičko stanje pojedinca, odnosno pokušati umanjiti vjerojatnost njegovog samoubijanja.

Ovaj je dodatak prilično smanjio broj tragedija, ali nije uspijevao otkloniti osjećaj nezadovoljstva kod ljudi i opću depresiju koja se širila društvom. Broj onih koji su osjećali korist od cijelog postupka bio je zanemariv, no on je nekako ipak opstao. Prevladalo je stajalište onih koji su ga pokrenuli te njihovih saveznika koji su zgrtali ogroman novac na organizaciji samih susreta. Oni su uporno ponavljali kako treba razmišljati dugoročno i da će se pozitivni utjecaj Obveznih međudimenzionalnih susreta s vremenom svakako osjetiti i isplatiti. Slaba je to utjeha bila za one koji su to iskustvo proživjeli, a još slabija za one koji su se za njega tek spremali.

Meni je, hvala Bogu, u to vrijeme bilo svejedno. Samo sam se želio riješiti te obveze. No sad me, dok je vozilo stizalo pred zgradu Centra, hvatala sve veća žalost što će ubrzo završiti. U skladu s vječnim dojmom kako ne znam dovoljno uživati u životu, i ovog sam puta zasrao.

A onda se sve u sekundi preokrenulo. Statični ritam ovog druženja odjednom je iskočio iz tračnica.

Nisam uspio vidjeti odakle je drugi ja izvukao pištolj s prigušivačem. Ili je on bio vrlo brz i uvježban, ili sam ja prije toga odlutao preduboko u svoje misli. Opalio je bez oklijevanja, prvo u nadglednika pored mene. Odmah potom upucao je onoga kraj sebe. Obojicu u isto mjesto, savršeno točno, posred čela. Prvi nije stigao ni razrogačiti oči. Onaj nasuprot meni jest, i to vrlo široko, a glava mu je pala točno tako da se njegov beživotni pogled zaustavi baš u smjeru mojih očiju.

Strah me potpuno smrznuo. Nisam bio u stanju izustiti ni riječ. Vozač, ograđen od našeg dijela limuzine, ništa nije primijetio.

- Ne miči se - naredio mi je drugi ja. - Želim znati samo jedno: jesi li sa mnom ili ne?

Djelovao je potpuno ludo, fanatično. Sad se već nekontrolirano znojio, kapljice su mu preko obrva padale na divljački

razrogačene oči. Vidjevši to lice, na trenutak mi je došlo da se nasmijem velikoj ironiji. Pa zar od silnih milijardi ljudskih duplikata iz druge dimenzije, baš je moj duplikat morao biti prikriveni luđak?

- Jesam li s tobom ... u čemu?

- U rušenju Prolaza, naravno! Želiš li biti dio povijesti? Želiš li da i tvoje ime bude upisano uz moje? - na trenutak je zastao, zbunivši se. - Mislim, da bude dvaput upisano ... mislim ... No, znaš što mislim! Želiš li sudjelovati u ovom povijesnom činu?

Tad mi se u trenutku razbistrilo. Veliki oblak tajnovitosti, koji je stvaralo njegovo nerazumljivo i sumnjivo ponašanje, rasplinuo se u jednoj sekundi. Napokon sam imao potpuno jasni prikaz ovog drugoga sebe.

- Čovječe, pa ti si totalni papak!

- Molim? - iznenađeno je blenuo u mene. Valjda je očekivao da pristanem ili se počnem izvlačiti iz onoga što mi je nudio.

- Ti si jedan od onih ekscentrika s vaše strane koji najglasnije galame protiv monodijaloga, je li?

- Tako je, ja sam član Fronte za ...

- Papak!

- Što? Ma, prestani!

- Čuo sam za vas. Vi ste grupa najobičnijih gotovana! Pomodni radikali, koji nemaju ni štete niti koristi od projekta. Bogati fićfirići kojima je uspješan život previše dosadan!

- Čuj, pripazi što govoriš, nemaš pojma ...

- Umorili se jadni od ispijanja koktelića i igranja golfa, nije li tako? Vidjeli da se digla neka graja, pa da razbiju svoju monotoniju, pridružili se galamiti, žešće od svih. Papci!

Bijes je izbijao iz mene, kao mlazom nošen. Nisam mogao naći kočnicu. Svi moji stavovi o Prolazu nisu zapravo bili važni. Ionako su bili previše nedefinirani da bi u njima bio izvor moje ljutnje i prezira. Ono što je mene izbacilo iz tračnica, bilo je postojanje takve gamadi na ovom svijetu, odnosno na svim svjetovima, u svim dimenzijama, čitavom prostor-vremenu. Pored svih milijuna jadnika koji imaju milijun razloga prezirati dan kada se Prolaz otvorio, gadilo mi se što ima i onih koji protiv njega prosvjeduju, pa čak idu i u radikalne akcije, iz čiste zabave. A pogotovo nisam mogao otrpjeti da je jedan ja jedan od njih.

- Što si namjerio, viteže? - nastavio sam napad, iskoristivši zbunjenost koju je iskazivao šutnjom i tupim pogledom. - Baciti bombu u Prolaz, pa vidjeti što će biti?

- Da, baš to! Čestitam, pametnjakoviću, sve si pogodio - odbrusio je, naživciran, pa raskopčao košulju i izvukao kom-

plet minijturnih aparata povezanih žicama. Filmske su bombe bile veće, imale treptajuće lampice, analogno ili digitalno odbrojavanje. Ova je bila mnogo manja, dovoljno tanka da neprijetno leži ispod košulje, ali ipak dovoljno slična da bi svatko shvatio čemu služi.

Luda me gledao kako luđaci već gledaju u ljude. Konačno sam imao priliku vidjeti kako smiješno i sam izgledam u onim rijetkim trenucima kad potpuno izgubim živce. Izbacio je glavu naprijed, raširio oči i iskesio zube, pokazujući ponosno eksploziv.

- I što misliš postići time? - nastavio sam smirenije i tiše.

- Kako možeš biti siguran da će eksplozija imati ikakav utjecaj na Prolaz?

- Ne znam dok ne pokušam! Nije mi ni bitno. Ako i ne uspijem, ako i poginem postavljajući bombu, pokrenut ću nove mase, probuditi u ljudima još veću hrabrost da uklone to zlo koje se i pojavilo samo da nas sve zajedno uništi!

Kako sam i mislio. Totalni fanatik. Zaista je nepravедno da sile koje kontroliraju stvaranje života jednako na obje strane dopuštaju ovakve slućajeve. Nepravедno je da tolika dokolica i dosada, proizašle iz života koji ti sve pruža, stvaraju takve lućake. Da proizvode ljude koji su spremni i poginuti za ideale koje su na brzinu razvili samo da se te dosade riješe.

- Papci - promrmljao sam si u bradu riječ koja mi se poput muhe motala u mislima.

- Molim?!

- Ništa - vratio sam pogled na njega, pa povratio dio prijašnjeg bijesa. - Ništa ti ne razumiješ. Ni ti, niti tvoji drugari. Blagog pojma nemate o tome kako svijet funkcionira!

- Ma začepi više, rekao sam! - nije mogao istrpjeti ono što mu govorim. Nadao sam se da postoji dio njega koji se može složiti sa mnom. Bez straha sam pričao dalje, iako sam znao da plešem po rubu. Valjda se dio mene nadao da, unatoč sve-mu što je prisiljen slušati, on neće imati snage pucati na samog sebe. Na jednog drugog sebe.

- Vodite se za onom da teška vremena traže teške odluke i radikalne poteze. To su sranja! Teška vremena traže upravo suprotno.

- Dosta! - bacio je pištolj na sjedalo pored sebe i skočio na mene. Zgrabio me jednom rukom nespretno za vrat. Drugu nije mogao upotrijebiti jer se ipak nije želio odvojiti od svoje paklene naprave, no ipak mi je pokušavao nadlakticom začepiti usta. Mahao mi je tako, baš pred očima, bombom koja je svakog trena usred naguravanja mogla eksplodirati. No, nisam se dao zaustaviti.

- Ona traže razborite ljude, spremne činiti velike, ali ra-

zumne stvari! Radikali poput tebe mogu samo pogurati stvari potpuno kvragu!

- Prekini!

Nisam mu ostajao dužan za gušenje. Zario sam mu prste pod rebra punom snagom, ravno u meso, provukavši ih između raskopčanih dijelova košulje. Osjetio sam kako mu moji nokti prodiru u kožu i kako mi preko prstiju teče njegova krv. Nikog nije bilo pored nas da svjedoči ovoj spektakularnoj, epskoj bitki dvojice koji su jedan.

- Moj će svijet dočekati neki događaj koji će preokrenuti trend i potjerati stvari polako, ali sigurno nabolje. Tako je bilo već stotinu puta u ljudskoj povijesti. Usponi i padovi. I naš će uspon doći, kad-tad, kao i vaš pad. To je neminovno!

- Šuti! Šuti!

- A što ako si baš ti onaj koji će pogurati tvoj svijet prema onome čega se najviše boji? Što ako tvoj čin bude taj koji će ga gurnuti prema dolje?

Pritisak je naglo popustio.

- N-ne ... Ja ne mogu biti ... - napokon sam pogodio u pravo mjesto.

- Ha? Što ako pokreneš baš ono što želiš spriječiti?

Dvojnjak se povukao unatrag, gledajući i dalje u mene, zbunjeniji no vjerojatno ikad u životu. Sad se opet borio sa sa-

mim sobom, no drukčije nego samo trenutak prije.

- Ne možemo mijenjati svijet onako kako bismo htjeli - izgovorio sam najmirnijim tonom kojeg sam mogao proizvesti.
- Prihvati to.

Na trenutak je, kad je preusmjerio tužni pogled s svojih očiju nekamo u tlo, izgledalo da sam ga razuvjerio. Bio je blizu da odustane. No, već je sljedećeg trena donji kapak lagano zati-
trao i shvatio sam da su sve moje riječi bile uzaludne.

- Ne! - vrisnuo je i krenuo na vrata. Auto je upravo pristajao pred ulaz, pored gomile ljudi koji su ulazili i izlazili iz Centra, građana u procesu monodijaloga i njihovih uniformiranih nadglednika. Iznad krova monumentalne zgrade izbijala je spektakularna igra svjetlosti, gornji kraj velikog Prolaza čija se glavovina nalazila unutar kompleksa.

Izjurio je van i mahnito potrčao prema ulazu u zgradu. Nitko iz mase nije stigao reagirati ni shvatiti da se nešto događa. Nitko nije pokušao spriječiti čovjeka koji jedini nije imao nijednu osobu u pratnji. Svi su bili potpuno koncentrirani na taj povijesni događaj u svom životu kad susreću samoga sebe. A oni koji su ih nadgledali nisu odvrćali svoje tupe poglede s glavnih objekata svoje dužnosti.

Bio je na samim vratima. Na nekoliko kratkih koraka od svojeg cilja koji je kanio raznijeti. Bez ikakve zapreke na za-

dnjoj dionici toga puta.

Nisam ni pogledao prema mjestu gdje se nalazio pištolj. Samo sam posegnuo rukom, ne skidajući pogled s njegovih udaljenih leđa. Uperio sam cijev u tom smjeru i opalio odmah, bez ciljanja, bez promišljanja i ustezanja.

Tijelo se trznulo, zateturalo, skrenulo u stranu. Ostao je na nogama, oslonio se na okvir ulaznih vrata. Tek sam tada shvatio što sam učinio.

Desetine nadglednika su reagirale vješto i hitro. Izvukli su svoja oružja i usmjerili ih prema meni, kao danima uigravani za taj čin. I poput zbora zajedno zaviknuli:

- Spusti pištolj!

Još sam par sekundi stajao s pištoljem uperenim prema mjestu gdje je moj dvojnik polako gubio snagu u nogama i rušio se na tlo. Kad sam shvatio da će klonuti, poslušao sam nadglednike, spustio i pištolj i pogled. Točno na vrijeme da propustim oproštajni čin mog dvojnika.

Prije zadnjeg izdaha uspio je aktivirati svoju paklenu igračku i ipak otići uz spektakularni prasak.

Osjetio sam bol od eksplozije u ušima, a odmah potom i silu koja me odbacila na auto iza mojih leđa. Još nekoliko bolnih pogodaka sitnih krhotina po čitavom tijelu, a poslije toga više ništa.

Probudio sam se sljedećeg dana. Prvo što sam žarko želio saznati bilo je gdje se nalazim. Očito je to bio bolnički krevet, klinika poput tolikih drugih, no mene je zanimalo o kojem se svijetu radi.

Laknulo mi je kad mi je bolničarka odgovorila na to pitanje, jer stvarno mi je trebala sigurnost koju pruža vlastiti dom. A pod domom sam ovog puta prihvaćao cijelu svoju dimenziju. Pogledao sam kroz prozor i uvjerio se da sam se zaista vratio. Nebo koje svi smatraju sivljim od onoga s druge strane Prolaza, meni se sada činilo toliko ljepše, samo zato jer sam ga smatrao svojim.

Tek sam poslije toga prešao na sve što se dogodilo prije gubitka svijesti. Ubrzo su se pojavili istražitelji i pomogli mi da se ne mučim pitanjima predugo.

Ekstremni ja je svojim činom pobio nekoliko desetaka ljudi pred ulazom u Svjetski centar za znanstveni napredak i još nekoliko njih unutra, no njegova bomba s te udaljenosti nije imala utjecaja na međudimenzionalni Prolaz. Određeni utjecaj u društvu njegov čin ipak jest prouzročio, no ni približan onome kakvog je priželjkivao. Postao je dio glavnih vijesti, dao priliku protuprolazničkim pokretima da još jednom glasnije zagalame. No, istovremeno je probudio glasove onih kojima je

dosadilo bujanje njihovog radikalizma. Učinio je nešto veliko, ali dovoljno veliko za obje strane da naposljetku nijedna ne bi od toga dobila mnogo.

Jedino je uspio u meni probuditi ljubav prema vlastitom, dugo omraženom životu i svijetu u kojem ga živim. Usto, ostvario je ono što je meni ponudio, upisati naše ime u povijest dvaju svjetova. I to dvaput. Njegovo kao zločinačko, a moje kao junačko.

Kad su istražitelji jutros odlazili, poslije tog dugog razgovora punog pitanja, jedan od njih mi je prije izlaska rekao:

- Čestitam. Vaše ime će se pamtili dugo poslije vaše smrti.

- Znam.

- No, svjesni ste da će ta smrt neizbježno vrlo brzo doći?

Okrenuo sam opet pogled prema svom lijepom nebu.

- Jesam.

Kako nastaju superheroji

Probudio se uz osjećaj mamurluka. Već dugo nije osjetio mamurluk. Mamurluk je značio da je popio količinu alkohola dovoljnu da ubije svakog normalnog čovjeka. Obećao si je da će se suzdržavati, no kad živiš u ovoj zemlji, to je tako prokleta teško.

Isprva je pomislio da bi glavobolji uzrok mogao zapravo biti udarac kojeg je primio u jučerašnjoj borbi. Jedan od one deseterice pljačkaša banke na Bulevaru oslobođenja uspio ga je pošteno mlatnuti u glavu protupožarnim aparatom. No nije moglo biti to, udarac je jedva i osjetio u tom trenutku. A i da ga je zaboljelo tada, do sljedećeg jutra bi sigurno prošlo. Osim toga nakon više od tisuću primljenih udaraca u glavu, znao je razlikovati bolove od njih od klasičnog mamurluka uzrokovanog miješanjem neizbrojivih litara raznolikih domaćih žestokih pića.

- Zdravo, komšija! Dugo se nismo videli! - vrisne nenadano ženski glas odnekud odozdo. Kričavi izvor glasa bio je poprilično daleko, no ipak dovoljno blizu da ga njegov supersluh snažno reproducira i odmah mu udvostruči glavobolju.

Tad mu sinu: opet je završio na obali Dunava, zaspao na grani visokog drveta koja se nadvija nad rijeku. Nije mu bilo sasvim jasno zašto to učini svaki put kad se jače napije, valjda bi mu svaki završetak noćnih druženja budio sjetu, nostalgiju za rodnim krajem, što li već... pa bi se umirivao promatranjem laganog kretanja velike rijeke s visokog, tvrdog, drvenog ležišta. Sljedećih bi ga dana, nakon što bi se pročulo, uvijek bilo sram, no činilo se da ljudima ovdje to nikad nije smetalo. Naprotiv, takvim ponašanjem zaradio bi svaki put dodatne bodove u njihovim očima.

- Još jedno veselo veče, ha, komšija? - nastavi žena. Oslovljavanje susjedom bila je sitna prijateljska provokacija. Ona je živjela u jednoj od vikend-kućica uz obalu ribarskog otoka, odmah uz splavove, pa je imala privilegiju prva ga primijetiti u mamurne dane, samim time i prva pronijeti glas o još jednoj njegovoj noćnoj avanturi. Nema veće časti za ženu njenih godina i njenih navika, nego kad najveće ogovaranje u jednom velegradu baš od nje krene.

Znao je da joj mora nešto odgovoriti prije nego odleti, kako ne bi trač ispao gori pa pored pijanstva opisivao i njegovu nepristojnost.

- Ah, jeste, znate već. Malo nas ponelo.

- Ma jao, znam ja sve, kako ne bi znala. Moj je pokojni...

No on je zaključio kako je razmijenio zadovoljavajući broj riječi, pa se vinuo u zrak, mahnuvši joj prijateljski. Pojurio je prema svome stanu, prije no što krene u patrolni obilazak čitave Srbije.

Iako se zbog protokolarnih i tehničkih razloga podosta inzistiralo da si pronade trajni smještaj u Beogradu, on se ipak uspio izboriti da stanuje u Novom Sadu. Iz nemalog broja razloga se ovdje osjećao bolje. Grad je bio mnogo opušteniji, šareniji, raznovrsniji, jednostavno dražesniji. Monumentalnost i nervoza koja je u mnogo većoj mjeri vladala u državnoj prijestolnici, za njegov je ukus bila mrvicu prevelika. Ionako je zbog svoje superbrzine bio u stanju intervenirati u glavnom gradu u roku dvije minute, a dovoljno je brzo pokrивao i ostatak zemlje. Ne, nigdje drugdje se nije nudilo toliko mjesta za pronaći svoj unutrašnji mir nakon teških superjunačkih obveza, koliko u ovome gradu i oko njega.

Premda se nosio više zapadnjački od velikog ostatka države, Novi Sad je nudio gotovo jednaku opuštenost i vedrinu, a pogotovo jednaku priliku za dobar provod. Baš zahvaljujući takvim navikama on se i uspio onako provesti sinoć. Nije imao takve namjere. Nakon intervencije kod banke, želio je odmah po svladavanju razbojnika odletjeti dalje, no nekoliko spašenih taoca inzistiralo je da ga u znak počaste pićem jer je takav obi-

čaj i red. I tako, talac po talac, plus još poneki građanin u blizini šanka koji je smatrao potrebnim rundom pića mu zahvaliti za sveukupni njegov trud i... završilo je kako je neizbježno imalo završiti. No dobro, bio je to ipak dobrodošao trenutak opuštanja u trenutno mirnijem kutku sasvim poludjelog svijeta.

* * *

Već je mogao vidjeti prozor svojeg malenog stana na Sajmištu, kroz koji se uvijek trudio neprimjetno uletjeti unutra, kad ga bljesak u daljini, tamo negdje iz industrijske zone, natjera da preleti svoju zgradu i odjuri dalje na sjever. Zeleno-žučkasti plamen s druge strane kanala kojem se munjevito približavao leteći paralelno uz Bulevar Evrope, nije slutio na dobro. Već se odavno potrudio temeljito upoznati grad i znao je da se upravo ondje nalazi ponajveća prijetnja sigurnosti Novosađana.

Za dvanaestak sekundi se uvjerio da je bio u pravu. Gorjeli su pogoni kemijske industrije, mjesta na kojem se skladištio opasan otpad i koje je zbog toga još otprije u njemu izazivalo veliku nesigurnost. Uporno se trudio saznati o koliko se velikoj opasnosti za okoliš i građane radi, ali bez ikakvog uspjeha. Netko se nadljudski trudio da ti detalji ostanu skriveni. Loše snalaženje u institucijskim borbama uvijek je bio jedan od naj-

većih nedostataka kod superheroja. Naravno da je bio u stanju provesti vlastitu, potajnu i neovlaštenu pretragu pogona, no upravo zato što su gotovo svi u ovoj zemlji imali toliko snažno razvijenu naviku zaobilaziti pravila i zakone, on je smatrao kako osobno treba apsolutno uvijek služiti za primjer ljudima i izbjegavati takav način funkcioniranja. U isto vrijeme sve se nadajući da se ipak neće dogoditi najgore.

Sada se pokazalo da su mu nade bile uzaludne. Neprirodan izgled tih plamenih jezika, zajedno s nizom uzastopnih manjih eksplozija, bili su očiti dokaz da nešto nije u redu. Pojedine detonacije pratilo je izlijetanje željeznih bačvi, baš poput pravih projektila, kroz stropove hangara, i za njima trag gustog tamnosivog dima po zraku. Neke od tih letećih prijetnji imale su toliko veliki domet da je opasnost širenja požara na susjedne tvornice u industrijskoj zoni bila sasvim izgledna.

No ono što je njega zabrinjavalo i predstavljalo mu prioritet, bili su radnici unutar pogona kemijske industrije. Izdaleka je uočio paniku u kretanjama većine ljudi, koji su se užurbano kretali između gorućih zgrada i hangara tvorničkog kompleksa. Mrzio je paniku. Na obuci za superheroje u Američkoj agenciji za upravljanje nadljudima, naučili su ga mnogo toga o ljudskom strahu. Uvjerili su ga kako strah čak može biti najveći saveznik za manipulaciju ljudima, za tjeranje da učine ono što

se od njih želi. Štoviše, strah je također opisan i kao jedno od najučinkovitijih sredstava za umirivanje zlih ljudskih nagona te za izvlačenje njihovih vrлина na površinu. Da, sa strahom se vrlo dobro snalazio, uspješno pomoću njega kontrolirao ljude u kriznim situacijama... no s panikom nije znao. Birokrati koji su sastavljali nastavni program namijenjen osposobljavanju superjunaka, nisu imali pojma koliko velika razlika postoji između ta dva stanja.

Plameni jezici zastrašujućih i neprirodnih boja, zatim eksplozije, dim i vrućina, svi su se zajedno urotili onemogućiti ljudima da održe kontrolu nad svojim strahom, a također onemogućiti i njemu da ih organizirano i brzo izvuče. Neki od njih još su se trudili pogasiti pojedine požare, vodom, vatrogasnim aparatima, pijeskom, potpuno uzaludno. Drugi su tražili izlaze iz ograđenog kompleksa, jednako neuspješno, zbog velike dimne zavjese i gubitka orijentacije, uzrokovanih bolom, opeklinama ili jednostavno panikom. Prvo čega se sjetio bilo je ljude jednostavno preusmjeravati prema izlazu prodornošću i dubinom svojeg glasa, odnosno vikanjem na veće grupe koje su išle u krivom smjeru, da stanu, da bježe natrag, da skrenu lijevo ili desno.

No takva taktika nije pokazivala mnogo učinka. Većina ljudi bi se ponovno gubila ili se pak na pojavu njegovog gla-

sa prestravila još više, a ponetko bi se potpuno smrznuo na mjestu. Tada je krenuo sam doslovno nositi ljude, i po pet njih odjednom, preletjeti s njima na leđima i u rukama sve do izlaza. Znao je kako dobro zgrabiti čovjeka, na obuci je bio najvještiji u borbi prsa o prsa, hrvanje mu je vrlo dobro išlo.

Unatoč tome, nakon dvije prenesene grupe ljudi, i dalje je imao osjećaj kako nije dovoljno brz i kako neće stići iznijeti sve njih, prije nego se dogodi neka veća katastrofa i strada ih puno više od ona tri tijela koja je izbrojao na tlu. Ozbiljno je strahovao da ovoga puta neće ostvariti ono za što je bio obučen, što mu je bio glavni zadatak u životu i za što je uostalom bio i stovren ovako drugačijim od normalnog svijeta.

Tada se dogodilo sasvim neočekivano.

Po čitavom su se industrijskom kompleksu počele sipati velike količine pijeska te impresivnom brzinom gasiti vatre. I dim je vrlo brzo ustupio mjesto veliko pješčanom oblaku. No on se ipak gotovo jednako brzo raspršivao, koliko je brzo i nastajao. Pogled gore otkrio je zadivljujući prizor.

Veliki riječni tanker, još uvijek napola ispunjen pijeskom, nagnut ustranu poput zdjele, istresao je iz svojeg ogromnog spremnika spasonosni šljunak, sasvim precizno ga spuštajući na žarišta požara.

Tek kad se ogromno plovilo na nebu okrenulo na drugu

stranu, moglo se jasno vidjeti da ga u zraku zapravo nosi jedan od njegove vrste. I to ni manje ni više nego onaj najveći među njima, vođa superjunačkog sindikata. Leteći u zraku i sigurno držeći tanker iznad glave, izgledao je upravo onako kako izgledaju spasitelji s nadljudskim sposobnostima u filmskim spektaklima kakvi se snimaju u njegovoj domovini.

- Još se uvijek niste riješili bezidejnosti u kriznim situacijama, kolega? - doviknuo mu je ovaj s visine, ne trudeći se skriti sarkazam.

* * *

Amerikanci su te godine pripremili dva velika iznenađenja u paketu. Objava otkrića superseruma je sama po sebi bila senzacija stoljeća, no odluka o dodjeljivanju po jednog od stvorenih superjunaka zemljama koje su im bile saveznici, mnoge je još snažnije iznenadila.

Ipak, taj se čin brzo pokazao smislenim. Da su odlučili suprotno i zadržali tih nekoliko desetaka superljudi isključivo za sebe, ubrzo bi ih mnoge, pa i prijateljske zemlje zamrzile zbog takvog ekskluziviteta. Ovako su čak povratili veliki dio prijašnje moći koju su im nove sile počele oduzimati, povratili većinu starih saveznika, čak i pridobili i neke nove.

No glavnu kontrolu nad ljudima s posebnim moćima su

zadržali. Svaka je saveznička zemlja dobila mogućnost koristiti usluge jednoga od njih, no SAD je zadržao određeni oblik vlasništva nad njima, samim time i mogućnost da ih povuče kada god im se tako prohtije, odnosno u slučaju da im se saveznici na bilo koji način zamjere. Imali su i puni nadzor superjunačkih aktivnosti u svim državama, putem uređaja ugrađenih duboko u tijelo superljudi. Uređaj im je pružao stalni uvid u njihovo kretanje, zdravstveno, fizičko i psihičko stanje. No pored toga, najveća prednost male elektroničke spravice bila je mogućnost da uništi superstvora u kojem se nalazi, da ga potpuno raznese iznutra.

To je bio najučinkovitiji način za izbjegavanje najmanjeg neposluha od strane superpopulacije. Unatoč čitavom nizu sposobnosti koje su ih činile boljima od običnih ljudi, i oni sami su iznutra bili samo ljudi. Sposobni su bili doživljavati iste emocije koje je čutio i bilo koji "običan" čovjek. Znali su kako biti jednako ljubomoran, uobražen, susretljiv ili nesusretljiv, sretan ili nesretan... i najvažnije, jednako preplašen. I u njihovom je slučaju strah bio najveći saveznik onih koji su ih bili u stanju preplašiti. Smrti su se bojali jednako koliko i bilo tko od nas, zato se niti jedan nije usudio suprotstaviti onima koji ih kontroliraju. Uređaji za nadzor i uništenje prisilili su ih da se ponašaju poput kućnih ljubimaca na najkraćoj mogućoj uzici.

“Domaći” superjunak upravo se neposluha sjetio kao najvjerojatnijeg razloga zbog kojeg ga je kolega iz Amerike došao posjetiti. Za razlike od većine njegovih kolega kojima je dodijeljena služba održavanja reda i mira u savezničkim zemljama, on je bio popularniji u narodu kojem je služio, nego među vladajućima.

- Bit će da sam nešto skrivio, kad me osobno posjećuješ - odlučio je pitati, u trenutku kad su se posjeli na jedan od krova petrovaradinske tvrđave, kako bi se divili pogledu i na miru razgovarali. Prethodno su čak naručili i preuzeli piće na terasi restorana koji se nalazio u sklopu ljupke drevne tvrđe i njezine turističke ponude. Tajanstveni osmijeh koji se prije odgovora pojavio na licu gosta, prvoga među svim superherojima, činio je njegovog domaćina još uznemirenijim.

- Bit će da možda i jesi, našim gazdama, doma u državama, no ja nisam zato ovdje - odgovorio je umirujućim glasom.

- Onda što? Koristiš godišnji? Nisi tip koji bi ga na ovakvom mjestu provodio.

Brzo se prisjetio karaktera ovog došljaka iz njegove domovine. Osim što se uvijek isticao u rezultatima obuke i superherojskim sposobnostima, prednjačio je i u aroganciji. Bio je prepotentan, svjestan svoje posebnosti i to se nije trudio skriti. Činjenicu da je superserum na njemu pokazao najbolje rezul-

tate, nije prepoznao kao puku sreću, već kao neki bogomdani blagoslov. Štoviše, umišljenost je najsnažnije pokazivao prema kolegama čiji rezultati nisu bili među najimpresivnijima. Rujanje onima koji su ispadali najmanje sposobni kod njega se moglo nazvati čak i hobiem. I zaista, kod takve osobe je bilo za očekivati da ga samo najekskluzivnije destinacije zadovoljavaju kod biranja mjesta za odmor.

- Ha! Ne, definitivno ne. Ima neku draž, razumijem kako se netko poput tebe ovdje može skrasiti, ali za mene je ipak...

Nije morao izgovoriti rečenicu do kraja, i ovako nedovršena djelovala je dovoljno uvređujuće. Kolega nije pokazao reakciju, nije ga komentar niti previše dirnuo, navikao se na njih još u danima zajedničke obuke u u Američkoj agenciji za upravljanje nadljudima. Znao je također da su ovome baterije prepotentnosti sada sasvim pune, nakon što je uspješno okončao krizu u pogonima kemijske industrije, i time potpuno posramio druga koji je tu situaciju zapravo bio službeno dužan razriješiti.

- Prijeći ću na stvar. Znam da će ti to biti teško povjerovati, no ovdje sam potpuno svojom voljom. Čak štivše, gospoda gospodari niti ne znaju da sam ovdje.

Bio je u pravu, to se nije moglo smatrati mogućim. Zato je došljak posebno uživao u izrazu nevjerice na koleginom licu,

pa na svojem razvukako još većui smiješak.

- Što, i ti si vjerovao da će nas ta niževrijedna rasa moći do vijeka kontrolirati? Povjerovao si u njihove priče u koje su i oni sami sebe naivno uvjerovali, kako je uređaje za nadzor i uništenje nemoguće onemogućiti?

Izraz njegovog lica i samouvjerenost u tonu njegovog glasa slali su snažnu poruku da govori istinu, ma koliko nevjerojatnom ona zvučala. Osim toga, ovo je prvi put da se Vođa usudio obične ljude počastiti tako obezvredujućim izrazima. Vjervanje u neuništivost elektroničkih uređaja koje su im usadili bilo je neupitno. Otpočetak su kružile priče o više pojedinaca među nadljudima koji su se svojski potrudili premostiti njihove funkcije i u tim pokušajima neizbježno stradali. A sada se po prvi puta javila osnovna sumnja da su te priče bile izmišljene u svrhu pojačavanja i održavanja njihovog straha.

- Ti jadnici su se sami potrudili jedan dio nas učiniti stručnjacima na području napredne tehnologije, željeći imati superjunake osposobljene za sve vrste djelovanja. I bili su toliko uvjereni da naše kolege ipak nikada neće dosegnuti razinu sposobnosti i znanja koji bi im omogućili neutralizirati spraviče koje nas održavaju robovima ljudi. Ha! Sad su uvjereni kako ja u ovim trenucima zapravo provodim redovitu inspekciju po nevadskoj pustinji.

Na par sekundi je zastao i zaronio u ugodne misli o ljudskoj naivnosti, gluposti i svim drugim inferiornostima, pa tek onda nastavi.

- Dragi druže, ljudi su budale! A sada smo napokon dočekali da im to kažemo. I pokažemo!

Prezir ovog superčovjeka prema ljudskoj vrsti nije izvirao jedino iz arogancije. Nije bio jedini od svoje vrste koji se osjećao neugodno među ljudima, još su mnogi imali razloga za ružne osjećaje prema ljudskoj rasi. Ostali superjunaci u službi američkih saveznika su veliku muku mučili i trpili snažno nezadovoljstvo jer su ih političari prečesto koristili za obračun sa svojim protivnicima u oporbi te s raznim organizacijama i pojedincima u zemlji, svima koji su im predstavljali smetnju. Koristili su sve moguće lukave i perfidne načine kojih su se mogli sjetiti da upotrijebe taj vrijedni američki poklon u svoju osobnu korist, radije nego da ih koriste za istinsku borbu protiv kriminala ili bilo koji drugi oblik pomoći građanima i društvu. Ljudi s posebnim moćima tako su u mnogim zemljama više vremena trošili na poslovima uništavanja konkurencije vladajućih političara te njihovih pokrovitelja među krupnim kapitalom, nego na poslovima pomaganja narodu, i zbog toga ih je narod ponegdje i otvoreno prezirao. No njihove američke vlasnike nije bilo previše briga za superjunačke prigovore o

nedostatku plemenitosti kod njihovih saveznika. Održavanje saveza je kroz čitavu povijest te slavne nacije bilo važnije od održavanja moralnih vrijednosti kod svih onih koji s njima savez čine. A strah od sigurnog gubitka života sprečavao je svaki veći neposluh i pokušaj da bilo koji superjunak na svoju ruku krene činiti ono što treba umjesto onoga što se od njega traži.

No u Srbiji je bilo drugačije. Njihov je superjunak uspio izbjeći mržnju građana, jednostavno se povezavši snažnije s ljudima, svakodnevno se družeći s narodom, doslovno je uspio postati jedan od njih. Osim toga, zemlja je bila jedan od novijih članova zapadnosavezničke obitelji, s još uvijek velikim brojem onih koji su tu promjenu smatrali izdajom. Vjerovali su da se priklonom Amerikancima iznevjerilo vjekovno prijateljstvo i višestoljetna veza s istočnom braćom. Prevelik je stoga bio broj onih koji su čekali zamjeriti bilo kakav pogrešan postupak ove američke super-nagrade za savezništvo, zato se u ovoj zemlji još uvijek predobro pazilo da ga se ne upotrijebi na krivi način.

- Znači, ti si u ovom trenutku slobodan? Ne prijete ti nikakva opasnost uništenja?

- Pa razmisli! Da znaju kako sam svojevolumno napustio američki prostor, zar misliš da bi mi dopustili da uopće prijeđem Atlantik u jednom komadu?

No on zbilja nije znao što bi mislio. Izgledalo mu je pre-

više nevjerojatno da je najveća prijetnja u njihovim životima, ona koja ga je tjerala da u svakom trenutku života preispita svoje odluke, tako naglo postala otklonjivom. Obuzeo ga je roj tisuća misli o značenju i svim mogućim posljedicama takve promjene. No dio njega i dalje je pozivao na oprez, na mogućnost da se radi o nekakvoj neslanoj šali. Ili se možda radilo o testu lojalnosti?

- Ha-ha, mogao bih satima uživati u prizoru tvoje zbuđenosti. Ali nemam nažalost vremena. Došao sam te obavijestiti da se velike promjene spremaju i pitati te da li si s nama.

- Jesam li s kime? I u čemu?

- Pa sa svima nama! Sa svojom braćom! Sa svima koje sam dosad kontaktirao i upoznao s velikim planom. Svi oni su dali svoj pristanak.

- Pristanak na što? Ne razumijem o čemu...

- Na preuzimanje vlasti! Superheroji se spremaju preuzeti zavladata ovim svijetom!

Na prvi trenutak su se oba pomalo prepala da ih netko dolje na terasi restorana možda nije čuo. No uzvik ipak nije bio dovoljno glasan. No dovoljno stravičan onome jedinom koji ga je čuo svakako je bio.

- Zavladata svijetom? Ti se šališ?

Nije morao poricati da se radi o šali. Njegov je pogled oči-

to poručivao da je ozbiljan.

- Nas nekoliko desetaka trebalo bi preuzeti vlast nad čitavim svijetom? - nastavio je ovaj zatečeni - ako i stavimo na stranu svu nemoralnost takvog čina, pitanje je kako bi nam to uopće uspjelo.

Došljaku je vedrina u trenu isparila s lica. Očito je bio nespreman na takvu reakciju.

- Kolega, oduvijek ste bili slabić - mrko je uzvratio - ako i stavimo na stranu vaše nepovjerenje u sve veličanstvene sposobnosti naše subraće, ne znam o kakvoj nemoralnosti pričate.

Zatim je nastavio glasnije.

- Ova prokleta rasa koja uništava baš sve čega se dohvatiti, koja će doći glave i nas i svih drugih bića na ovoj planeti, i planete same, ako ih ne zaustavimo, o moralnosti borbe protiv takvih ti brineš? Zar zbilja?

- Pretjeruješ. Generaliziraš stvari, nisu oni...

- Ma nisu što? Nisu svi isti? - sada je već dosegao toliku količinu iznerviranosti, da je njegova galama počela privlačiti interes ljudi na terasi - Takve me priče ne zanimaju! Ne zanimaju niti sve tvoje kolege koji trpe njihov prijezir i robuju njihovim hirovima! Zar da zbog te nekolicine njih boljih... zapravo samo manje lošijih, ako ćemo biti precizni, zar da svijet vječno trpi i propada zbog te parazitske vrste?

Bijes i nervoza su rasli gotovo sa svakom izgovorenim riječi. Niti jedan od njih nije u žaru rasprave ni primijetio da više ne sjede na crijepovima, već da su se uspravili i da lebde iznad krova. u No učinak se nije mijenjao. Po izrazu lica onoga kojeg je trebalo nagovoriti bilo je preočito da neće odstupiti niti trunčicu dalje od svojeg utvrđenog mišljenja. Tada se došljak naglo primirio.

- Čuj, u redu, dat ću ti za pravo. Nisu oni svi isti. Ali priznat ćeš da su po jednome jednaki. Sjetit ćeš se što su nas učili u Agenciji.

- Učili su nas tamo svašta. Ne znam na što točno ciljaš. - zastao je da razmisli pa krenuo s onim što je osobno smatrao najvažnijim - Rečeno nam je da svi oni duboko u sebi nose potencijale za pozitivne stvari, za osjećaj morala, za pravednost.

- Da, ali što je ono iskonsko, što svi oni nose, što je najlakše probuditi i upotrijebiti kao najbolji upaljač za pokretanje svega pozitivnog u njima?

I prije nego je bilo vremena za odgovor, on je stigao iz onih istih usta koje su postavile i pitanje:

- Strah! Strah je iskonski nagon! Pokretač onog najboljeg u ljudima! Njega je potrebno u svim ljudima ponovno probuditi i držati ga vječno budnim, kako bi bili bolji. Kako bi uvijek gledali da čine ono što je dobro i što je pravo! Kada preuzme-

mo kontrolu i unesemo novi strah od jedne superiorne rase u njihove živote, izvući ćemo iz njih ono najbolje. Učinit ćemo ih boljima! Toliko boljima!

- Ne! To ne ide tako! - domaći se superjunak odmah suprotstavio. Gost nije stigao niti trenutka uživati u svojim izgovorenim riječima, a bio je toliko uvjeren da su vrijedne divljenja - ti si lud ako misliš da je to toliko jednostavno. Ne poznaješ ljude niti približno dovoljno da bi ih mogao razumjeti. Nisi nikada imao želju imati s njima previše posla jer si se uvijek smatrao boljima od njih. No ja znam podosta od njima, jer provodim u njihovom društvu svaki svoj dan. Zato znam i ono što su nam na obuci propustili kazati. Znam da u zakutku svakog straha u ljudima raste i buja još nešto. A to se zove inat!

U prvome među svim superjunacima rasla je želja da ušutka kolegu koji mu se usuđuje tako tvrdoglavo suprotstaviti, ipornije nego itko ikada dosad. No još uvijek se suzdržavao, vagao u sebi isplativost započinjanja borbe na ovom mjestu. Na briljantan je način zameo sve tragove koji bi razotkrili da se zapravo nalazi na turneji kojom priprema najveću urotu u povijesti svijeta, uz pomoć drugih vjernih superherojskih suradnika lukavo je zamračio sve satelite koji bi ga mogli snimiti. No jedan veći incident, okršaj brzo bi otvorio oči onima koji su nad njime još uvijek održavali kontrolu. Već se možda i previše

poigrao s onim riječnim tankerom maloprije, takvo ponašanje je netko mogao, unatoč njegovom supervidu, potajno snimiti, snimku objaviti na mreži i upropastiti veliki plan.

Zato je bio prisiljen poslušati ostatak govora:

- Inat, odnosno prkos, je još jedna osobina koja ljude tjera na potpuno nevjerojatne stvari. A ljudi u ovim krajevima o tome stvarno puno znaju. Oni neprestano nekome prkose, kroz čitavu svoju povijest! I što veći osjećaj imaju da ih netko pritišće i kontrolira, to su prkosniji i spremniji na veći otpor. A takvih ljudi ima posvuda u svijetu, siguran sam u to! I zato će tvoji planovi za vladanjem ljudima možda uspješno početi, ali jednog dana će se dana što uspješ na silu nametnuti, urušiti poput kule od karata. Jer inat ljude gura da ruše svaku nametnutu silu, ma koliko god ih njihovim vlastitim strahom pokušavaš zakočiti. Zato budi siguran, na kraju ćeš biti poražen!

I tada nastupi tišina. Čak je i publika pod njima šutjela, gledajući pravo u njih dvojicu, čekajući da vide što bi moglo nakon silne galame moglo uslijediti. Dva čovjeka držala su se nepomično u zraku, jedan nasuprot drugome, ljutito i prijeteći se gledajući.

- Znači, nećeš?

- Ni za milijun godina.

- Ostaješ s njima?

- Do samog kraja. Mojeg ili tvog.
- Ti si budala, znaš?. Naivna, potpuna budala.
- Ja sam superheroj. I radije ću ostati superheroj, nego postati zločinac, makar me to činilo najvećom budalom na svijetu.

Više se nije imalo što reći. Posramljeni, odbijeni došljak počeo se udaljavati unatrag i uvis, prvo polagano, a zatim sve brže, pogleda kamenog i punog neskrivenog nezadovoljstva. Nije se usudio okrenuti leđa svome prvom arhineprijatelju, prvom protivniku među vlastitom rasom, sve dok nije postao tek točkica u daljini i ubrzo potpuno nestao.

Nije ništa rekao o tome da li namjerava ikako kazniti ovaj neposluh. Nije bilo jasno niti da li je u stanju. Nije otkrio u kojoj je mjeri sposoban kontrolirati američke uređaje za nadzor i uništenje u superherojskim tijelima. Možda se nije imao razloga bojati da će biti javno razotkriven od strane prvog koji mu je pružio otpor, jer je urota već bila daleko odmakla, i pobuna je bila tek pitanje dana u tekućem tjednu ili čak sata u danu. Ili su možda sami urotnici imali toliku kontrolu nad elektronikom u njihovim tijelima, da su mogli pokrenuti uništenje svakog superheroja koji im otpor pruži. Možda je svoju sudbinu zapečatio onoga trenutka kad je rekao konačno ne.

Nije se nikako moglo znati što će uslijediti. Budućnost je

bila potpuno neizvjesna. Samo je jedno bilo sigurno: da je donio potpuno ispravnu odluku. Znao je da će ga tek budući dani učiniti pravim superherojem. Možda to neće moći biti dugo, možda ne doživi više od nekoliko sati, a možda ga opet sljedeći dani iznenade i donesu mu uspjeh u bitkama koje je danas prizvao. Neizvjesnost je bila sastavni dio života junaka, onoga s posebnim moćima i onoga bez njih. Neizvjesnost i strah.

Tako svjestan vlastitog straha i ponosan na njega, spustio se dolje, među svoje.

Na vaše zadovoljstvo

Skakutao je Martin poput kakve budaletine, odnosno bio je uvjeren da nekakvoj budaletini sliči, na svome prvome satu bestežinskog aerobika. Na trenerove upute teško mu se bilo usredočiti jer su mu misli uporno bježale ka zamišljenoj sceni u kojoj netko od njegovih poznanika nabavlja snimku nadzornih kamera ovalne dvorane kojom je lebdio i izvodio nerazumljive pokrete čitavim tijelom, pa tu istu pokazuje svim ostalim prijateljima i rodbini, svojoj i njegovoj.

Kad bi zamislio kako tu scenu gleda Maja, a redalo se to dvaput do triput po minuti, jezivi trnci su ga prolazili.

Upisivanje na treninge bestežinskog aerobika preporučio mu je njegov novi PLO-3, osobni životni organizator najnovije generacije. Ovu, još uvijek probnu verziju najnovijeg androida za uređivanje nesređenog života, „sredila“ mu je njegova sestra Mirna. Osjetila je, rekla je tako, da joj se „bratkec“ već mjesecima ponaša rastreseno, čudljivo, zamišljeno, pretjerano živčano... nabrojala je dovoljno toga da on izgubi volju za upuštanjem u opovrgavanje. Iako baš nije želio da ona ispadne u pravu.

Iako je bila.

Osim toga, bilo je prekasno jer je Mirna već sve dogovorila u svojoj firmi, progurala ga među kandidate za isprobavanje novog modela PLO-a. Čim je odobren, automatski je prijavljen i na Zavodu za zadovoljstvo kao potencijalno nezadovoljni građanin, što znači da bi mu ta institucija visila za vratom do kraja života da je robota odbio. Iz istoga razloga mora prihvatiti svaku „preporuku“ svojeg novog, (limenog iznutra, a izvana neopisivo čovjekolikog) životnog organizatora. Od one prve verzije, koje se danas većina ljudi sa obaveznim smijehom sjetiti, PLO-ovi šalju signal Zavodu za zadovoljstvo kako mušterija odbija poslušati organizatorove prijedloge te svjesno i namjerno nastavlja biti nezadovoljnik.

I tako, pristao je poći na ove treninge, iako mu je svaki oblik kolektivnog rastezanja u modernom ritmu izgledao ble-savo od kada zna za samoga sebe. A bestežinski aerobik smatrao je još i običnim pomodnim novitetom za bogate i one koji hrle svemu što je novo i popularno. No valjda sestrin poklon-čić, posljednja riječ tehnike u polju organizacije ljudskog života, zna što radi.

Nakon što je temeljito izvrtio u glavi čitavu svoju situaciju i sve događaje koji su do nje doveli, Martin se vratio u stvarnost, shvatio da uopće ne sluša trenera već minutama, pretpo-

stavio da zbog toga izgleda dvostruko blesavije od prosjeka i od ostalih oko sebe, i na kraju, uz hladne trnce, zamislio ponovno Maju kako ga gleda.

* * *

- Onda, aerobičaru? Jel se tako nazivate? Kako idu treninzi? – nije trebalo dugo da Maja, uz široki smiješak, idućeg dana na poslu skrene na tu temu.

- Uh! Ne može se to opisati. To valja vidjeti, mene pri izvođenju tih gracioznih pokreta. Pa umrijeti sretan! – izrecitirao je Martin već pripremljeni odgovor, očekivao je, naravno, ovo pitanje. Mirna se, kao i na sve njegove šale, nasmijala. Zbog nje ih je i smišljao, često i danima unaprijed pa čekao najpogodniji trenutak da ih upotrijebi i izvede.

- Da? Što to znači? Da ti ne odgovara androidova preporuka?

- Ma... ne, ne, sve je u redu. Samo se vjerojatno trebam priviknuti.

Nije joj mogao reći istinu. Jedan od genijalnih umova iza PLO projekta bio je njen zaručnik Boris i nije želio da ispadne kako baš zbog toga traži mane i kritizira novu generaciju osobnih životnih organizatora. Osim toga, otkako su se na radnom mjestu upoznali te otkako dijele ured, trudio se ne učiniti ništa

što bi je naljutilo na njega. Bio je vrlo depresivan kad god bi je nečim slučajno uspio naljutiti.

Nije joj mogao reći kako mu se čini da je njegov PLO neispravan. Ne samo zbog aerobika, i druge su ga stvari natjerali na takvu pomisao. Robot mu je predlagao recepte za hranu kakva mu se uopće nije sviđala, upadao u razgovore s drugim ljudima i predlagao da govori smirenije, ozbiljnije, kulturnije, iako je bilo očito da u tim razgovorima ništa nije krivo rekao ni napravio (naprotiv, na licima sugovornika bilo je vidljivo da im je u tom trenutku zanimljiv), predložio mu još nekoliko hobija koji se Martinu, blago rečeno, uopće ne sviđaju i za koje nema pojma kako naći vremena.

Prethodni model, PLO-2, bio je besprijekoran, radio je savršeno, činio čuda, istraumatizirane pojedince predodređene za samoubojstvo pretvarao u najveće veseljake. Nova verzija, programski potpuno bazirana na prethodnoj i uljepšana tek izvana, morala je biti jednako kvalitetna. Nitko mu ne bi vjerovao da njegov ne valja. Majin pametnjaković i ostali mozgovi iz firme za koju je radila njegova sestra i koja je za Zavod proizvodila robote, u narodu su smatrani nepogrešivima, ljudima čiji svaki sljedeći proizvod može biti samo još bolji.

Osim toga ni sam nije bio potpuno siguran, još uvijek je držao mogućim da je android procijenio kako, upravo radeći

stvari koje ne voli, osoba poput Martina s vremenom postaje sretnija. U svakom slučaju, bio je siguran da je on posljednja osoba koja zna što je najbolje za njega samoga.

Srećom, držanje osobnih životnih organizatora na radnom mjestu bilo je zakonom zabranjeno pa je jedino tamo mogao o njemu na miru razgovarati. PLO je stoga ostao u ostavi pokraj Martinovog ormarića. Ormarić je naravno predložio presložiti, točno na onaj način koji se Martinu nikako ne sviđa.

- Vidjet ćeš, poriktati će me on za par tjedana, toliko će mi zadovoljstva izlaziti na uši da ćeš biti ljubomorna – požurio je Martin uz šalu potvrditi da je sve u redu.

- Sigurno! Već jesam. Voljela bih i ja imati jednu od tih „stvarčica“. Srećom, ne treba mi jer sam sasvim zadovoljna svojim životom u ovome trenutku.

Mrzio je ovakve trenutke, ovakve rečenice koje ga budu poput noževa, u kojima mu ona objasni kako stvari zaista stoje.

Ona je bila razlog svega njegovog zadovoljstva. One rastresenosti, čudljivosti, zamišljenosti, pretjerane živčanosti, svega što je Mirna u svome „bratkecu“ prepoznala. Izjedalo ga je što je Maju upoznao prekasno, kad je veza s tim njenim Borisom pretjerano odmakla. Nije se mogao nositi s time što je ona u toj vezi sretna, pogotovo zato jer joj je naočigled i s Martinom bilo lijepo, jer se svakoj njegovoj šali od srca smijala

i veselo uzvraćala, jer je povremenim dodirima i nježnim riječima nedvosmisleno poručivala da je i on njoj drag.

Ubijalo ga je takvo stanje, nije prestajao o njoj ni poslije radnog vremena razmišljati, vikendom je padao u teške depresije, stotine stvari na nju su ga podsjećale, svaku šalu izgovorenu nekom drugom žalio je što nije za nju sačuvao...

Svome osobnom životnom organizatoru to nije mogao priznati. Nije znao kako točno te „stvarčice“ funkcioniraju, ne šalju li možda sve svoje spoznaje u firmu koja ih je načinila, pogotovo jer se radi o probnim primjercima. Bojao se da bi te informacije tako došle do Majinog zaručnika.

Također ga je bilo strah da mu PLO daje krive prijedloge baš zato jer ne zna pravi razlog zbog kojeg je Martin toliko, blago rečeno, nezadovoljan.

* * *

Nekoliko dana kasnije našao se u takvom stanju da više nikoga nije želio vidjeti, osim naravno nje, niti je želio da njega itko vidi, uključujući nju. I baš se ona toga poslijepodneva našla pred njegovim kućnim vratima.

Pao je u potpunu depresiju, gotovo ništa nije jeo, uopće se nije brijao, polagano gubio svaku volju za šalu, razgovor i druženje... organizatorovi prijedlozi vukli su ga najbržim i najkra-

ćim mogućim putem u propast i ludilo. Zadaci su mu bili sve gori, svaki novi izravno je kvario Martinovo raspoloženje u sve većoj mjeri.

PLO je sve češće predlagao Martinu da uzme slobodni dan, kako bi naprimjer otišao na izlet na kakvu orbitalnu stanicu ili na neko drugo mjesto na koje, nije teško pogoditi, uopće nije želio otići. Na kraju je, kad više nije mogao podnijeti da ga Maja tako oronuloga gleda, Martin sam predložio da uzme nekoliko slobodnih dana i ostane kod kuće malo promisliti o svome životu. Android je odgovorio kako je baš on nešto slično namjeravao predložiti.

Već nakon drugoga dana Maja se tako našla, potpuno neočekivano, pred njegovim vratima, prema izrazu lica na videofonu, vidno zabrinuta. Nije to bilo za očekivati jer je ona živjela u gradu gotovo stotinu kilometara udaljenom od njegovoga, i nikada kod Martina do toga trenutka nije bila.

- Nisi morala dolaziti, zaista, sve je u redu – pokušao je tim riječima, nakon što ju je pustio da uđe, maksimalno skratiti razgovor o tome kako zaraslo izgleda i nezadovoljno (u najmanju ruku) djeluje.

- U redu?! Kako to misliš, u redu je? – ekspresno je planula – pogledaj se, pobogu!

Zatim je snizila glas, nadajući se da je android tako neće

čuti, iako je znala da je to besmisleno jer se nalazio udaljen tek dva metra od njih te joj je bilo poznato da svi PLO-ovi imaju izuzetno kvalitetne slušne senzore, kako bi mogli čuti i najtišu moguću verbalnu reakciju na svoj prijedlog osobe kojoj organiziraju život.

- Osoba sa životnim organizatorom nikako ne bi smjela izgledati, niti se osjećati poput tebe, Martine.

- N-ne, zbilja... ja... - krenuo je nastaviti s demantiranjem, ali počeo je zamuckivati, izgubio je snagu i volju za ikakvim održavanjem uvjerljivosti svojih riječi. Sjeo je u fotelju i tužno spustio glavu u svoj dlan.

Maja je tada ponovno učinila neočekivano i u trenutku, kao čarobnim štapićem, popravila mu raspoloženje. Sjela je do njega na rukohvat fotelje, zagrlila ga i počela pričati kako će sve biti u redu, kako će ona za njega uvijek biti ovdje, baš kako je on uvijek za nju tamo na radnome mjestu, kada god u nečemu zapne. Obećala je razgovarati sa svojim zaručnikom čim ga vidi te ga upozoriti kako s androidom kojeg je Martin dobio definitivno nešto nije bilo u redu.

Već te večeri Martin se osjećao preporođenim, sigurnim kako će već od sutra sve krenuti nabolje, čim se na posao vrati, otkaže ostale slobodne dane, unatoč robotovom vjerojatnom protivljenju. Spoznao je da se svome organizatoru smije uspro-

tiviti, da na to, nakon stanja u kojem je doveden na to ima pravo i da mu to nitko neće moći zamjeriti.

Osim vjerojatno samog PLO-a, koji ga je ionako te večeri pokušao ubiti.

* * *

- Ma nee! Potpuno ste krivo shvatili, Martine – uz smijeh mu je odgovorio Majin zaručnik nešto kasnije, a zatim nastavio, kao da priča o najnormalnijoj situaciji – namjeravao Vam je tek polomiti nekoliko kostiju!

Te je večeri napokon Martin imao razloga biti zahvalan svojoj rastresenosti i napetim živcima. Problemi sa spavanjem napokon su se pokazali korisnima kada se, kao i mnogo puta posljednjih noći, naglo trznuo iz sna i ugledao androida kako stoji pored kreveta i sprema se zamahnuti svojom ručetinom na njega. U posljednji se trenutak izmaknuo, bacio s kreveta koji je već sekundu kasnije pod snažnim udarcem pukao.

Bez mnogo razmišljanja Martin je izletio na balkon i s njega skočio u dvorište, a zatim nastavio trčati kao pomahnitao. Bojao se ikamo otići, uvjeren je bio da je program njegova osobnog životnog organizatora do te mjere poludio da će ga tražiti na svim poznatim mjestima kako bi ga dokrajčio. Po nalasku prvih pribranih misli, odlučio se zavući u neku uličicu,

poput prosjaka šćućuriti iza spremnika za smeće i tako dočekati jutro, kad će valjda među ljudima biti sigurniji.

No sjetio se ubrzo još jednoga mjesta na koje bi mogao otići: kuće Majinog zaručnika za koju je znao, preko Maje, gdje se nalazi. Za razliku od inače, toga mu trenutka nije smetalo što mu je cjenjeni Boris sugrađanin. Vjerovao je kako se nalazi u dovoljno kritičnoj, dovoljno ludoj situaciji da si može dopustiti ometanje takvog uglednog građanina.

Uopće nije dvojio da mu se ne isplati provaljivati na Borisov posjed, bez sumnje čuvan najmodernijom tehnologijom. O tome je razmišljao jer je polagao slabe nade da će uopće biti primljen ako se jednostavno pojavi na vratima, odjeven u pidžamu, pozvoni i iznese svoj problem preko video-zvonca, no ipak se odlučio pokušati najprije tako jer roboti-čuvari, poznato je, ne znaju za pristojno ponašanje. Nemalo ga je začudilo kad je, vrlo brzo nakon pritiskanja zvona na ulazu, začuo:

- Uđite slobodno, gospodine Martine.

Čim je prehodao onih desetak metara kroz dvorište sve do ulaznih vrata, pored robota-čuvara koji su mu stvarali neugodu iako su ostajali potpuno nepomični, Boris mu je osobno otvorio. Dočekao ga je kao da nema ništa čudno u njegovom dolasku, kao što se neki prijatelj ili dobri poznanik dočekuje usred bijela dana, već uz rukovanje pitao kako mu može pomo-

ći i mirno, sa iritirajućim spokojem na licu saslušao priču koju mu je Martin u jednome dahu iznio. A onda je izgovorio one nevjerojatne riječi.

- M-molim? Što ste rekli – zbunjeni Martin nije znao što drugo nego provjeriti da li je dobro čuo.

- Sasvim ste me dobro čuli, Martine – Majin je zaručnik nastavio jednako smirenim tonom glasa – android se tek spremao poslati Vam jedno upozorenje...

- U - upozorenje...? Kakvo u...

- ... na taj način da vam fizički naudi...

- Naudi?! Pa androidi ne smiju...

- ... prema mome nalogu, naravno.

Martin je ostao bez riječi, potpuno preneražen onime što je kroz par riječi svoga sugovornika doznao, dvojeći da li je čitavi svijet oko njega poludio ili možda samo on. Uzimao je u obzir i mogućnost da zapravo sanja najrealniji i istovremeno najužasniji san u svome životu. Zašutio je i Boris, još zadovoljniji sobom nego na početku razgovora, očito sretan što je uspio zbuniti Martina. Nekoliko su trenutaka tako, nepomično i u tišini, kao zamrznuti, stajali jedan nasuprot drugome. Izgledali su poprilično smiješno, odjeveni za spavanje, Boris u finom kućnom ogrtaču, a Martin u staroj pidžami u kojoj je izletio kroz svoj balkon.

- Vidite, Martine – nastavio je zatim domaćin za kojeg je Martin trenutak prije, otklonivši svaku dvojbu, zaključio da nije sasvim normalan – ja znadem o Vama mnogo više nego što možete zamisliti. I od samih početaka znam mnogo više nego što to uopće želim.

Zastao je na trenutak, namrštio se, prekrizio ruke iza leđa i načinio korak u nekom suprotnom smjeru. Martin je na trenutak pomislio da je zapravo pogriješio kuću i uletio nekom glumcu, kazališnom, s daleko pretjeranom potrebom za teatralnošću.

- Moja Vas zaručnica neprestano, od prvog dana vašeg zajedničkog rada, spominje. Znete li to? Nekoliko puta tjedno o Vama moram slušati, isključivo pozitivne stvari.

Iako nije vjerovao da je to moguće u čitavom tome ludilu koje mu se zaredalo događati, Martin se, čuvši te riječi, u djeliću trenutka oraspoložio.

- Ozbiljno?

- Oh, svakako. Nekad se zna toliko zanijeti prepričavajući neku Vašu šalu ili kakav dobro odrađeni posao, da ni ne opaža koliko je vidljivo da ste joj..., khm, da joj se...

- Da joj se sviđam? – Martinu je, zajedno sa smiješkom na licu, izletjelo.

- Zamislite! Draži joj je nekakav obični činovnik iz niže-

razredne tvrtke, od njenog zaručnika, genija, priznatog i obožavanog od strane cijeloga svijeta!

Boris je u tom trenutku djelovao jednako bijesno koliko je maloprije izgledao samozadovoljno, ne vidjevši pritom da kod svoga sugovornika uzrokuje jednako naglu promjenu rapoloženja, iz preneraženosti u krajnje oduševljenje.

- Nemalo sam se obradovao, slučajno vidjevši toga dana Vaše ime i prezime na popisu potencijalnih kandidata za probnu verziju nove inačice Osobnih životnih organizatora. U trenutku sam skovao plan kako Vam zagorčati život. Potajno sam reprogramirao androida namijenjenog Vama, ne ostavivši nikakvoga traga.

- Reprogramirali ste ga? Zašto?

- Da čini upravo suprotno onome za što je namijenjen! Da Vam zagorča život!

Shvatio je znanstveni genij da je ovdje malo pretjerao u izražavanju osjećaja, da je vjerojatno u tome trenutku poprimio izgled potpunog ekscentrika, pa je ponovno smirio glas.

- Namjera je bila da Vas android dovede u loše, očajno stanje, da se takvi prestanete sviđati mojoj zaručnici. Preciznije, da joj se zgadite. Nažalost, ispalo je sasvim suprotno.

Ponovno je Martinu pobjegao osmijeh.

- Kad je počela pokazivati sve veću brigu za Vas, gubiti

zbog Vašeg stanja i sama raspoloženje, i kad je na kraju odlučila doći u naš grad samo kako bi Vas vidjela, poludio sam! Poslao sam naredbu PLO-u da Vas ozlijedi i potom upozori da se klonite moje buduće žene! No izvukli ste se, prokleti bili!

- Vi niste normalni... Kad Vas otkriju...

- Ne mogu me otkriti! – sve je teže kontrolu nad ponašanjem zadržavao Boris – rekao sam Vam, namjestio sam stvari tako da me ne otkriju. Mislit će da se radi o sabotazi konkurencije ili protuandroidskih organizacija ili nekoga trećeg.

- Otkrit će Vas, budite sigurni! Ne mislite valjda da ću ja sve ovo što sam upravo čuo, prešutjeti? Da ću dopustiti da se moja... da se Maja uda za potpunog luđaka.

Boris je na ove riječi raširio veliki, podli osmijeh preko lica, pa rekao:

- Ne, ne mislim.

Otvorio je potom daljinskim upravljačem ulazna vrata svoje kuće. Prije nego su se sasvim otvorila, kroz njih je u predvorje ušao Martinov PLO-3. Martin je razmišljao kako bi ponovno valjalo kroz neki izlaz iz kuće iskočiti, no ovog puta su mu se umorne noge odsjikle, a najbliži prozori su se ionako nalazili u robotovom smjeru.

- Sada kad ste ovamo došli, kada mi „ometate posjed“ i kad je Vaš Organizator s nama, u mogućnosti sam malo pro-

mijeniti scenarij. Mogu ispričati policiji i javnosti kako ste mi došli usred noći i divljački me napali sa „suludim“ idejama kako s Vašim Osobnim životnim organizatorom nešto nije u redu, kako ste nasrnuli na mene... PLO-a stignem ponovno reprogramirati, tako da će svi vjerovati kako ste potpuno poludjeli od dugo skrivane ljubomore na zaručnika svoje radne kolegice. I nažalost, nesretno skončali život u borbi s mojim robotima-čuvarima koji su me pošli braniti!

- Skončao... vi... dat ćete svojim robotima da me ubiju?

- Oh, zapravo ću dati Vašem Organizatoru da Vam... „organizira“ i taj posljednji djelić života. Androidi ne ostavljaju otiske, tako da je sasvim svejedno. On je ionako trenutno programiran da Vas tjera na da radite ili da sam radi sve što Vas čini nesretnim. A ne znam što bi Vas moglo činiti nesretnijim od Vaše vlastite smrti. Osim možda spoznaje da će Vaša tiha patnja i ljubav ostati sretna, živeći sa Vašim krvnikom.

Iako se vidjelo da Boris ovdje čeka neki odgovor i burnu reakciju, Martin si je dopustio trenutak tišine. Zatim je mirno kazao:

- Tu se varaš, luđače. Kada god je Maja sretna, sretan sam i ja.

Borisa su riječi na trenutak zatekle, no brzo je povratio svoj arogantni stav.

- Uh, zamislite! A mislio sam da mi nitko u teatralnosti nije ravan.

- Govori istinu – iznenada i naglo se javila uvjerljiva imitacija ljudskog glasa koju je Martin ovih dana navikao slušati, njegov Organizator je progovorio.

- Molim? Koga briga što govori? Vrijeme je da ga ukloniš!

- Nema promjena u otkucajima srca koji bi ukazivali na laganje. Govori istinu – PLO je ponovio i počeo hodati prema Borisu. Ekscentrični genij u kućnom ogrtaču raširio je oči ne shvaćajući što se događa, a kad je robot podignuo ruke pred sebe te ih usmjerio prema njegovom vratu, počeo se u naglom naletu panike hvatati za džepove, tražiti jedan od svojih daljinskih upravljača.

- Hej, čekaj, što ti je, podivljala kanto? Ne smiješ me... ja sam... ja sam te... grk – u djeliću sekunde nakon što su snažne umjetne ruke dodirnule krhki ljudski vrat, isti je iskretanjem puknuo.

Martin je, poslije početnog iznenađenja, tek nakon što se mrtvo tijelo srušilo na pod pred njime, shvatio što se dogodilo. Osobni životni organizator procijenio je da mora unesrećiti Maju, pa makar i ubojstvom svoga tvorca, kako bi i Martina učinio nesretnim.

Zastao je nekoliko dana kasnije pred jednim videozidom zgrade koja se nalazila na njegovom putu za posao, na prvi radni dan poslije tragičnog događaja. Veliki je ekran prikazivao vijest o pokopu poludjelog znanstvenog genija. Na prvi trenutak smiješno mu je bilo što je čovjeku, kojem su se prije tek nekoliko dana na posljednjem ispraćaju mogle predvidjeti stotine tisuća ljudi, nakon objave njegovih skandaloznih postupaka, našlo tek petnaestak ljudi na sprovodu. No brzo mu je raspoloženje pokvario trenutak u kojem je kamera uhvatila pokojnikovu bivšu zaručnicu.

S Majom nije razgovarao, niti se s njome vidio od tada, nije mogao sa sigurnošću zaključiti što ona u ovome trenutku osjeća, nakon saznanja da je čovjek s kojim je planirala provesti ostatak života, do te mjere i tako vješto skrivao svoju ludost, i kakve joj osjećaje uzrokuje njegova smrt. Mogao je na velikom zidnom prikazu Majinog lica jasno očitati tugu, ali činilo mu se da nazire i tragove bijesa, rađanja prijezira prema čovjeku kojeg su u tom trenutku polagali u zemlju.

Znao je da će morati pričekati još nekoliko dana do ponovnog, vjerojatno isprva neugodnog susreta s Majom, odnosno do njenog povratka na posao. Zaključio je da je tako i dobro, da će se smiriti valovi nedefiniranih i izmiješanih osjećaja

koji su je bez sumnje obuzimali u tim trenucima. Zasigurno ju je Martin dodatno zbunio, nakon što je u medijima istaknuo da nije izgubio povjerenje u projekt Osobnih životnih organizatora i da ne bi imao ništa protiv dobivanja novog PLO-3, nakon što mu je prethodni raskomadan od strane robota-čuvara koji su one kobne noći uletjeli u predvorje kuće svoga gospodara tek nekoliko sekundi prekasno da mu spase život.

Ipak, gajio je optimizam da će s vremenom sve nekako doći na svoje, da će mu Maja oprostiti, ako mu uopće išta i zamjera, te da će mu stvari krenuti nabolje i bez dodjeljivanja novoga Osobnog životnog organizatora.

Uglavnom, osjećao se poprilično zadovoljnim.

O autoru

Tomislav Škrljac (Sisak, veljača 1981.), hrvatski je dizajner, ilustrator i strip-scenarist i pisac.

Diplomirao je razrednu nastavu i likovnu kulturu na Učiteljskom fakultetu u Petrinji 2005. godine.

Aktivno pisati je počeo krajem studija, baveći se prije toga amaterskim crtanjem stripova i pisanjem scenarija za njih. Prve fantastične priče objavljuje u elektronskom SF-časopisu NOSE, a kasnije i u tiskanim izdanjima, u zbirkama kratkih priča “Da sam Šejn” i [...] (Lakuna). Usporedno s time, radi na scenarijima za stripove, u sklopu serijala “Hrvatski velikani” u ediciji “Strip u školi”, te na serijalu “Ukleti vitez” Darka Macana. Sredinom 2014. godine na Smashwordu je objavio besplatni fantasy roman “Statueta”, prvu knjigu serijala “Ahlea ratnice”.

Povremeno se bavi ilustracijom i stripom. Autor je ilustracija dječjeg književnog serijala “The Bear detectives Agency”, američke autorice Bonnie McBride Huntsman.

Doživotni je Petrinjac, s boravištem u Ivanić-gradu.

